

گەنجىنە يا زمانى كوردى

بەرھەمین كوردىن يەكىتىيا سۆۋىيەتى

بەرگى دوودم

گەنجینە یا زمانی کوردى

بەرھەمیێن کوردیەن یەکیتییا سۆقیەتى

بەرگى دووهەم

ب سەرپەرشتییا:

تۆسنىٽ رەشید

دەزگای چاپ و بلاۆکردنەوەی ئاراس

ھەولێر - ھەریەمی کوردستانی عێراق

هەموو مافیک ھاتووهتە پاراستن ©
دەزگای چاپ و بلاۆگردنەوەی ئاراس
شەقامى گولان - ھەولىر
ھەریمی کوردستانى عىراق
ھەگبەی ئەلیکترۆنى aras@araspress.com
وارگەي ئىنترنېت www.araspublishers.com
تەلەفۇن: 00964 (0) 66 224 49 35
دەزگاي ئاراس لە ٢٨ تىشرين (٢) ١٩٩٨ ھاتووهتە دامەزران

گەنجىنە يى زمانى كوردى - بەرگى دووهەم
ب سەرپەرشتىيىبا: توسىنى رەشىد
كتىبى ئاراس ژمارە: ١٢٨١
چاپى يەكەم ٢٠١٢
تىرىيىش: ٦٠٠ دانە
چاپخانەي ئاراس - ھەولىر
ژمارەي سپاردن لە بەرپەيدەتىيى كىشتىيى كتىبخانە كىشتىيەكان ٥٦٣ - ٢٠١٢
نەخشانىنى ناوهە و رازاندەوەي بەرگ: ئاراس ئەكىرمەن
ھەلەگرى: عەلى شىيخۇ

ژپنگى:
ژمارەي پىوانەيىي ناودەولەتىيى كتىب
ISBN: 978-9966-487-48-5

سەرەجەما پەرتووکان

7	شىر - تاھارى برق
35	پايىز - ئۆوسقى بەكۆ
193	گافا چارا - قاچاخ مراد
307	ئەز و تەبىيەت - تىيمورى سادق
329	ئىساف - مىكانىلى رەشيد

شىر

تاهارى برو

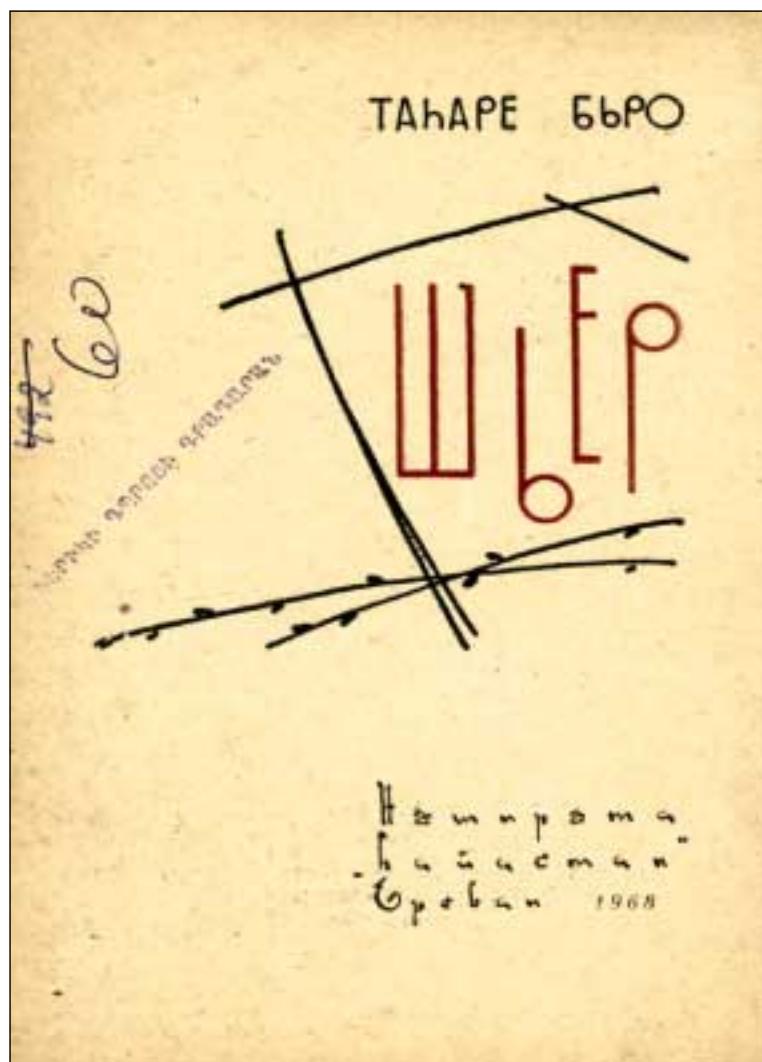

هایاستان

نهشیرهتا "هایاستان"

بېرىقان ۱۹۶۸

خوهدەقانىيد كورد شىئر يد تاھارى بروڭرا ناسن. عەفراندىيد وى
بەرەڭكىيد نېيسكارىيد كوردىد سۇقىتىيە باشقە-باشقەدا و ئوسا
رى یووبىلائىد گازىتا دا ب زمانى كوردى، ئورسى، ئەرمەنى و
كورجى هاتنه چاپىرنى.
ئەقا جارا ئەولن ئە، كوشىئر يد تاھارى برو ب زمانى كوردى ب
كتىبەكە باشقە ۋارۇنى دېينىن. ۋە ھىملى شىئر يد وەتەنحزىي و
حوب-حزكىنى هاتنه جىوارىرنى.

رپا لینین

شەمۆيى كورمانچ بىرا خوه ئانى
جاھلتىا خوه و رېزى بوهورى:
باش تى بىرا من ئەو رېزى چووبى،
سالا هقدايە چەتن، خەلابى
پالە و گوندى دەست دان دەستى ھەف،
سەمۇلنى رېقۇلىيۇسىا داخستن تەف.
ژ ھەف ۋەزاندن مۇ دوومان،
و دەورا خەزەفە دانە ھلدان.
عەزمانى عەورايى پىدا بۇو سايى،
ھەوا بۇو جىنەت، گەشى و خودشى،
سەر سىنگى عەردى شەوق دا عەدلائى،
ئۆكتىياپرى ئانى سەربەستى، ئازايى؛
ئۇنداکر قورنا ئاغا، بەگايىن جەنگ،
تەمىزكىر دۆر-بەرا خوبار و زەنگ.
شەوقا تەعڭى پر دا رۇوى عەردى،
ھلانى پەردا رەش، وەكە شەقى.
بۇو خول-خولا ئافىد بەلەكىا،
دەنگ كەتە ئافى چەما و كشيا،
تىبۇونا خوه شىكىنلەند چاير-چىمان،
خەملەن مىرگ-زەقى، باغ-بۆستان.
وەلاتى مە بۇو تارحانى چيان،
تەبىيەت بۇو حوبىا شىرن دلى جان.
و بلبل بۇو ئاشقى رېزا ھا شا،
عەمر گولدا، بۇو چىچەكا دەشقانىيا،
شايا بۇو خۆرت، قىيزا بۇو ھەر دەما،

ریا ئوسا لینین نیشانی مه دا.
 نهار ملەتى منى كورد ئاوا،
 دەنگەكى نازك دسترى كلامى خودا:
 بىزى عەدلايى، رۆزا ئازايى ديندار،
 شىنبە وەلاتى سوقىتى، ئەوه كاوه كوبار.

وەلاتى مه

بھار پر خوش هات ئەف بھارا هان،
 وەلاتى مه جى-مەسكەنلى خوش گولان.
 رۆزا تەعف عەمرى شا و بەختوار،
 ژئۆكتىابرا مەزن پېشدا هات.
 پاله و گوندىيى سەرئ خوه ھلدان،
 بەگلەر و پاشا ناف مەدا نەمان.
 فکرا لىتىنىي مەزن سەر مە شەمال دا،
 عەمرى تەزە دانى، عەمرى كەفن ھلدا.
 شۆپ و پىچ چارنكال بۇونە ليالان،
 خەملين باغ-بۇستان، چىا و زۆزان،
 مىرگ و زەقى خوهكىن خىليا هيىشىن،
 بەر شەوقا رۆيى ب حەواس نترىن.
 ئەقە عەمرى مه ل وەلاتى سوقىتىستان،
 سەر پىدا بۇويە رەز، سۆسەن و پىحان.
 ب كەفرى مەرمەر ئاقابۇون بازار،
 شىنبۇون گوند، گوندى بۇون خايى مال-حال.
 و كەچى دەلال، خۆرتى ديندار
 ئىرۇ رووگەشن، كەمال و نەدەر،
 ئەۋرى بۇونە خوهندى و دنیفەعم،

تهـٽ دلشا، دهـستـى خـوه دـانـه دـهـستـى هـهـفـ،
 ناهـيـلـن شـهـرـى ئـاتـوم بـقـهـوـمـه دـنـىـ،
 كـافـ وـ كـوـونـبـهـ كـهـدـ وـ ئـهـوـهـبـوـونـاـ لـىـ،
 ژـعـهـرـدىـ بـكـرـ حـتـاعـهـرـشـىـ عـهـزـمانـ،
 بـقـهـ شـهـقـهـرـهـشـ،ـ بـىـ،ـ بـرـوـسـكـ وـ بـارـانـ،ـ
 باـقـىـ ئـاـكـرـىـ خـهـزـبـىـيـهـ تـوـفـانـ،ـ
 وـ بـقـهـ قـيـرـيـنـ،ـ هـهـوـارـ وـ ئـهـمـانـ،ـ
 رـوـوـ عـهـرـدىـ خـهـزـابـهـ بـهـنـدـئـ ئـامـ وـ تـامـ،ـ
 نـاـ نـاهـيـلـنـ ئـهـمـ ئـهـفـ يـهـكـاـ بـىـ دـنـىـ،ـ
 كـهـرـهـ عـهـدـلـابـىـ حـهـمـىـزـكـهـ عـهـرـدىـ،ـ
 چـاـواـ دـهـرـگـوـوـشـاـ خـوهـ حـهـمـىـزـ دـكـهـ دـىـ.

هـيـقـيـاـ تـهـيـهـ،ـ يـازـىـ مـقـهـدـهـرـ

بهـارـ لـ عـهـرـدىـ بـوـوـ مـيـقـانـ،ـ
 تـهـٽـ دـوـشـخـولـهـ عـهـرـشـىـ عـهـزـمانـ،ـ
 خـولـهـ خـوـلاـ ئـاـقـىـدـ بـهـلـكـياـ
 بـ حـهـوـاسـ دـمـهـشـهـ تـىـ ژـ چـيـاـ.
 دـنـىـ گـولـغـهـداـيـهـ،ـ بـوـوـيـهـ لـهـيـلانـ،ـ
 بـ نـهـخـشـهـ كـهـرـگـهـ،ـ هـهـرـ تـهـرـهـفـانـ.
 بـ كـوـبـراـ شـيرـنـ وـ دـيـمـزـهـلـالـ،ـ
 بـ بـهـنـگـزـىـ كـوـ هـسـونـ شـهـمـالـ،ـ
 ژـ كـوـورـاـيـاـ دـلـ،ـ بـىـ قـنـيـاتـ،ـ
 بـهـرـ لـانـدـكـتـ دـايـكاـ حـهـلـالـ
 شـادـبـهـ زـارـاـ خـوهـيـهـ تـفـالـ،ـ
 شـادـبـهـ ژـ چـهـعـقـيـدـ رـهـشـهـ نـارـيـنـ
 لـ دـيـمـىـ نـازـكـ،ـ بـهـنـگـزـىـ شـيرـنـ:
 - دـنـيـاـ پـوـنـ باـشـىـ،ـ ئـهـزـ هـهـيـرانـ,

عەمرى درىئىز بىزى عەيسان.
 ئەزى تە فراخم، كورى وەتەن،
 خودندىنى هىنبە، ببە عەيان.
 ببە فرنىدچىيى گەمىيى دۆرگەرى،
 پىش پەردا عەزمىن، عەرسلىقى زۇرى،
 سورا تەبىيەتى بکە دىهار،
 وى سورى بۆ عەدلايى تىكە كار،
 وەكى سەر سىنگى هىفا زەرين،
 تەمى ببە مىغان مەرى،
 و ھېقى وىدا، ب گومان
 رىكەقىن گەمىيى وەتەن.
 سدقى قەنج سلاڭى بدن مارس،
 ھەر تشتى عەيسانرا ببە ناس.

ھەوار داكەت

رۆزى
 بىست يەكى
 يانقارى
 ھەوار
 داكەت دىنائى:
 — مرىھ لىنىن
 ل مۆسکۋايى.
 مە كۈپەتىت
 مەنە لىنىن،
 كەتە ناڭ مە
 شىن و گرى.
 ئالاف بەزى

دل-هناقە،
مرىيە دەرسدار،
مرىيە بافە.
مرىيە علمدار،
مەرىيى دەلال،
و نفووسدار،
مېرىئى ناڭدار.

ب زاراھى مە
كورمانجى
خەبەرەك ھەيە
برنجى:
— دنيا ھەيە
خانا تزى،
بازرگانى گران
ناڭ دا دىزى،
مېر دەمرە،
لى ناڭ دىزى؛
دەرسدارى مە،
تونە مرىيى
حەتا ھەنە
ل پويى عەزمىن
تەعقا گەرم
و هيچا زەرين،
حەتا ھەنە
ستەيركى شەمال،
پىيور و مېزىن

باغ و بؤستان،
ئاپید بەرا،
عەمرى شىرن،
عەمرى ئازا،
بىن و نەفەس
ل بەر بەندى،
تو شەمدانى
ناڭا واندا ...

گورجستان

وەلاتى شىرن، تو گورجستان،
کوردى كۆچەر دلى بارستان،
سەر عەردى تە كاوى-كوبار،
بن عەرشى شىن بۇو بەختەوار.

بۇونە سەردەست، بۇون بەنلى،
ل تەبىيەتا تە بۇونە بەنگى،
بۇونە خوهى ئىزنى، خوهى ملک و مال،
سەر سىنگى تە ئازكى شەمال.

لىينىن ئىسانرا ئازايى ئانى،
تارىيما رەش سەر عەردى ھلانى،
تەرا ۋەكىر پىكا شەمال،
عەرد و عەزمان تەرا كەمال.

ل ھەر دەرى شائى، حوب، عەدلایى،
بن تەعغا تە يە كەرم، رۆنەھى،
رووگەش، ملەتى منى كوردا

بورو خوندی، زانه، پاشلا ته دا.

و نافا حەمیزا عەزمانى شين،
ل وەلاتى مەئى تىرى رەنگىن،
كى نەبىھە حەير و مەتال،
ل رەوش و خەملا ته يا دەلال.

وەكى حوبو حزكرنا ئىسان،
تى عەردى تەي شىرن، گورجستان،
تى تەبىھتا ته يە گول و نور،
جي، مسکەنى ته يە بىقۇسۇر.

نافا باغى تەيە بىنخوهش،
وا ئىرۇ بۇنا ژىيىنا باش
كەله قىزىد چەعفرەشە رېند
و خۆرتىد تەيالانە بلند،

زارى بچووك، مەزن، ژن و كال،
دسترىن تە را، وەلاتى دەلال،
تە شادىن ب دل و جان،
وەلاتى مىغانحز، گورجستان.

كۆمىسۇمۇل لىنىن

دەرباز بۇونە كەله بەھار و ھاقىن،
بن پەنجى تەعغا شىرن و زىرىن،
ب فىيرزى گاھدى تو، كۆمىسۇمۇل،
كۆمۈنۈزمى تو چىدىكى ل دىنيا پۇن.

ناف دلى تە دا و تامارى ملى زەغلە

ترزی عهگیتی، خوهستان و مه‌رهم،
بن پهنجی پوچی و بن بهیراقا سوچ
پیشدا هه‌ره، هه‌ره تو، کۆمسۆمۆل.

لینین ب گۆتنى خوه يه كەمال،
ته را ۋەكىر وى رېكە شەمال،
ب قەواتا ملى تە بەدەو نترى
كەلە بازار، گوند، وارگى حەزار گولى.

شىئنایا وان نورا بوبويه نەخش، روومەت،
ته را بوبويه حەزار نىشان و ھورمەت.
ل سەرتە بلند بەيراقا لینین ئال،
کو تە دبە بەرب ئاخرييما شەمال.

دلۇ، شابە

دلۇ شابە مينا جارا،
كولان ھاتىه ل وان وارا.

كەلا حوبىٽ تو خوه راکە،
بەنگزى گولانى خوه شاكە.

عەيدا مە ئىرۇ گولانە،
شاھى كەت ھەموو دەرانە.

پالە و گوندى ئىرۇ شانە،
بەنگزى وان ژى ژ عەيدى جانە.

دلى مە ئەشقە و زەلال،
بن تەعفا وەتنە دەلال.

ئەم مينا گولەكە چەعەتكانىيا،
پر شانە ژ عەمرى خوه.

كوردستان

سەر سىنگى تە مۇز و دوومان،
خۇونخور ديسا راپۇونە، كوردستان!
شەرى زۆرە، وەك ئاخريا دەوران،
تە دەن بەر گولان و تۆپان.
مینا كورى دەف كەلىا، دەقخۇون، هار،
قەتلا گران درىېن ئەنەيار.
خۇوننا مەرقى ئام و تام
درىۋە دەست قومسى نەمام.
ويىران دكىن لى گوند و بازار،
خۆرت و قىزى كەزى، ژن و زار،
ل سىنگى چيا، بەر زنارا مانە ستۇخار،
ژ چەعىنى نازك هيىسر تىنە خار،
و چەعېشل، كەزەب شەوات، دىلبرىن،
دەگىن و دەنگ دچە عەرسى عەزمىن
كەلە چەلەنگ و فېرزا و ئەرفان،
بۇنا تە، كوردستان، عەمرى خوه دان.
نە جارەك، چاوا شركى ئافى كانىا،
سەر شىيمىكا تە خۇوننا سۆر درزىيا.
ئىرۇ ئەولەدى تە عەگىن و پالەوان،
ب سەركاريا مىرخاسى تە بارزان،
دەستى خوه دانە دەستى ھەف، چاوا برا،
ملى خوه دانە ملى ھەف، وەك شىرا،

و بەر دژمن بۇونە سوورا پۇلا،
 بۇونە سترىنى چەعىنى نەيارا.
 ھۇون ناهىيان، وەكى باسىستى دەخۇون
 ملەتى كورد خوه را تىكە قول.
 خوھستنا وە: كوردىستان بىه ئازا،
 كولا كەزبىي گەلە وا كوورە،
 سەتەيركى روو عەزمانا چقاڭ دوورە،
 لى نە كو وەك كوردىستان شىرىن،
 چىايى بىلدە و رەوشىا لى پند
 تەقدا بىن يەك هەمبەرى دژمن،
 وەتەن دەستە باسىستا دەرىين،
 چەپىك، چەپىك، نابە بى ھېلۈون،
 جەز تە دخوھەزە جەلاتى دەخۇون...
 وەكى تە بۇويە قان و قىپ-سېپ،
 ژ خوه ناۋىيىزە لباسى بى پىسىر،
 بەسە حەتائى كەنگى كوردىستان
 بىه ئىتىم، بىچى و تەنگەزار.
 بېرىن زنجىرى وان خۇونخورا،
 رېچا ھۇون تىدا زىارتە وە را.
 ئازايى، كەشى و خوهشىا وەتەن
 عەسەي وى بى، وە بىه مىقان.

1963

بلبل

وەختەكىي بلبل
 كرە چكە-چك،
 ژ ناڭ بەلگى دارئى

و ههوا هيئنک:
 – ئەز نادمە بەر خوه
 توئەشقى دل،
 وەكى پوونىم خوه را
 سەر باغى بى گول.
 باغى بى گول
 ئەشقى قە نايىن،
 وەكى دلى جاھلا
 سدقى ب خاس،
 ب دەنگى منى شاروور
 دبن حهواس،
 ل ناۋا گولا
 ژ گولى نارين،
 جنهت لى دبارى،
 باغى بى گول،
 بى بلبل،
 شقىتا قرشا،
 كولەشا زل.
 تەنلى خەما
 پېشدا تىين،
 لى گولى نارين
 ئىسانپا مزگىنە.

قىزا كورد

مىيانى شەوقا بھارى
 تىيى، دەلال، دەلمىلى،
 سەرى تە ۋا پىشىيى شەعرى،

هېدى-هېدى دفتلى.

ل بەر هەۋى گولىي تە رەش

چەعفى تە پەش، لەزى تە خوھش،

مینانى گولى چەعڭانىا،

بەهارا من تەرا كەنیا،

چاوا گولا دەرباھارى

دېشكى خالى سۆرلى،

موحبەتى دكى دلى مەريا،

كۇناڭ بىزانگى تە بارىيە.

تەعڭا وەتنى مە كوبار

دايە دېمىتى تە قەمر،

دەللىيا مە، بەزىن تارپان،

جان دېھىن، دېئىن جان.

ل زۆزانا

بەهارى پۇشەمال ددە عەزمانى سايى،

پەنجى وى رادمۇسە ئەو چىا و بانى،

جۆلى كوردا ل زۆزانا ھىورىنە،

دنھىرى، كۆنلى خاس-خانمى ۋەگرتىنە.

فيزى خولە-خولا ئاقىد بەلەكىا،

ب حوب، حەواس دكشن ژ گاز-كەردەنا

چىا،

چقانە دىن نۇلى تىرەممەعرا،

لەز ژۇر دا دكشن ژ بن زنارا.

قى ھەيامى دەر-دۇرا، مينا نەخشى

تەقنا،

مینا شركى پەختى چىلان و بەدەوا،

کارئ خه ملا خوه دکرن گول و سوستنا
و موحبهت دکرن دلى عهقد-ئيسانا.

گافا کەو دكەته بەربانگا سبى،
جۆت ب جۆت قىزىد كوبار دمهشيان
ئاقيقى.

دهات دهنگى لۇ-لۇ، دهات دهنگى لى-لى.
بىينا دووبىي كوجكا، يانى نانى سەر سىلىنى.
بىرىيغانى بەشەرخوش، چەعفرەش، دېم
كوبارا،

سەر كەدا حەلال، ب عەمرى ئازا، دلى شا،
نازكى گەردن شەبىب پەز دەقتىن،
پىرا كلامى حوب-حزكىنى دگۆتن.

گۆزى، ئەز نەخوهشم (ب مقامى جماعەتى)

- گۆزى لى، ئەز نەخوهشى حوبىا دلم،
بۇنا تە شەف و پۇز دفکرم.
پىشىبەرى من سەكىنە بەزنا تە
تەرەزى،

دلى من ل من ناسەكتە، بەرب تە تى.
وەرە، لەحزەتكى پۇونى بال من عەۋدىلى،
بۇنا ج تەيرەك ۋەرەك، وەرەك وى ئالى.
بەنگزى من قولبىيە، بۇويە بەنگزى مريما،
دەردى تە ئەز نەخوهشم، نەخوهشى ناڭ
جىيا،

سەرى من ناڭرە ناز بەلگىيا،
دل-هناقى من بۇويە كورا ئاڭرا،

ئىشى من داڭىزه حەتاعەزمانى حەقتا،
دەرمانى دلى من تونه ل ۋان دەرا،
ل سەر دەستى تە تاسەك ئافا زەلال
وئى منپا ببىا حەكىم و دەرمان.
ئەز قوربا، كۆما باف و برا شەرم
دكم،

چەعقى خودىي بەلەك ل تە ۋەكىم،
- وئى رۆ دەركەتىيە نېڭەكا عەزمان،
رابە، ئەم ھەرنە ئافا باغى دەلم،
كول-سوسۇن شىنبۇونە، ئەمى بچرىپىن،
و سورا دلى خوه ژەھەف را ئەشكەلەكىن.
- ئەقا دنيا تو كەسى را نەمايم،

دەلالق، وئى كول مە را بىمینە؟
لۇ، لۇ، لاوكۇ، دە تو رابە،
باگى دەلمە مە را كەرەمە،
ئەمى ھەف را شابن مارازى خوه.

ژ حوبىا پىشىن شىرىنتر تونه،
وەلە، بله دەستى من ژ تە نابە.

زەزى

ج ئىفارەكە لى ھېۋەرۇنە،
زەزى كاو ژ مالى دەزىنە،
رۇنىايى دايە سەر رەختى زېفە.

زەزى چەعقى خوه كوبىار ھلانى،
بەزنا وئى بلند تا رىحانى،
باقى رەشكۈلىيى سەر خوه دا ئانى.

بن چەعقا پا ئەوئى نھىرى،
لاؤكى وى رۇونشىتىه سەر كورسى،
سەرى بەرژىر كريه، ئەوئى زى پرسى:

- خۆرتق، چما مرووزى، بى رەنگى...
خەمگرانى، تو بەدرەنگى،
نۆلا بەرفا بەر تەعفى دەھلى؟

مینا كۆ شەقىـشەقىـرەشا،
پەنگى تە نۆلى نەخودشا،
چاوا هىف دخەيرە دەست عەورى عەرشا.

نەكەفە بن فكرا، وى تە ژاركە،
دەلال، سەرى خوه ل من ھەفزازكە،
پەوشَا بەھارى تو مىزەكە.

بالا خوه بدى عەنيا منه كەفەر،
بەھارە، شايىھ، خەما بىگەھەز،
بەزنا زراف تۇ وەرە حەمیز.

سینۆرخوھىكە سۆقىتىھ
بەرفا چىلە قەرقاش
گرتىھ سەرى چىيا،
مۇنى خوه كريھ خەلەك
دەر و دۆرا.
عەورى سېپى پەھى ھەۋى
رېزبۈونە رۇو ھەوا،
دلقىن ژ شەرقى

ئالىي رۇئاڭا،
 سينورخوھىكىرى مىرى
 كورى مىرا،
 هم پۇستەمن، هم زالن
 بەر نەيارا،
 خوهيدىكەن ھەرتەم
 عەدلايا سينور.
 يەك ژ وان عەلى يە،
 كورى كوردايى زۆر.
 ب حەواس، دەنگەكى خوھش،
 نۇلى سازا،
 نەرمى خوھ، حوبىا شىرن،
 ب دلى كور دسترا:
 - ھاتىھ دەوران، زەمان،
 رۆزى ناۋوودنگ،
 وەلاتى سۈقىتى
 ئەوه قاناتى ملەت.
 سەر دلى نازكاكا تەمراند
 كول-كەسەر،
 دەوسى ۋېخىست ئىشقا سۆر،
 ب نۇور-نەدر.
 پېيھەم زۇو زۇلما پۇزى بۇھورىكەت،
 زۆركەر نەمان سەر كەدا جماعەتىيە
 ھەق.
 ئاگرىسىر ھاۋىيا خوھ تىين
 ژىيانا مە دەلال،

هەر كۆچك سەرا دا تەفا گەرمە،
شەوق-شەمال.
قىز، خۇرت دەشكەن،
بەئنا وانە حەواس،
رۆژىد وان دەرباس دې
ب ستران و ساز،
ب خوەندىن، خەبات
بۇونە سەرفنياز،
بۇونە سەربەست، زانە،
خوهى بەخت-مراز.
ها دىللاند دەنگى نازك
ژ حوبىا دل،
ب دلى خوه بىسترى
شاروول و بىبل.
رۆ كارى خوه دىكىر، دچوو ئاڭا،
تارى بەرە-بەرە دىكتە
چۆل و بانىيا،
عەورى سپى عەزمان
دەخەيرىا
ئاڭا ئەرەز نەرمى خوه دىكشىا.
دوومان و مۇزى سەرى چىا،
نۇتلا مەعرا،
دشۇولكىن سەر سىنور و شاخى
زىنارا.
بەست، نەوال، كۆرت و كەندالى
ۋان ئىيرا

تبیهتا زقستانا سار

رآدموسا

جولعهت، بى ترس هىدى-هىدى،

بەر چەم، بەر چەم... حافا كەلى

بەئنا بلند، شىنىڭىز زەرين،

سمىيلا قەيتان، چەعېرى رەش،

لېقى نارين.

نۇتلا زارا دەشكەن، شا،

چاپك-چەلهنگى

دچوو، دهات دگەريا،

سینۆرخودىكىر عەلى.

ئەو عەسكەرى ئۆردىيا سۆرە

ۋى مىسکەنى.

بىخۇنيا سینۆرە بۆرجى

وبى زىارەتى.

سۆرە-سارە بانگزى شەقا تاري،

ساوى دىگرت مەرف

ھەرچار ئالى.

دكشاند جەفاكى گران

كورد عەلى.

نەجارەك چاوا

پلنگى نەسترى،

بى دىگرت ل جەعسووسى

كۈزىيان دانى.

دقەومى كەله شهر

ل پىشىيا نەيارا

هازر بwoo عەمرئ خوه بدا
بۇنا وەتن.
سینگى خوه چاوا مەرتال،
ددا بەر دەريا
دېمىنلىقان.
ئارخايىن، تفنگا خوه
ئەوي دەكۋاشت،
و دەنكى گولا وي
بەلا دبwoo عەرشى عەزمان.
زېستانە، ئۆرتا
خاچ-خدرنەقى،
سار، سەرئى چىا بەرف
بۈونە خىلە.
رپوو عەزمانعەورا ژ شەرقى
دلهزى،
ترى بەرب كانبيا
دمەشىن زەرى.
كولىي بەرفى دهاتن،
گومرەح دبارين.
وەختەكە شەقى چووبوو،
با-باگەر ئانى.
قەرەتتۈك نشكى ۋا
هاتە بەر چەعقى عەلى،
و بەتا ۋەببىو بەر وي
جى ب جى...
عەلى سەكىنى، فکرى،

ل قەرەتو
شىكەربىوو ئەوى:

- يَا رەبى...

تەرەولە، يان مەرى؟

دې كۆرەشەپەش،

قىشەقا تارى

هاتە بەر چەعشقى من،

زۇو بەھورى...

دەۋەمە ئەو جەعسوسە،

كەتىيە سەر رىيا نەناس،

نېقىشەقى، وا دەستى خوه

داۋىزە رىيا دەخەس.

خەم دەكەفە دلى عەلى،

بېسىبر دې،

سەر سىنۇرئ قالى ژۇرین،

ھەۋاز دې.

وان دەرا يەك-يەك

چەعشقى خوه دگەرينى،

تو روحبەرەكى دۆر-بەرى خوه

نابىنە،

نە تەرەول بۇو، نە جەعسوس بۇو

ئەو قەرەتتۇ.

با-باڭرى مىڭا شەقى،

پى نەدا وى.

حەتا كەوا سبى مابۇو نەچار،

بەر ھشكىيى، بەر تەعلدى

تۇوم و زنار
كالا مژ-دۇومان دكەفه سىنۇر،

ھەر جى،
رىي-درې ناكەۋە
تو عەقىدە-ئىسانى.
مەنى پوح را دلىست
قى هەيامى،
كى دلى قەلپ دەربازبە سىنۇر،
وھى ل وى.

سۆند خار سىنۇرخوھىكىرى سۆقىتى عەلى
دەستى خود بەرنەدە
وى دژمنى.

سەر پيا چەتن و گران
ئەو سەكىنى،
كىدەرى كوجەعسووس
دەخوھىت خلازىيا ئەينى.

ئەو بەست و كۆرت،
ئەو نەوال و گەلى،
تۆپك، چىا، مىشى سىنۇر
ھەرچار ئانى،

كەوا سبى دادىيى و دىسنجرى.
نەشكى ۋا سەر مەزىلا شەش كالا،
دژمن سەكىنى، جى دا
بۇو روساس.

قى بەربانگا سارە هشكى
پىشىبەرى خود ئەوى دى

خوهیکرئ سینور،
تئنگا دهستى عەلى.

نهيار دهست بره چەكا ماویزەرى،

عەلى سەردا قۇورىيا ب دەنگەكى هىرس:

– نەلەقە ئى جى! ..

گلېي مىرى مىرخاس عەيانه،

كالا تى رۆزى ئۆغرىمى كرانه،

ھەركەس زانه، دهست

سەر دەستا را نە.

عەلى دەنگەكى قۇورىيا سەر دژمن
و گۇ:

– تو ۋى سبى خوه مەكە ئەفسىنە،

– تەسلىمبە!

قى بەرى دومىكا تە كەلەك كەنە،

كال-باشا جىرباندنا

عەمر گۆتىيە:

– جەعسووسى زولەكە پۇ دىنى يە.

ل رۆھلاتى رابوو

بىنَا بايى سبى،

ئىقشار دا جەعسووس بۇويە

قەزىيا دەورى،

جەعسووس نىتا نەپاك قەدا سىرى،

خوه زەفت نەكە ئەوى نەمەردى،

نۇتلا پشىكا

بانزدا سەر عەلى.

عەلى شاش نەبۇو، بەر بازدا،
 فەسال دى،
 زەرپا خوه، وەكى بىگە نىشانا
 ۋەزى بەرازى.
 مەفا نەدابى سەر چەقماقى
 تلى دانى،
 پى را-پى را كۆلەك
 عەلى...
 دەزمن ھەزىيَا و كەت،
 روھى خوه دا،
 عەمەر لى ۋېسىيَا ...
 برا بىزانبە ھەر دەزمن
 ۋەزى دا،
 كى كۆبۈزە دەرباربە
 سىنۇر-ۋەزى دا،
 مەنەن ۋى چۈككە
 ل بەر وى،
 ب دەستى مېرخاس،
 سىنۇر خودىكىرى سۆقىتى.

رېداكتور و كۆريكتورا: كۆنترۇل ئى. ئۇو، بەكۆئىغا
 شاكىش: گ. ئا. گاسپاريان
 رېداكتورى بەدەوتىي: ئا. ۋەزى، گاسپاريان
 رېداكتورى تىخنىكىي: ئۆ. س. پانىكىيان

پاپیز

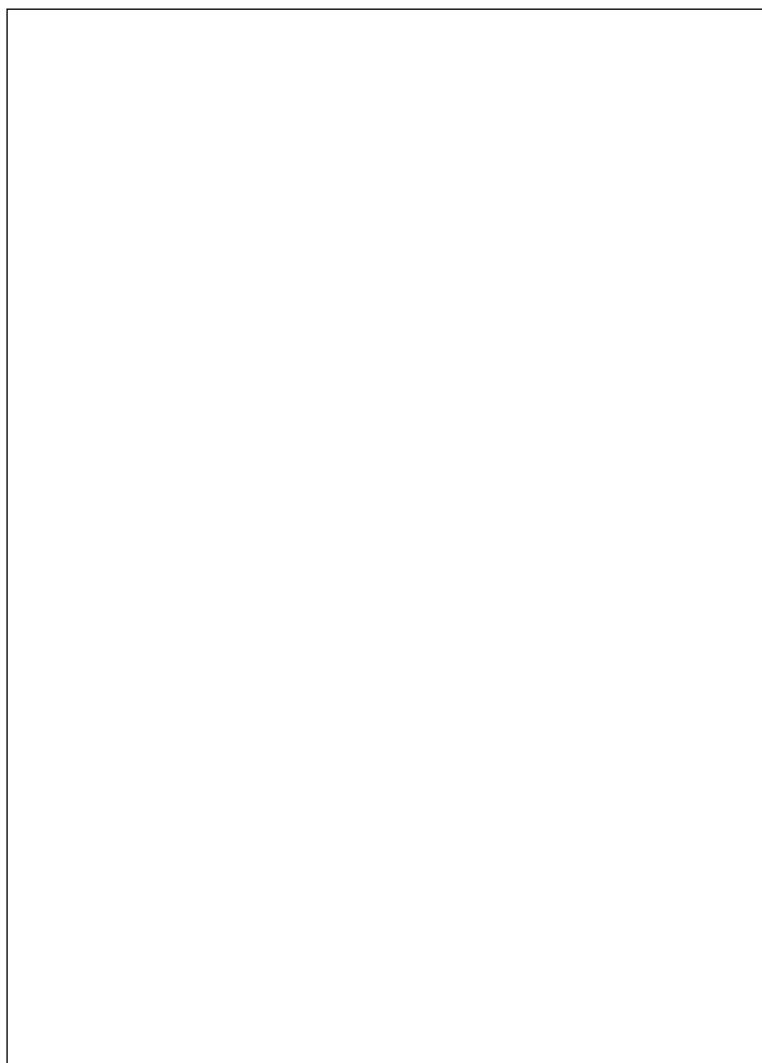
ئۇوشقى بە كۆ

هایاستان

بیریقان ۱۹۷۰

ئووسقى به كۆ

ئووسقى به كۆ زووقا خوندقا نىيد كوردا ناسە و ناقا ئەدەبىيەتا كوردىيد سۈفتىتىي دا جىي خوهىي لائىق گرتىيە. شايير ب كەمala خوهىي پر قا ئۆكتىابرا مەزن سترار، تو كەس نەوكلاڭد، ب مقامى خوهىي خوخوتىي و ملەتىي كلاما دلى خوهىي تەزە لىلاند، ب تەمامىيى دل و فراسەتى خوه قا دهورا تەزە را هاتە گرىدانى. كلاما وى شبىتىا كانىكە تەزە دەربووپۇيىيە زەلال بەر ب دلى مەرييى خولخولى.

ئووسقى به كۆ (بەكۆيىف) ۱۵ ئى گولانى س. ۱۹۰۹ گوندى قووچى دا ل نەھىيَا ئىغدرى، قەزا سورمەلىيى دا (رۆم) مالا شىيخى شەمسا دا ژ دىا خوه بۇويە. سالى شەرى ئىمپېرىالىستىيى ئەولن دا مالا وان دچە ئىغدرى. باشقى وى بەرى شىئر، لى دىا وى پاشى شىئر دچە رەحىمەتى.

شايير سەرها تىيا خوه دا دنقيىسى، وەكى ۱۰ سالىيى خوه دا دەربازى سەر خەباتى بۇويە. سالا ۱۹۱۹ دەولەتىيى كۆئەملا وى دا دخەبىتى، ژ ئىغدرى تى يېرىيقاتنى، ئەۋىرى خودرا تىنە. ئووسق دەرھەقا وى وختى دا دنقيىسى: "من ل بەر چەعڭى خوه دىت رەف، كوشتن، خەلايى، قرا مەرييى، بىرىپۈون و بەلەنگازىيَا وانـا..."

شايير سالىيد زارۇتىيَا خوه دا دچە مەكتەبىي. ئاھا ئەو ج دنقيىسى: " سالىيد مالا خەزىن دا دچوومە مەكتەبىي، ئالىكى ۋە خەسەتى خوه قا خەسەتى خوه ۋە ب تەمامى ھاتمە گوهاستىنى، ئالىيى دنى ۋە خەسەت ۋە خەسەتى من تونە بۇو، چمكۈن خەباتا مالى ستوى من دا بۇو، ھن ژى گەرەكى من دەرسى خوه حازر كرانا... بۇنا ئەم ب تەمامى حالى شاييرى زارۇتىيى و مەجالىيد خوندنا وى بىھسەن، لازمە ئەم گوھ بىنە گلىيى وى: "پەى رازانا نەفەرى مالى را، كىلەرە دا، يانى سەقەدرى دا حەتانى نىقى شەقى بن بۇنا يەنەن كەنەنەن چىكىن دەھىشتن شەقى بشخولىين، لى من دىسا يا خوه دىكىر. من چقاس كتىب دخوندەن، ئەوقاسى ژى ژى حىزىكـ..."

ئەو خوندنا خوه يە ئۆرته بازارى يېرىيقاتنى دستىنە. پىشىيىي يېرىيقاتنى دا فاكولتىتىا

پالایه سەر ناڤى مىلىكىيان دا دخونە، لى پاشى لىنинگرادى دا، ئىنسىتىتووتا رۆھلاتىدا دخونە. دوو وى را فاكولتىتا ئۇنىيۇرسىتېتىما يېرىقانىتىه دەلەتتىيە ئەختىارزانىي خلاس دكە.

سالا ۱۹۴۱ ئى ئۇ. بەكۆ جىئىرىگى پارتىيا كۆمۈونىستىي دا تى قەبۇلكرن و ب رەزەدىليا خود دچە شەرى مقابلى زەقچىيد فاشىستىي. ناڤا جىئىرىگى ئۆردىيا سۆقىتىدا ئە دچە دگەيىزە ماجارستانى. وى دەرى سالا ۱۹۴۴ ا بنا تارا بۇودا پېشىتىدا گران بىرىندار دبە. بۇن ئەفاتاتىيا شەرى مقابلى فاشىستا ئۇوسقى بەكۆ ب ئۆردىتىنابەيراقا سۆر، "شەرى وەتنىيەيى دەرهجا دودا" و ب ئۆردىن و مىدىالىن ماينى ئا هاتىيە رەواكىن.

ژ سالا ۱۹۲۸ دەستپېكىرى (خىن ژ سالىد شىئىر) حەتانى سالا ۱۹۶۲ ئۇوبەكۆ سوودا ئەرمەنستانىيە تەورەبلند دا خەبtiيە، چاوا ئۇزقى كۈنگىيائى و ئوسا ڑى ئۇزقى سەدرتىيىا وى سوودى بۇويە.

عەفراندىيد ئۇوسقى بەكۆيە پېشىن دەست خوھ دا پەي شىئىر را تىنە چاپكرنى. عەفراندىيد شايىر بەرەقۆكىد نېيسكارىد كوردايە سۆقىتىي، رۆزىنەمە و كەتىيىد دەرسا دا رېنايى دېيىن و ب زمانى ئۇورسى، ئەرمەنلىقى تىنە تەرجمەكرن. ويڭرا تەقايى گەلەك بەرەقۆكىد عەفراندىيد وى تىنە چاپكرنى.

ھەر بەرەقۆكە شايىرە تەزە را مەيدان ئۇ ھودوودى دىتىندا شايىر دەن تىنە فەركىن و مەزنەرن. ئۇ تو جارا ژ پرۆزايزمى ناترسە، چىكى قەوات و كەمala شىئىرەد وى ناڤا فکرا وان دا نە. ئەو دەربازى شىئىر ئازا-قىيلىبرى دبە و ئەو يەكە وى را پىن دل ھەف هاتىيە. سەرەجەما تەزە فۆرما شىئىيە تەزە را ل ھەف هاتىيە قالبخىستنى.

ئاوازەكى عەفراندىيد شايىر ئەو شىئىرەد قەكىرىنە، ئەد كوب كەل و شەواتەكە گورقا هاتىنە نېيسارى. ئۇوسقى بەكۆ ب شىئىرەد خوھ يە قەكىرى ئا گەلەك و گەلەك ئاوازىد جوورە-جوورە ئانىنە ناڤا ئەدەبىيەتا كوردىد سۆقىتىي، هن ئالىي سەرەجەما خوھ ئا، هن ئالىي فۆرمىد پۇئىتىي دا.

ئى مەها ئۆكتىيابىرى سالا ۱۹۶۹ شايىرى مەيى حزكىرى پرمەعرىفەت چوو رەحىمەتى، عەدەبىيەتا كوردايە سۆقىتىي زيانەكە مەزن كشاند، شايىرەكى خودىي پىركەمال ئوندا كر. دەرەقىدا وى زيانى دا شايىر رىن دكەتتىيە:

بۆخچى دلى خوھ قەكىر،

ج ناف دا بوو، حهقهک هشت،

پارا مهزن خودرا بر...

شاییر ئووسقى بەكۆ ب پۇيىزىيا خوهىيە پرسەرەجەم ۋە ساخە. ئەوى لىننىن، ئۆكتىابر، پارتىيا و وەتنەن سترايە و پەساندىيە، ب دەنگ و كوبىرا خوه يە خوهخۇھەتىيى، ب مقامى خوهىيە نەوەكلاندى ۋە.

بەرەڭكە ئووسقى بەكۆ "پايىز" پاشى وەفاتبۇونا شایير رېنلىيى دېينە. وى دا پايى پر شىئر و پويىمىد شایير ھاتنە چاپىرنى، ئىيد كۆئى سالىد عەمرى خوهىي پاشن عەفرانىنە. شایير ناڭا وان عەفرانىنید خوه دا دەنۋىسى دەرەھەقا وەتنى حزكىرى، نازكايىا تەبىەتا وى دا، دەرەھەقا فىر و متالى مەرثى سادە دا و شەركارىيىا مەرثىد خەباتچى دا مقابلى زولكارىيىا سۆسالىيى.

شكۈيى حەسەن

خەيسەتى دلى من

ئەز مەتلەم سەر خەيسەتى خوھ قى دلى،
جارنا واقھى دبە برووسك و باگەر،
ئۇ خوھ سەرىچىا و زنارا دخە،
دشکىنە دارى قالم و كەفرا،
ئاڭا چەمىد كور گۈل دكە ل وان دهرا،
ئاۋىنى لۇولۇ دا زەقت دكە، دەدە دەر
و قەواتا وييە زۆر ژى دەردەخە،
ئۇ پى قەواتا قىيمەتلۇو و زەر
لامپىد گوند و بازارا ۋېيدىخە.
جارنا دبە سىمېنەت، بىتتۇن و ھەسن،
دبە ھىمىي وەتنى مەزن.
بەلى، ژ خەيسەتى دلى خوھ سەردىرىي
قەت ژى دەرناخم، لاپ مەتلەم.
وەختا ئۇغرىمى وەتنە گران
دلى من شەف و رۆژ پەتىيى نادە،
ئەز چقاڭ زەقت دكم، لى تو چار نابە.
دەمن گافا گۆفەك دگەرە-لىخە
ئۇ دبە يەكى هار سەرىلى گەرم،
و بىنَا وى تونە باغشاندن و پەم.
شىردا گافا ئەو دبۇو ئىلاجىرى،
وى وەعدهى دا-ھېرسا وى ناكىرى.
نە كەفر، كەفرا، ئۇ ژى دتەقە،
حەساب دكم ھېرسا ئوپسا ھەقە.
تو سەرەدەرى ناكىم ژ قى دلى،
و مەتلەل دەيىنە سەر خەيسەتى وى،

چمکی جارنا ژ گولى نازکتره،
 ئەو بۇنا تشتى قەنج قەت ناستره.
 دبە دەنگىيىز، سازبەند، ها زۆرى ددە،
 ئەو دبە پەحەما دلى دايىكا،
 مەخسۇوس راموسانَا سەر لېقا وانا،
 گافا دايىك تىنە بەر دلى زارا،
 ئەو دبە قەي نازكایا بەلكى كولا،
 دبە عەينى نازداريا خۆرت و قىزا،
 خوهستن، حوب و بىنا بەر دلى وانا.
 ئەو دبە سىمەي زېرىن ل سەر سازا.
 مەتالىم سەر خەيسەتى خوه قى دلى
 و ناھىئىم ئىدى تو پرس و گلى.
 ئەز نكارم پى بەسىم سورا وى.
 تەھە دىت تەقى نەخودشا دنالە،
 سەقا وان ئەو زى بېكىيف و بەدحالە،
 تەقى جاھلا ئەو زى دبە بەنگى.
 بۇنا كەنى وانا ئەو زى دكەنە
 و دىسترى مقامى ھەممۇ دەنگى.
 بال وى ھىچن سىنور، كلىت و دەرى.
 سەرەدەرى ل وى ناكە تو مەرى،
 ئەز كەتمە ناڭ ئاڭرى قى دلى.
 ھە دىت بۇويە كەۋوتكا عەدلايىر،
 دۆر چەرخا دنى ئارخايىن دكەرە،
 ئەو عەرشى عەزمىن شۇف دكە ل ور،
 نىشانا وەتنى مە ل سەرە.
 ئەز مەتەلم سەر خەيسەتى دلى خوه،

هەر دەرا، هەر تىشتى دا ئەز دېيىم،
و نكارم ناسىيىا وى ئەز بىدە وە.

***

ژ بىست قورنەيى
نىڭ قورنە دەرى.
پاستىيى دخوهزى،
پىنجى سال بەرى،
كال و باقى من
پى جۆت-كۆتانى
خوللەيا زەڤىيە مە
نكاربۇون راكن
حەتا ئىفارى.

پىنجى سال بەرى،
ژ بىست قورنەيى
نىڭ قورنە دەرى.
كاما مە دارۆك
كەش دبۇو عەينى
چاوا لەيىستۆك.

لىٰ نەئاوا
دۆرگەر و گەمى
ئەو منى بۇونە
 حاجەتى حىملى.
وانا سيار دىم
و بەرى خوه دىم
ئەز بەر ب عەزمىن،
بەر ب خاتۇونا

وئى هيچا زىرين.
سەر حەزار-حەزار
كىلۆمېتىرى
شۇڭ دكم عەرسلى
نەناس و خۆپان.

***

ئەز كەتبۇوم پەى بەخت،
لى ئەۋەز من درەشقى،
نۈلى پەزا كۆوفى،
ببۇو بىرەھم و سەرت.
ئەۋى نەرھەت
كەدا منه حەلال
ددا بايى، درېت.
دو دنيا ھەفخىستن،
و گەلە نىر شكەستن،
پۆيى شەمال ئاقىت،
ھىزىا مە ھەقىدو دىت.

***

مەيدانا چىكىرنا كۆمۈونىزمى يە
وھتەنى منى پرملەت، دوگوشە،
كولەز بەر ب كۆمۈونىزمى دەمەشە.

گۆشەك ئەولەدى وىيە زىير، ھىسا بۇويى
قەمى ژ خەوا ئەوتەزە رادبىنە پىيا،
گۆشى دن قەمى تەزە دكەقەنە نافا جىيَا.

چىكىدارى وئى تەۋ مىرخاسن و ھىزىا،

ئەو ئەولەدى مالەكىنە، مala مەزىن،
كشک وەك هەف زۆر دانە ملا و مەزۇويا.

قەى چقلى كەدا وان بۇونە چەمى مەزىن،
خوشىنا خوه ۋا ب عەدلى دېزىن،
قەشەنگ دكى سىنگ و بەرى وەتەنى من.

قەى ژ چلکا پىشدا هاتىيە بەر و ئۆتكىيان،
وەتەنى من ژى قەى گەمپىيا بارگران،
ئارخايىن، بىمنەت رى دچە ل سەر وان.

ئەو رېبىا ئۆغرايە نور و زۆر،
راكىيت و دۆركەرا دايىه ل خوه چاردىر،
بەر ب كۆمۈنۈزمى دچە چاوا ئابۇزا سۆر.

گولانا وەتەنى من

باھار ۋەبوويە مينا ھەرسال،
گولان هاتىيە كاو و كوبار،
هاتىيە مەها عەزىز خىرخاز،
خودرا ئانىيە بەخت و مراز.

تو گولانا سەبرا دلا،
قەى حوبىا خوه باقىنگ-باقىنگ
تە ۋەشارتىيە د ناڭ دلا،
تاقھەت دايىه مەزۇويا، ملا.

خاسباغچە يە وەتەنى من،
ها كول ددە باھار-باھار،
و پى كەدا خودىيە حەلال

بەر ب مرازا دچە هەرسال.

وەتەنی من بى سەرۆبن
دەستەگولا رەنگ-رەنگىيە،
خەملا عەدلایى ل سەره،
شەوق ئاقىتىيە ل ھەر دەرە.

نچەكى وي تەعف و شەمال،
دەخەملن كەوشەن و وار،
لى نچى دن زەستانە،
سۇر و سەرما، با-باگەرە.

وەتنەنانى من پرملەت
خوھىي كەدا خوھىي رەھەت،
بىغۇف، ئازا و بىمنەت
گشک وەكە ھەف، ژىر و شورەت.

پر فەھىيە وەتەنی من،
دنىيائى دا ھەرى مەزن،
دۆرىي پزمام، خىرخارن پر،
تەف ژى شەركار و بېراقبىر.

سالداتى رىيڭۈلۈسىيابى

١

ئەز ھى زارق بۇوم ل ۋۇوبارى دنى،
لى من بەھىستىيە ژ مەربىي وى ھىنلى،
كالكى من تەقى گەلە ملەتا
تەنگ دىست دا چوو دوور وەلاتا.

٢

دېيژن ئەو بۇويه سالداتى لىنىن،
شەركىيە پېشىپا زولكارىيە زەمین.
دېيژن شەرەكى مەزن بۇ و گور،
ھەر عەگىتەك خود ور كەش دەر،
كەمیيا "ئاۋۇرایى" دباراند ئاگر.
گاۋا ب عەمرى لىنىن ئەو حوجوم دەن،
سەر كۆچكى زەستانى، - نىكۆل بىگىن،
كالكى من ئى شىر دا تى كوشتن.

٣

ئەوان نىكۆل ژ تەخت ئاڤىتن،
لى عەمرى تەزە ب چەعقا نەدىتن،
بۇ ئازايىا جماعەتى عەمرى خود دان؛
سەبا بىرانىنا سالداتىد مىرخاس
حەيكەل چىكىرن ژ مەرمەرى خاس،
سلسلەتا تەزە وان ٻا بىه ناس.

٤

نافا وان سالداتىد عەفات، نەمرى،
وهكى حەيكەل دا پشت دانە پشتا ھەف،
كالكى من ئى تەف وانە، ژ كەفر سىنجرى،
دېيژ قەى حوجوم دكە رەقە-رەق،
قەى ژ گولۇ دىزمۇن گلى مايە دىقىدا،
حسەرتا ئازايى هى دلى وى دا...

دو کولامى من

١

دللى من دا کلامهک هەبۇو،
ئەو کلاما کال و باشا بۇو
و بى ستران ئوسا مابۇو؛
وى دا تىرى دەرد و كول،
ها دېرتاند جەگەر و دل،
ببۇ خەما گران-قەدا،
ترى ئەو پى ھىسرا ئاڭدان.
ئۇ، پر زەلۇول بۇو کلاما من،
تو رەھەتى وى نە ددا من،
رېۋى بۇوم، ژەقلا مابۇوم.

٢

دەست کلاما خوه ئەز دگرييام،
وەختا دهات بىر قەت نەدكەننیيام.
وى ۋا دبۇوم يەكى دلبىن،
قىريينا من دگھىشتە عەزمىن.
كەسى نەدخوھست بېھى دەنگى من،
بۇى وانا قەى ئەز يەكى خەرىيەم.
جارنا کلام ب حەمدى خوه، نازدار،
عەينى چا قىزەكە دلبەار،
نىشان ددا خەملەيد خوهى دور،
دشەوتاندم ب ئاگرى خوه گور.
و تەقى وى ئەز ژى دفرىيام،
ھەقىدا دنى-عەلەمى دگەرېيام.

جار دنی ديسا ئەو دکەوگرى،
 دلى من دا دکر مژ، تاري،
 دکر ئىسکە-ئىسک، دکر زاره-زار،
 بەر وئى ئەز دبوم نەچار،
 دخەيدى ژ من درەقى
 و ئەز پەى وئى دبومە كۈۋەتى.
 دجەداند و دچوو پر مەزىل،
 وا دەستى وئى دبومە هىسىر.
 ئۆ، پر چەتن بۇو كلاما من،
 تو رەھتى وئى نە ددا من،
 رىيى بۇوم، ژەۋالا مابۇوم..

٣

كلاما من، ئەو ئە برج و كەلى
 كالكى كالكى مە دانى خويانى،
 سەرھاتىيا مېرخاسى وانه لى،
 وەعدى بوھورى وئى دکر عەيان،
 شەھەر و مەرى دانى مەيدان
 و پەردا رېزى قەدکر،
 خەمل، دورى مايى نىشان دکر.
 دانى بەر چەعقا مەرييى ئۆلدار،
 عەگىت و راتا كەدھەلال،
 مەرييى شىر دا كىنلۇو و حەيىدار.
 ددا كېشە گوند و بازار،
 قەسر، خاسباغانچە، كۆچك و سەرا،
 جزيرا بۆتا، موخورزەمین،
 مەله جزيرى و شەرهف- ئىيدىن،

فهقىي تهيرا، ئا حمەدى خانى،
 كەلا مىرخاسا كەلا دىدم
 و گەله شەھەر، گەله مەرييى دن،
 وەكى سلسەلتا كالا و باشا
 بۇونە خوهىي كۆچك و سەرا،
 وەكى بۇونە چا تەيرى سىمير،
 دلى وان دا ھم رەم، ھم ئاڭر،
 بۇنا پۇزا خوهش، بۇنا عەمر.
 لەما ژى ئەو حەتاني ئېرۇ
 ناڭ تارىقى دا دىزىن، نامرن،
 چاوا مەم و زىن ئەم پىپا گىرۇ...
 ئەۋى رەھتى نەددا من،
 بىيى بۇوم، ژەڭلا ما بۇوم.

ئەزى خەریب بۇوم بۇنا وى عەمرى،
 بى پار بۇوم، پارا من تونەبۇو،
 پىشىپرى من چيا، پەى من گەلى،
 تو ئالىيَا رىيا من كەش نەدبۇو،
 تەك و تەنى بۇوم و زمانلار،
 نە رسقى من ھەبۇو، نە ژى مال،
 نە حوكومات، نە ژى كۆمەك.
 هەر تەعن و نووچك چاوا خەنجەرەك،
 بىيى دەستىور بۇوم ئاز و بى گومان.
 كودا دچووم بەرى من ددان.
 ژ وان تەعن، نووچكا تەنگ بۇو بىيتا من،
 ژ دنى دچووم دنيا دن...
 مينا گولەكە وەحىيدە تەك،

تەيرۆكى دوھراند ل من پەنگ و بەلگ.
ئاخينا من بۇل سەرىچىا
و ھەر پۇھەر گاف ئەز دنالىام.

ئەز ژ خەما دلا بوبۇوم گەرۆك،
فکرى ۋەئىسپەھى چا زارۆك.
عەبۇرا من ناڭ دەقى كورا،
تو پۆزىيد خوھش من نەدىت ورا.
پارا من بۇون برووسك و تەيرۆك،
عەرد و عەزمان و كانىي بەزۆك.
ور درەقسىن سور و سەرما،
تو حال و تاقەت من دا نەما.
و ناڭ زىندانا سارە-تارى
ئەول من دىكىن دىھارى،
ژ رۆزىيد خوھش دمانە تما.
ئۇ، پر زەلۇول بۇ كلاما من،
ئەۋىزى رەھتى نە ددا من،
رىيى بۇوم، ژ ھەقلا مابۇوم.

5

ئەو كلاما من وىزى هېينى دا،
نۆلانى بەرفابەلەكىيا
دلى من ھېيدى دەھلىيا،
رۇوئى وىزى دا دبۇوم يېچار و نەخوھش،
ور حەلىيام قەي بۇوم كانى و جەو،
كەفرا كەتم ئەز پۇز و شەف.
بەرژىر رەھقىم چا مەريي سەرخوھش،

خوه گیهاند فى بەرى ئاڭا رەش.
 كلاما من سازى بى سىيم بۇو،
 دەنگ لى نمىز بۇو، نەدەگەيىشتە جىيى دوور،
 كلاما من و ئەو بلوور،
 بلوورا دارينە قولقولكىرى
 ببۇون ئىتتىمۆكىتى وان دەرا،
 و كى زانە، چەندك-چەند سالا
 چقاس سلسەلت ناڭا گەلە قورنا
 ئەو بلوور دانە سەر لېقا؟
 پەرتاندىنە دل و جەڭەر.
 دبە كو دارى وى بلوورى
 وەعدى خوه دا شىن بۇويە ناڭا مىشى
 كال و باقا، ل كو دكشە
 جەوا كانييا سار ژ بن زنارا،
 چقانە دده، نۆلانى مەرا.
 دقۇمە زى خوتت وى دەرى
 هەبۇويە كۆچك-سەرا، مىشە پىشىپەر،
 جەو و چەم لى بۇوه كەمبەر.
 دقۇمە ئەو كالكتىد من زى
 بۇونە ئۆلدار، مەژۇويىتى وان تىرى،
 بۇونە شەركار و مەرييى عەيان،
 بۇونە كالكى قەرتاڭىزىن، چەكان،
 كەر و كولك، خانچەنگىزىن.
 دقۇمە گەلە كەلىد دەم
 پەي ھەف رابۇونە پىشىپە دەزمن
 و سەرھاتىيا مىرخاسىيَا وانا

مه‌را مانه-شەعەتىيىز زەمین.
 ئەو شەعەتى كەشق دىبە ناڭا
 ئىپقاسا نەمرى مەم و زىن...
 ئۆ، پر زەلۇول بۇو كلاما من،
 ئۇنى رەحەتى نە ددا من،
 رىيى بۇوم، ژەقلا مابۇوم.

***

نها دەنگىلندە كلاما من،
 بۇنى وئى ۋە ۋە بۇويە سېبەكە دن،
 چىكىدارە، ھۆستاكى مەزن،
 ژى رەقىيە شەواتا دل و گازن.
 سازەكى دورە ناف ىروحى من دا،
 بۆ جماعەتا من ئەوئى پەر ۋەدا.
 ئەو ئاڭا ئەرقا ھلدەشىنى،
 ب قەوات ژ چىا ژۆر دا تىنە.
 لۇولى ھەسن ژى را دىكە كەمبەر،
 و ئاڭا كەفگەرتى ددە بەر.
 قەواتا وئى ئىشلى دىستىنە،
 پېيلا را دەرباز دىكە، دىشىنە
 ناڭا وەتنى مە، ھەممۇ دەرا،
 دخەملىنە گۈند و بازارا.
 و پەر و باسکە ئەف كلاما من،
 دفرە عەرد و مەزىلىت مەزن،
 بىغۇف ئەو بەلا دىبە ھەر ئالىيا،
 ب وئى قەواتن مەرى و دنيا.
 كلاما من سەتەيركا سۆرە و زۆر،
 ئاها ئەو بۇويە ۋۆستۆكى دۆرگەر،

پرييڪى عەدلايى ژى دېكىن،
 وەلاتىد رازايى ئەو رادكە،
 ئەو نقوٽ دې ناڭا ئۇقكىيانا،
 دده كېشى سورا وانه قورنا.
 گۆل و بەرى تەزە ئەو چىدكە
 و سىنگى عەرشى زەمىن شۇق دكە.
 ئەو بۇويە كەميا ئاتقۇمە - بۇزىزىر،
 بۇويە شەوق، شەمال، برووسك و ئاگر،
 وى ۋا دنيا مقاما هلتىنە،
 وى ۋا هەر شەركار رىيا خۇد بىيىنە،
 وى ۋا دەنگبىيىن بچووك و مەزن.
 تو عەردا تونە وەك كلاما من،
 كانييىا عەمرە و پوح دده من.

گولان

جان ديسا ھات مەها گولگەش،
 بىللى ديسا بۇونە سەرخوھش،
 ئەلەگەزا مە كوبارە،
 گول - سۆسن قەمى ژى دبارە.

ئەف گولانا عەدلايىيە،
 عەينى عەيدا جماعەتى يە،
 نىت - مەرەما بۇوك - زەعەقىيە
 و خوهستنا دى-باشا يە.

ئەلەگەزا شەعدى قورنا
 كريدا يە شەرا عەورا،
 دۆر كۆلۈزى وىسى بەلەك،

په علتنی عهورا بونه خلهق.

میلیون شهکار، میلیون ملهت،
بوق عهدلایی بهیراقا سور،
ب دهست دین دوّر ب دوّر
چاوا گازیا عهدلایا زقر.

گولان مهها پر گولانه،
گول، عهدلایی په رفه دانه،
ئلهگهزا سهربی قهرقاش
خوهرا دکه کیف و حهواس.

کهس ناخوهزه شهري زرار،
تهف دخوهزن گول و بهار،
حالی خوهش، عهمری پهحت
و عهیدی ها، حهزار-حهزار.

دایکا مه ئەرمەنیستان

۱

دلی من دا حوب و ئاگر
و بیرانینید نهته مر.
ده رابه، نهرهت دلوق،
ئەم هەفری هى شابن ئيرق.
بسه دلوق، چرا لهزى،
بنھىر سه رمهيدانا لىنىن
چقاس كەفوتکىد عهدلایبر
دفرن بھر په ردی عهزمىن،
مینا كولىيى بھرفا گر

تەقھەف بۇبى دبارن،
دۆرا ھوز دگەرن.

٢

ئېرۇ عەيدا تەيە وەتەن،
ھەر ئالىيا شابۇونە و كەن.
بەهار ۋەبۇويە پاشلا تە دا،
بۇبى دارا بۇوك و زەعەفا،
تە ۋەكەرىيە سىنگ-بەردى خوھ،
سەۋەددىسىرم سەر خەملا تە.

٣

چا خەونا نە ۋەگەرېيايى،
حالى تەى دەرباز، پر چەتن
يەكۆ-يەكۆ تىئىن بىرا من.
كەلە كەدھور و ملکەدار
مینا گورى دەخخۇن و هار،
ھم ئى جى، ھم دەرەكتىد دن،
وا حەسلەتا تەيە سالى
دېرن و درەقاندىن
ز بىدەرى و ز چۆلى،
تو دەھىشتن ناڭا زولى.
ز كەدا خوھ دماى تما،
و نەدويرىن بېرسىيانا
مەعنە چىيە، ئاخىر چما؟

٤

پاشلا تە دا مەزن بۇمە،

چنيه کوليلكيد ته يه خاس،
چيا و بانييد ته گريامه،
نهخوندي، سهرقوت و پيختاس.
تهف ئولەدى ته، دايکا من،
ئاز زى ئولەدەكى ته بوم،
ناشقى خوه ۋا ئەز يەكى دن.

٥

گەلە-گەلە روونشتمە
رەخ كانىيى ته يه زەلال،
ژەر كانىيى ئاڭ ۋەخوارىيە،
مینا شيرى دايکا حەلال.
پى پنچارا سىنگ-بەرى ته
ھەرتەم خورا دبۈومە تىر،
دخور كەرەنگ، سېنگ، گزىر.
خەما دلى خوه چەتنرا
تەقى تەير-تۇويى ته دسترا،
و من پى بلوورا دارين
درىت زۇلما سال و زەمين.

٦

ناڭ كەوشەنا، ل سەرئ چيا،
ناشا گەلييد ته يى كۈور،
ھەموو دەرا، بال ھەر مەرييىا
دەرد-خەمى ته دبۈون مەشۇور.
ژ ئەولەدى ته بۆنا بەخت
دكەوگىرييان خەرىبىي دا،

ها دگه‌رییان و هلات-هلات،
لئى ئه‌وانا عه‌مرى خوه دا،
ناشا دنیایى، قولچكى دا
نه‌دیتەن جىكى پەھەت،
بەخت ل وانا بیبوو قیامەت.

٧

سېقانَا عه‌وركلايى،
چەمى خوه ۋا ئىتىم مايى،
ھەۋى دگرييان ب زەلولى.
زەنگۈويا رەقۆكە نەعس شەف-رۇز
دهات دۇرا تە دگه‌ریا،
دكشىا، دچوو خافلقە دا،
و جى نەدېيت ئىرا خوه دا.
ئەلەكەزا شەعدى قورنا،
حەزار كەسەر دلى وى دا،
خوه پىچا بۇ ناشا عهورا،
دکره ھەوار و قىرين،
گەلىي وى ڦ زۇلما زەمين
ڦى را ببۇن كول و برىن.

٨

خەزەب و نەراستىيا زەمين
ھەوار، خەم-دەرد و گريي تە
تەقى گورينا عەرد - عەزمىن،
گھيشتنە بەر گوھى لىنىن.
ئەو ب دەستى مېرخاسى خوه

خوه گیهاندە ھەواریبایا تە.
تو كەنیایی، تە خوه شداند،
قووات تۆپکر، رابوویی ژپیا،
قەید و چیدارىد خوه قەتاند،
تەرا كەنییان بىلەل و چىا.

٩

تە ژ ئالىي خوه، دايىكا من،
حەمېزى خوه فره ۋەكىر،
ب دل-ئەشق پىشىكىشى مە كر
عەمرى چى، نفيسار، خوهندن.
سەر ملى تە يە چىل بھار،
ھەر بھارەك-كەدا حەلال.

١٠

زەنگۇو تەرا بۇويە كەمبەر،
كاناكىرگىس قاشەك ل سەر،
رى كەتىيە، دەمەشە تى
گرتىيە پشتا يېرىيغانى،
مینا چىكىدارەكى چى.
چەعەتكانىيَا وى سىيغانزىفە،
ئەو پى عەمرى خوهىي لەز ۋا
كەتىيە ناڭا گول و رەزا،
بەئىن و بالا تە دېيىھە.

١١

چقاىس پرن لەمپىدى لىينىن،
شەوقا وانا گرتىيە عەزمىن،

پى ئىشقا خوه ناڭا ھەۋى
قەى گرتنى شكلنى لىينىن.

١٢

حەزار سازبەند و ئولىدار،
حەزار دەنگىيىش، پاله، گوندى،
ئەز ژى تەڭ وان چا يەكەختىار،
ب زمانى خوھىي كوردى
بۇنا عەيدا تەيە عەزىز
تىنەم سلاقا ئالافى،
وھكە مەزنايا چىايى
ئەلەگەزى، قاسى ماسىس.

١٣

وا يېرىقاندا خەملى
ئەو قەى دىمىرى تەيە عەينى،
پرا تەزە، پابىدا بەدەو،
قەى جۆت گوستىلى تە نە ئەو.
مەيدانا لىينىنى دەرسدار،
لىينىنى مەزن، ئازادار،
بۈويە عەنپىيا تەيە كەفەر.
ئاوا تاجى سەرئى تايىه
ئەلەگەزا مە چارتەپە،
تەير و توبىي وى دەنگىيىشى تە.

١٤

تو دەلالى، دەلال وەتەن،
تو مازى، گومان و چار.

ئەولەدید تە حەزار-حەزار
 خووشک و برا، تەف يەكەختىار،
 ئاڭلەھەياتى، بىلەل، بەھار،
 ئەوه مەعنە ۋى عەمرى دا
 ساز و قەلەم دەستى من دا،
 چا خۇرتەكى بەر ب مازان،
 ژ حوبىا تە نابىم خلاز.
 تە ۋەكىرىيە دەرگە و بەخت،
 خالى نابىم پۇز و سەھەت.
 و ئەوه سەبەب، بۆننا من،
 وا خىنجى تە، وەتەنلىقى
 مەبىي سۆققىتىتىمى مەزن،
 تونە تو جەنەتكە دن.

١٥

هەرتم شا بە، شىرن وەتەن،
 سازى تە تى خەبات و كەن،
 و پى كەدا خودىيە حەلال،
 بەخت و مازان بىنە ھەرسال.

كۈوبىا ئازايىز را
 كۈوبىا پزمام، من ل بەر چەعفيىد خوھ
 ۋى گاۋى ھى نەدىتىيە چەرمى
 ئەولەدەيت تە يى مىرخاس چ رەنگى يە،
 لى ئاھا ۋى دەما خىرەتى
 سەر مىرخاسى تە ئەز لەپ بەنگىمە.
 وەختا شەرى چەتن، نە وەكە ھەف،

من كه لا دلا ديتىيە ل بەر چەعف.
 كەلا ملەتى تە ژى مىيانى
 كەلا ئەولەدى ملەتى منه عەينى.
 گاڭا هىرسا دلى شەركارا پادبە،
 ئىدى پى و مەجال ئەو نادە،
 بۇ ئازايى دىن شىئر و پلنگ،
 بەر، باسک دستىن و دىن قولنگ.
 بەر نەراستىي دىن كىنلۇو، حەيدار،
 نكارە بفلته تو نەيار.

من ل بەر چەعقا نەدەيتىيە بەهار،
 تەير-توو، دەشت، كەوشەن، وار و زەقىيەت،
 لى قى بەهارا خوهشە، تەعقىن
 وار، كەوشەنى تە، چاوا يى مە،
 خەمانندىيە پەنجى تەعقا زېرىن،
 عەردى تە ژىن خالى-خالىچى
 كولىكىد تەبىيەتى يە پەنگ-رەنگى
 پەرواز دە چا ئەمەكدارى چى
 و چاوا ئەولەدى تەيە بەنگى.
 قەلفى قولنگا ژ ئالىي بەعرى
 وى گرتە سىنگ و بەرى عەزمىن،
 قەى عەدلائى دەرخستە گەرى،
 قەى تىن تەمەنە بن بەر دۆرگەرا
 گەمبيا ۋۆستۈكىيە نەبىنايى،
 كو تەزە رى ۋەكىر بۇ مەرثاپى.
 من ل بەر چەعقا نەدەيتىيە
 زارىد ملەتى كوبابايى،

چەعف و برووئى وان ج ٩نگىنه،
 لى باش زاتم، وهكى دنيا يى دا
 هەر دەرا تېبىيەت دايىنا خوه ۋا
 ئەو مقييم يەكە و دودو نىنە.
 ئەز زانم حوبىا دلى دايىكا يەكە،
 ئىيتىمىيا زارا دل پر دىشىنە،
 و برينىيد خەدەر ئەو ۋەتكە،
 دەوسا وان بريينا ھا دەينە.

من نەدىتىيە ئاگرەسۇرى ۋور،
 ئەۋى دەوا وەتەنلى تە دكىن،
 لى من دىتنە زىلكار، كەذخور،
 ژ تەعنى وانا برووسك دېكىن.
 ئەز شا مە، كۈوبا، بىحەساب شا مە،
 ژ قەزىيا گران تو بۈويي خلاس،
 بۆنا ئالتدارىيە تە يە مىرخاس
 من پەر-باسك ستاندىيە، حزمەكار مامە،
 ناڭا دنى دا تە خوه كرە ناس.

***

ئەو چىايىد بلند كۈرۈن دېيىن،
 دەردى كوردانە سەر ھەف لۇد بۈونە،
 بەر-بەرسىتەن ئوسا پېيل دانە،
 ئەو تەمام ھىيسىرى چەعفى كوردانە،
 ئەو گەليي ئوسا كۈرۈن كۈرۈن دېيىن،
 تەف دەوسا بريىنى لاۋى كوردانە،
 ناڭا قورنا دا زۆلكرى مانە،
 رۈوپە عەزمىن دىگرن مۇ دۇومانە،
 ئەو رەشا شىن و گرىي كوردانە.

هارۆ، دلۆ

هەی دلی هار،
مالخراڤق،
ئەو ج خەبەر،
قەی جهالى،
چەعفى تە دەر.
بسەکنە،
مالویرانق،
دەنیا تەمام
ھەق-حەسافە،
زولما گران
ل بەر چەعفە.
كوردستان
مە كرنە
چقاـس تەـقـەـكـ.

ملەتى من پا

ئەز دەنگى تە دەھىم، بەزىدا تە دېيىم
ناڭا فۇلكلۇرا تە يە نەビىنايى دا،
باباغ دېم، كومەرىكى بىي تاريق نىنم،
ئەوقاس بىر كرى و قر كرى، دىسما مایى،
دېيىم چقاـس برووسـك و تەـيرـۆـكـ تەـخـسـتـىـهـ.
لىـ تـارـيـقاـ تـەـ ژـ روـحـىـ مـەـ دـەـرـنـەـخـسـتـىـهـ.
بـەـيـتـ وـ سـەـرـهـاتـىـ، ئـىـپـۆـسـ وـ كـلامـىـ مـەـ
جيـوارـ بـوـونـەـ، رـىـنـدـ تـەـلـىـانـەـ قولـچـىـ دـلـىـ تـەـ.

***

چیا و زنار نه مانه، و خوه لینه دایه،
 کول و سو سن نه مانه، وهکی و ه نه چنیه،
 و ه نفیسرا خوه کریه کلاما ئالاف،
 بلوورا دارین کریه کلام و پیله ئاف،
 ب وئی خوهستنا ملھت کریه ئاگر، ئالاف،
 و وئی ئاگری نه ته مری نافا قورنا
 خوهیکریه و به رایه نافا دلی کوردا.

مقامى بلوورى

دلی من دا چقاس
 کلام هنه،
 ئو تهف ژی
 مقامى بلوورى نه،
 کزین و شهواتا
 بیی گلی نه.
 قهی گلیا ده ربینه
 و سهر دلکنگا
 ئو دره شینه.

بلوورا دارین
 قهی گلیا ۋا
 ژ كورا ييا
 سالا و زهمانا
 ده ربىخە سور.
 ئاگر و ئالاقا
 سەرهاتىيا کوردا
 و دده وانا.

سۇرا قورنىتىد چووى
ب فەمدارى،
ب زمانى دى
و ب دەلالى،
تەرا شرۇقىدكە
ھەر گلى،
كىۋانى ۋاتۇ
دېپى باوهرى.
مقامى بلوورى
قەى دوورھىينا
سۇرا كوردانە،
ئى گەلە قورنا...
قەى گلى ماشىيانە،
مقام مانە
و قەى دەنگى
بۆخازا كوردانە...

قەى پى بلوورى
دکنە ھەوار،
پى وى بىر تىين
كوردىستاندا خوه.
قەى كوردىستانە،
دەنگ دە لەوا.
دەنگ دە لەوا.
دلىم بلوورا
دارين حز دكە،

هەر قولکەکە وى
ئەو سىمەکە.
سىمە بلوورى-
تلى، پىچىنە
ئەو لېقى
بلورقانى كوردانە.

بلور قەى سىمە،
دەنگبىزى قورنا،
دىلىم وى ئا
دبىنە كال-باشا.
سەرىچىا،
دېھىم كالينا
بەرخا و مىيا.
وى ئا دېھىم
دەنگى قورنى دوور
و من ترى،
لائى كوردە چى
جەپيانە دۇرا
خانى چەنگىزىرىن.
قەى شا دې
مېرخاسى مەشۇور،
كۆھاتىيە وەخت،
نسلەتا سەرۋەخت.
ھەوارىيَا كوردانە،
بەر ب دېمىن دچە
ب دەستەشۇور.

نەخشى كوليلكى كوردستانىنە

كنجى زنى كوردايە كولگولى،
شەعرى بۇوك و قىزا ھەموو رەنگى،
ئى دۆرا كۈلۈزىد خۇرتىيد ئەقىن،
كوسەر قىزىد چەعفرەش بۇونە بەنگى،
نەخشى كوليلكىد كوردستانىنە.
عەورى رەش، كو پەي ھەف دەكشن، دچن،
كى دەرى دېبىن قىزى بەدەو،
ريچووپىينى ۋا چاوا كارخەزال،
ل سوورەتى وان ڕوونشتى گولاڭ،
نەخشى كوليلكى كوردستانىنە.

كوردستانا بىرىندار

– قولنگ، قوربا،
ج قەومىيە،
كوب زەلۇولى
ھىسرا دبارىنى؟
گەلۇز كىيدەرى،
ژ كىزان وەلاتى،
چاوا قەومى،
راستى من هاتى؟
كانتىن قەلغى تە،
تە ئەو كو هيشتى؟
دبە سور-سەرمى
دنى ئەو كوشتن؟
ئەگەر تو تىيى

ژ ئالىيە بەغدايى،
بىزە، بنېيرم،
چاوانە حالى
بارزانىيى مە
عەگىت و مىرخاس؟
گەلۇ چاوانە
حالى ئەولەدى
وەلاتى مىرا،
وەلاتى شىرا،
كوردستانما مە،
عەردى قەدىمى؟
ئاخ قولنگ، قوربا،
گەلۇ تو زانى
كۈگەلەك قورنا
بەرى رۆزى مە
شىئىن وەتەنى مە
ئەو حەساب دبوو
مسكەنى خودى؟
كورستان ئەو خوت
ھەما ئەو ئىير بwoo
كۈز دەستى كوردا
فرى و چوو،
پاشى بwoo خورى
دەولەتى دنى.
- شايىرى مەلول،
چاوا دىيىن

سیتلا ۋالا依ى
تول سەر ئاگر.
وئى ھەقالى من
بەلا بۇونە
ئىر-ئىرستانا،
جىيى نىزىك و دوور،
حەتا بەربانگەك
ل وان ۋەبە مەشۇور.
بەر ب وئى بەربانگى
ئەز فرىم، هاتم.
– قولنگى خەریب،
دېكەك نزانى
لاؤى وى ملەتى
عەگىت و چى نە،
بنەلىيى كەلا دىدىمن،
خودانى وان
شەشخانى مەزن،
مەريى خودانى
خەنجەرى، تىرى،
مەريى خودانى
رما زرافى،
ئەولەد و تۆپچىيى
تەپى دەقبرى،
تۆپچىيى خودانى
تۆپى عەنكەلى.
قولنگى برا،

زانم، قسا ته
بیی گری نابه،
برا ئوسا به،
ب گری بیزه،
دلخوه دا بکریم،
کو دل ڤالابه.
- عەقدو، خىرخازق،
كوردستان بەدھو بۇو،
كاو و كوبار،
تەبىيەتا دنى
خەملا خوه هەرجار
ژ كوردستانى
ھلەدا تەمام.
كوردستان گول ددا
باھار، باھار،
چىايىد بىشمىتگولىن،
تەپھېلند،
وان دەف-دەواتا ۋا
دبۇون رىند.
پلتى عەورا
دبۇون مىناني
شهر و شەماقىيى
دۆرا كۆلۈزا،
ريشىيە وانا-
حەزار-حەزار كانى،
ب خولە-خول

دکشییان ئازا .
 هیشنایا مەخەمەر
 و کولیلکىد خاس
 دبۇونە رەنگى
 شەعرىد وان ئەتلەز .
 تەعقا وى دەرى
 نەچچوو ئافا ،
 قەى سەردەواتىنى
 دەواتا بۇو ئەو ،
 ئەشق و رۆنایى
 ددا ھەر دەرا .
 كو كوردىستان كەش بىيا
 كاۋ و بەدھو .

***

دلى من دا چقاس كلام ھەنە ،
 ئەو تەڭ ژى مقامى بلوورى نە .
 بلوورە، ژ دلى من گلىيا
 دەرتىينە، نازدار دلۇوبىينە ،
 شەواتى دكە دلى مەرييى ،
 مقام قەى دىن دلى فەمدار ،
 مىيىنلى زمانى دىيا حەلال .
 قەى حسرەتا دىيا منه مانە ،
 ئەو دل و شەواتا كوردانە ،
 ناڭا بلوورى دا خوهرا تەليانە .

***

گۆتن شايير، ئاخىر ۋى عەمەيدا تەرا شەرمە
 حسرەتا يارىبى ،

رۆزىد ته ژمارتىنە، تو ھەي ھەي، ھەي تونەيى،
بەسە بىسترىيى.

گۆت وەي نە عەفەرم وە را، وەكى ھوون حەتانى نەها
ھى من فەم ناكن.

ل من ھاتىھ روو-ریدانە چىلە قەرقاش و ئاھا
كارى خوه دکم،

ھەرمە وي دنيا حەتات-حەتايى نەناس و تەعرى
ناكەقنة سېرى؟

ئەو باقى گولا، کو وەرإ چنى ب چەتن حالى
بین لى نەكشىن؟

چرا كەش نىنە، وەكى يارا من ملەت، وەتەن ئە،
گەرە بىزانىن.

***

ژ دەنگى ھەوارى رابوومە پىا،
دل من پەجى، لى مامە ناڭا جىيا.
چەعېيد خوه ۋەكىر، چەند جارا مىدا،
شا بۇوم، لى خەون بۇو، هات و چوو،
ئىدى رانەزام، بەرى خەونى دا،
دەنگى ھەوارى بەر گوھى من بۇو.

***

كەلۇ ئەزى حەتانى وان رۆزا ساخ بىيىن،
ئازىيا كوردىستانى بەر چەعېنى خوه بىيىن؟
كەلۇ وي كەنگى ۋەبە بەريانگا كوردىستانى،
وەكى بەھار-بەھار گول ۋەبن وى گولستانى.
ئەز ب دەف و زورنە تىكەقە ناف وان گولا،
مەينانى بىلەكى شەواتى تىكمە دلا.
ئەز باوھرم، شىكەر نىنە، ئاشكەرە دېيىم،

دەنگى شکیاتى دلا وا ئەز دوور ۋا دېھىم،
جىرگە دكەيىزنى ھەف، دىن قەوات، كورابن بىن.
ئۇ، جىرگى ئازادار، ناموس و زيارەتا ملەت؟

***

وى نەفيچىركى خانى چەنگىزىرين
بۇونە شى، پلنگ، رابونە پىيا،
وهتەنى خوه ناھىيلن دلىرىن،
و وى روح بدنە زۆزانا و چيا.

كەف

بەر پىلى بەرى ئەز چەرچىريمه زەف،
ترى ماشىيامە و بۇومە كەف،
لەما زى ئوسا ناز و نازكم،
و بەر پىيلا ئەز تەياخ ناكم.
ئاها ب باسکى خوهى زاييف و كەف،
ئەز قەى بەرى پا دېم فېق و دەف،
دېم حەزار ساز و دېم تەمبۇر،
وى سازبەندىبىي ۋا دكشم قولچى دوور.
دېمە خىلى بقى ئاقا بەرى،
چا خەملا وىيە ل سەر نەدىهارى.
بى وەستىيابون خوه دخە جىي نەدىهار،
گڭا كورە ئازايى و بەhar.
بەر دەھىزىنە، لوورى دېيىزە،
دچەلقينە ئۇو... وى دا داۋىتىزە...
خوسىينا ئاشى و مەشا پىيلا
ئۇ گلىي من سەر لېقا.
جارنا دكم كونقۇم يەكجار،

فەمکم خەيسەتى شەرى بەرئ،
 لى پىلىٽى وى من ھلدقۇشىن ژۆر،
 و بەلا دېم سەر پۈوبىي بەرا شۇر.
 ئەز چەمە بەر قەواتا پىلىٽى گور،
 گافا ئوسانە قانۇونا عەمر؟
 ئەز ھەر ھەوارا وان مەريي بىچار تىم،
 ئى دەركى تەنك دا گومان برى بەر ب من تىن،
 يۆدا دچن، لى تشت تونه بىگرن،
 دەستى خود داۋىئىنە من كو خلازىن.
 ترى ئەز كەفم سەر پىلىٽى بەرئ،
 دىسما لەز تىمە سەر بەنگىزى بەرئ،
 وەختا دنيا لاپ ئازابە و شىن،
 تەعى پىيلا ئەزى ژى ب ستران بىم.
 دەنگى ھەوارھاتىا دېھىم، تىن...
 كوردىستان من وى عەسە ببە شىن.
 بەر پىلىٽى بەرئ چەرچىيمە زەعف،
 ترى ماشىيامە و بۇومە كەف.

دېئىن گافا خوهلى ئوندا دبه،
 ملەتى وى ژى پىرا ئوندا دبه.
 كوردىستان ھەيە، خوهلىيا وى دەينە،
 دۆرا مەزەلى كال-باشا شىنە.
 خوهلىيا كوردىستانى رەوش و گولىنى،
 ئەولەدىد وى مىرى ئەسلىنە،
 دلدا حسرەتا ئازايى، بىرینە،
 بۆرجى كال-باشا يە سەر وان دەينە.

به عسا ئازايى تى،
 دهنگى ههوارى تى،
 بىنا كوليلكا تى،
 خوشينا كانىيا تى،
 ههوارهاتى وى تىن.
 ئوئى گشك ههفرى بىن
 و كوردستانا چى
 وى عەسە ببە شىن.

دهنگى ئارام
 دهنگى كلامى تە،
 ئارامى برا،
 ئاها قەى تو زى تەقى
 قولنگى سورىيائى
 دەستى پاپىزا ورا
 هاتى ۋەرەتى.
 تو قاسدى حسرەتا
 منى قى دەقى،
 خەريبي دوور وەلاتا،
 بىنەلىقى خەلقى.
 هاتى سەر ھىلینا خوه
 بال مە بىينى.
 قەى هاتى ژ بەريي
 شەواتا دلا،
 حسرەتا كوردى ورا
 قەى ئانىيە گەرى.

کلامی ته ۋا دېم
 شەركار و حەيىدار،
 ھەقيتىيا وى شەرى دا
 دېم پر باوار...
 ئاخ، دەنگى كلامى ته،
 ئارامى برا،
 قەى كەلا دلى من زى
 ئەو دەۋە ورا،
 قەى قىرينا قولنگى
 ل وان دەرانە،
 قەى ئەو گازىكىدا
 دەنگى كوردانە.
 بىسترى، تو بىسترى،
 ئارامى برا،
 دەنگى تەى ۋى بەھارى
 ھەرە ھەر دەرا.

***

ژ وان رۆزى وا گەلە وەعده دەرباز بۇويە،
 لى ژ بىرا من ئەو قەوماندىن ھى نەچۈوئە.
 گەلەكى چەتن گەھىشتمە بلندىيا چىي،
 ور دىت خەملى تەبىيەتى يە حۇمەتكار و چى،
 ور كولىلەكى بىحەساب بۇون، نازك و رەنگ-رەنگ،
 حەتا من چەند باق گىريدان، ئىدى بۇ دەرنگ،
 نزانم چاوا لنگى من كەفرەكى كەت،
 ژ وى ئىشى ئاخىنەك ژ دلى من دەركەت.
 ئاوا ل سەر قەواتا خوه ژى پر باوار،
 نىزىكى كەفر بۇوم و خۇھىت ئەو حۆلکەرا خار.

تمنى بووم، چقاس قهوات من دا هېبوو، تۆپ كر،
 دهستي جاهلييا خوه وي كەفرى پا شهر كر.
 قەومى، نشكى ئاشتىم ل وي دەرى،
 و دەوسا وي كەفرى ئەز گوللۇ بووم زىرى.
 گافا سەر هشى خوه دا هاتم، نېبىرى ژۇر،
 من تەخمينىكىر، كو ئەو كەفر سەرى زىنار بوو
 و تەنى گۆشەكى وي يى چۈوك دەرفا مابوو.

مala خەزىئى من

ل كوبىوم خولام،
 وەختا رەخ وي دەرباز دبۇوم،
 بىرا من دانى زەلولتى،
 بەلەنگازىبىا عەمرى خوه يى
 دەرباز بۇويى بەر چەعڭا ددىت.
 لى نەماھەدەمەيە
 ئەو سوقاق و مال،
 ور ھەر ئاقا حەوزى مەرمەر
 دكە گالە-گال،
 توئى بىزى قەى ور دەواتە
 بن لامپىيد شەمال.

***

خەونى دا دېھىم كالىنا بەرخا و مىيا،
 جارنا دخومزم رايم و ھەرمە سەرى چيا،
 بلىزم، كىف كم و بگەرم وان جيا.

بېّى زارا تونه حوب و باهار

ئەو مالىد تىدا

زارق تونه‌نە،

قەى پەنجى تەقى

ژى دخەيدن،

ناكەقە مالى،

قەى ژن و مىرى

جانساخ و جاھل

دبىنە ئاھل.

جيى زارق تونه،

حەساب دبه وەك

دەواتا بى دەف،

بى شايى، زورنە.

قەى دەوات نىنە،

شىن و گرينى.

باغى تىدا تونه

ھىشىنابى، كولىك،

حەساب دبه جيى

مەعرا، دوپىشكا،

قر و قرستان.

مېشىد بەدەو دا

ئەگەر شىن نەبن

دارى تەر، جاھل،

و نەگەرن دەوسا

وان دارى مەزن،
کو عەمر دان وان،
مېشە وى هشك بە.

***

جاركى كوليلكەك دارا سىقى را
كەتە حوجەتى،
كوليلكى گۆتى: وەرە تو منرا
نەكەفە لەجى،
بۇنا مەرۋا گشكا عەزىز تر،
ئەزم، کو ھەمە
و ۋەرە تونە تو كەس من چىتىر،
ھەر كەس وى زانە.
ئەز خەملا خاسم بۇنا مەرۋا،
بىرى قىز و بۇوكا،
ژ بىنا من خوهش ل ھەموو دەرا
شانە مەزن، چۈوك.
لى دار كو ھەنە، وانا دشىكىن،
دشەوتىين.

دارى بھىستان گلېيى كوليلكى
ها جابا وى دا:
– تو قورە نەبە، خۇوشكى، رىندكى،
پەسىنى خوه نەدە،
كوليلكى من ژى ھەر باھار ھەنە،
و ھەر كوليلكەك ئىميشى تەعمە.

گوندی مه

گوندی مه دوور بwoo، بدر پهري عهزمين
گوشەکى نهناس ناثا دنى دا،
گوند ناثا كەفر-كوجقا دا بwoo،
رېيىد زراف كوبەر ب وي دچوون،
تەيى بگوتا تامارى گوند بعون.
زناري ورا قاسى منارا،
قەلىشتۇكا دا هېلۈونى تەيرا.
و مالى مه زى وەك وان هېلۈونا،
لى بن عەردى دا، نه سەر زنارا.
ئەم-زارق، نۆتلا جووجووكى تەيرا،
ھەر قولچەك بۇ مه ناس بwoo وان دەرا،
ب گوندی مه دنيا كوتا دبwoo...
خىنجى گوندی مه دنيا تونەبwoo.
كاشا مه دخوهست دنيا بديتا،
ئەم ھلدكشىيانه ل سەر زنارا،
تەماشا دنى دكر چارالىيا.
نه گوندی مه هاڙ دنى ھەبwoo
و نه ژى دنيا هاڙ گوندی مه بwoo.
مه ترى دنيا تەمامىيى خوه ۋا
بەر چەعېمى مه يە، ئەم وى دېيىن.

***

ئىرۇ بايى پايىزى هات،
ھەوا سار چارنکال ھلات،
جارا ئەولن من تەخمين كر
و سەرى خوه بەر وي خار كر.

چمکی پهی وئی را دهات
زفستانا سوّر و سهرت.
گله لو دلی منی و هستیایی
وئی تهیا خکه بهر زفستانی؟

قوربان

رۆژه کئى دیا من گۆشت دانی بهر من.
من ب ئىشته هـ ئـه و پـى نان دخوهر.
دایكا خوهرا گۆت: -چقاسى تەعمە،
دبىي قەى گۆشتى كار-خەزانە.
- بخوه، ئەز قوربان، - وئى من مىزه كـ،
نه بـرـخـا تـه ئـيرـق مـه سـهـرـىـ كـرـ،
بـوـى قـورـبـانـا تـه مـه گـۆـشتـ بـهـلاـكـرـ.
زـهـفـ هـىـرسـ بـوـومـ وـ بـهـرـخـوـهـ كـهـتمـ،
توـ گـلـىـ نـهـدىـتـ دـيـاـ خـوهـراـ بـيـزـمـ.
گـۆـشتـ وـ نـانـ بـهـرـ منـ بـوـونـهـ ژـدـعـرـ،
قـەـىـ سـهـرـ منـ دـاـ دـنـيـاـ هـاتـهـ خـارـ
وـ دـلـىـ خـوـهـ دـاـ بـوـومـهـ خـوـهـىـ كـهـسـهـرـ.
قـەـىـ ئـەـزـ بـوـومـهـ كـوـوـقـىـ سـهـرـىـ چـيـاـ،
قاـسـىـ رـۆـحـىـ خـوـهـ بـهـرـخـىـ حـزـدـكـرـ،
قوربان خوهرن عەمر دا تۆبە كـرـ.

تو كويى

تو كويى، جاهلتىا من،
گازى ته دكم، تو كويى؟
نه ۋەبۈويه سېكە دن،
ته نابىنم، تو كويى؟

بەر چەعقا هەرسال تەبیهتى
 دنیا كر چىلى جنهتى.
 دومەقەسک، تەیر، تەيرادە
 ئەشق و شابۇونا وان بى حەدە.
 ئاها مينا سالا دن
 ھېلۈونا خوه چىدىكىن
 و ترى گازى من دكىن.
 باھار ديسا شا دكەنە،
 بىيى تە ئەز مەتەل مامە،
 لى تو ئىدى كەش نابى،
 گازى دكم، تو دەن ناكى.
 وا عەمر بۇويە دۆرگەر،
 پېيل ددن ئۆقكىيان و بەر.
 دەنگ و بەس كەتىيە دنلى،
 لى دەنگى تە زىز قەت نايى.
 حوبىا تە دلى من دا،
 شەف، رۆز ئەز تە دگەرم،
 تە بىر تىنەم ھەر وەعدا
 كالم، ئەقىنەم، گىرۆ.
 گەلۇ تەبىهت چما
 دارى قورنا شىن دكە،
 وان را ئەو نابە تما،
 ژ كالبۇونى رادكە،
 حەزار بەلگا دده وان،
 دخەملىنە ھەر سال،
 لى ئەز كرمە يەكى كال،
 نە دەھىلە جاھلتى

جارکه دن ۋەگەرە بىّ،
 نە دەيىلە ھەرمە بال؟
 ل من دچن ياش و سال،
 پۇر ل من دبن قەرقاش،
 بىز جاھلتىيى لاب نەخوهش؛
جاھلتىيا من ئەو دې
 و ئىدى پاش دا نادە.
 من جاھلتى پاكى نەديت،
 تەزە پىرإا بۇومە ناس،
 زوللى لىدا و ئاقىت،
 چاوا كولىلەكە خاس.
 ئاخ، كويى حسرەتا من،
 نە ۋەبۈويە سېكە دن!

***

جخارا من،
 كەلۆزانى،
 وەكى بەلگى تتوونا تە
 شىنبۈويە ور،
 كىدەرى من خوونا خوه رېت،
 ل كو عەردى خوونا من مىت.
 تو قىنياتا خوونا منى،
 نها ژى تىيى بەر دلى من،
 كو خەمىي من بىرەقىنى،
 لى توب خوه قە نابىنى،
 وەكى تەف تە
 ئاڭرى دلى من دشخولە.

***

پرسین: - شاییر، گەلۆ قەت گەریبیا
یئر، بېرستان و توپراخا؟

گۆت: - بەلى، گەریبامە، چۈومە ھەر جى،
لى حەيف نىتا من ما نىقچى.

پرسین: - شاییر، مالاقاپىق، قەت ناكەنلى،
مەرى ترى دىگرېمى دلى خوه دا.

گۆت: - شەواتا بلوورىتىه دلى من دا،
ژ وى شەواتى چەعقىد خوه ۋەندادا.

***

ریبىا كو قىداند چەند سالا دا،
ئىدى نكارم ۋە گەرینم
و تەمامىيَا عەمرى خوه دا
تما مامە ور بىگەرم.

***

دل، تو عەينى پەلەوانى،
بارى خەلقى سەر پشتا تە،
بۇ خەمى وان پشتۆبرى،
قەت تو ناكەڤى حالى خوه.

دنيا تو چرا ئوسانى؟

دنيا، چرا ئوسا فىلبازى؟
خەيسەتى خوه ۋا تو نە ناسى،
تەمام ۋەنابى بەر تو كەسى.
جارنا گەلە حەيدار و كىنى،
لى جارنا ژى قەى يا بەرى نىنى.
دبى باغ-باغچە، كولىلەك، گۈل و رەز،
تو سەرەدەرى ژ تە ناكم ئەز.

گافا تو ئەوقاس باشى و كاردار،
و مەرفايى را تو تىنى بھار،
حەيفا تە نىنە، تو دبى حەيدار؟
دنيا، چرا ئوسا فيلبازى؟
تەمام ۋەنابى بەر تو كەسى.

***

سايا جماعەتىيە ئەز دەمىن،
باھار-باھار مقىم من بىر تىن.

زۆزانى گولىن

وه ديسا يا خوه كر،
زۆزانى گولىن،
دلى من دا هيشتىن
حسرهت و بريىن:
نها ئىدى بۇونە
زەلولۇل و زەرىن،
مژۇولىيا وە مايە
ھەر تەنلى عەزمىن.
كانيى وە ب حسرهت
پەي مە دىرىن،
وه ديسا يا خوه كر،
زۆزانى گولىن.
دە ب خاترى تە،
تەبىهتا سەرگۈچەند،
وه ديسا دلى مە
بىئىساف ماشاند.
حسرهتا دلى مە

نههاته سيرى،
 ب حەزار مەعنان،
 حەزار تەھەرى.
 حەتا پاشلا تەدا
 چەعقىد مە قەبۇون،
 ئىدى پايىز زى هات،
 خەملا تە چوو.
 وە دەوسا بىرىنى
 پار و پىرار،
 وە سەر دا زىدەكر
 شەوات، كول و برىن.
 ئاخ، هوون زۆزانى خوهش،
 زۆزانى خوهش گولىن.

***

باھار هات و عەرد خەملى،
 سەيرە و كىف ل ھەر ئالى،
 خەملىنە كەفر، خوھلى،
 كانى خەملى من ۋى دلى؟

***

ئەۋى رەھتى و خەوا من برى،
 كاڭا قەجيىنقىم، چەعثى خوه قەكىر،
 بەر چەعثى من بۇو كەۋۆتك و فرى،
 بىتاشەتىي، خەمىن من زىدە كر.

دە ما خاترى وھ !

چىايىد سەربىلند،
 دەشت، زەقى و گوند،

میرگ چیمانی ته،
هون کانیی رهقک.
ههقالید مهی نهعس،
مینا مه زارقک،
بیاغشین،
گافا ئه ز چووم،
من خاتری خوه
ژ وه نهخوست.

شهر بھری مه دا،
ئم هاتنه قرا.
جهم مه-مقیم ته عف،
جهم وہ-ھرتم شهف.
جماعهت پزمان،
وئی بقنه پزمام،
وئی بزین پد خ ههف.
عهسه وئی یهک به
ھوا، ئاٹ و ته عف
و ب عهدلایی
خوہرا بزین تهف.

سال دهرباز بوونه،
بهله کییا سفک
ل سهر سه ری من،
بوومه یه کی دن.
من گرتییه دارک،
ئه ز در جف،
چه تن ری دچم،

گلی، فکری خوه
 چهتن بیر تینم...
 هوون بباغشین،
 وەکى وەددەدا
 خاتری خوه نەخوھست،
 وەرپا بگۆتا
 نېتىا خوه يە راست.
 هوون پوحى مندا نن،
 دە ما خاتره وە!
 ***

بۇ ملەتتى خوه شىرەھلال
 ئەزى بەيىنم ئە و قەدەر،
 حەتا ھەيە كورد و خەبەر،
 من سىنگ و بەرى خوه دا بەر،
 جاھلتى، عەمرى خوه دا دەر،
 بۇ ملەت، وەتەننى حەلال.

كوليلك

ئاخ كوليلك، كوليلك،
 هوون نەخشى تەبىەتى، ئاخينا دلا.
 مەخسۇوس هوونن نەدەر و پەوشى
 وان خۆرت و قىزى سەۋەدەسەر،
 كوب مەعنييا چىينا وە
 دىگەيشتنە مرازى خوه.
 كوليلك، كوليلك، هوون خەونا من،
 ئەز قەى وەرپا خەبەر دەم،

قەی وە خەونا من باتنى
 شرۇقەدکر، بەر من دانى.
 قەی سورا حكىياتى دنى
 وە خوھ دا خوھى دکر ل ور.
 هەر ملەت ب زمانى خوھ
 ناقى دەلال دانىن سەر وە.
 وە بەدەوتە دنى داشت تونە،
 هوونن پەوشى تېبىيەتى و مەرييَا.
 ژ خوھلىي دەرتىن، نەخش دىنە خوھلىي،
 لى حەزار حەيىف عەمرى وە كنە،
 چۆل و دەشتى دا دەمەن يەكسىال،
 دەمنەن حەتافى دىسە تى باهار.
 لى هوون نامەن، دېن حوب، حسرەت،
 ناشا كلاما دېن نەخش، تاقەت،
 دلى خوھ دا خوھى دکە هەر ملەت.
 هوون دەمەن واب نازدار حەتا
 گەرمایا رۆيى، باران و خوھلى
 عەمر دىن وە، وە مەزن دىن،
 ب دەفا عەورا خەۋى پادىن.
 ئاخ، كولىلەك، كولىلەك، هوون نەخشى دنى،
 يەكسالىلە خوھ ۋا چقاڭ بىرانىن
 دەھىلەن ناشا مەرقايى دنى.
 ب وە ئەم نازى يارى خوھ دەقىن،
 حوب و عەدلائى وە ۋا ساز دەقىن،
 بىيى وە تەبىيەت كەسىقە، ئىتىم،
 مينا بۈوكە دل لى شىكەستى،

کو روودنی رەخ کانییى، دگرى مقيم
 و دلى خوه ئا ئەو دەمینە تى.
 بەر چەعقا نايىن گۆۋەند و دەوات،
 ھۇونن حسرەتا وئى گاف و سەھەت.
 ئاخ، كولىلەك، كولىلەك، ھۇون نەخشى دنى،
 لەما ھەر ملەت ب زمانى خوه
 ژ كۈرۈيا دل ناڭى وە دەد.
 ژ خوھلىي دەرتىين، نەخش دەنە خوھلىي،
 وە بەدەوتە دنى دا تشت تونە،
 لى حەزار حەيىف عەمرى وە گەلەكى كەنە.

***

بۇخچى دلى خوه قەكر
 ج ناڭ دا بۇو، حەقەك ھىشت،
 پارا مەزن خودرا بىر.

باوارى

باواربۇونە كومەرييىبا
 دەردەخە ژ حالى چەتن
 و وان دېل سەر پىيا
 بەختەوارىيىبا باشە سافى.

ھەر باواربۇونە كويەقىن
 ئەپەر و باسک دەدە مەرييىبا.
 ب وان دفرن بەر ب عەزىزىن،
 ژ ور تىين بەعس و مزگىن.

باواربۇونە مەرييىدا دېل
 بن بەرى كۈورە نەدىيەر،

ور سورا به‌رئی فه‌دبه
بچ عه‌مرئی خوهش، به‌خته‌وار.

***

ت‌بیه‌ت به‌دهوه، دلوقان، شیرنه بی حه‌ساب،
جارنا سه‌ر مه‌ریبیا هیرس دبه، ل وان دبه سه‌به‌ب،
لئی ئه‌وئی به‌دهویبیا دو دلا لاب باشقه دایه،
شورهتا وئی ژی هه‌ما خووت ئه‌و ئه، کو هه‌یه.

***

ئیرق و هرگئی مه ۋالا بۇون
زۆزانغان ته‌ف كشیيان و چوون،
ئاخ دلئى منى ره‌بەن ژی
دۇوز مینانى وان زۆزاننا
مايە لاب خكە و خالى
بۇنا وئی خەزا لا كووڭى.

***

شاير ماشوقى باهار، ت‌بیه‌تى يه،
زه‌ریئى مه كوردا ژی نه‌خشى وئى نه،
دنيا بۇنا من سه‌رقوت و پىخاسە،
ئەگەر تونه‌بن ئه‌و كولىلىكىد خاس ئه.

***

كانى منيا بۇونە زمزم،
بۇومە وەك سىيمى لوبۇودچىا،
تو باوار ناكم ئه‌و ئەزم،
دلئى من دا حسرهتا چىا.

***

دلئى شكمىستى پىچ شا كى،
پى دلئى كى وى رازى كى،

ئەو كنج نىنە تو پىنە كى،
حوب ا ماينىن چاوا لىكى؟

***

گاڭا دەستى يەكى دا
قالچىچىكا دېيىم،
بەرخوانتىيا خوه بىر تىنم.

حوب

گەلە گەرييام، چۈومە جىيىا،
خۇھلىيىدا دنى د بن پىيا،
زۆزان، ئاران ئەز گەرييام،
حلاڭشىيامە سەرىچىيا،
نشكى ئا ل وى دەرى،
وا من قەلەقى قىزا دى،
بەر ب وانا چۈوم ھىدى.
ناڭا زەرىيى خەملى
من زەرىيە باشقە دى...
زمانى وى كورمانجى.
ئۇيى بەدەويىيا خوه ئا
ئەز حەلاندەم جى ب جى،
و شەواتا وى دلى
كەته ناڭا ئى دلى،
روحى من دا مىملە.
ئەز حەيرانا وى دلى،
دلەيم وى ئا خەملى.
برا گوربە حوبىا من،
بىشەوتىم سەرى، بىن،

لى ناخودزم يهكه دن.

***

ئىقشار كوتى سەر زۆزانا،
كوليلك، رهان، گول و سۆسەن
ئازا دىن ڦ بن پى مەريا،
بىينا وان خوهش بەلا دې.
كالىينا ميا، بەرخ و كارا،
گريي زارا، قىرىن، هەوار،
خولە-خولا جەو و كانىيا
و شنگىنا بىيە نازدار
تەفھەقپۇويى ل ھەر ئالىا
دىن عەينى حەزار-حەزار
دەنگبىز، ئاشقى ئىقشارى،
روحدار و خزمەتكارى وى.

***

لاؤكى من شيرن پازايە، هشيار نابە،
لى ئاخريبا من بەلەنگازى وى چاوا بە؟
نه من ئانجاخ مەجال دىتىيە، خەولە بۇومە،
تەنگەزارم، نە مەجالە، نە قودوومە.
ئەگەر ئەز قىشكى قىيمىشىيا وى ناكم،
ڦ خوا شيرىن وى راناكم،
لى گەلۇ دلى من وى لۇما ناكن؟

***

گافا دهات شنگىنا بى،
من ترى دەللا من تى.
گافا دىيت كار-خەزال تىن،
من ترى وا رىچا وان ۋا

نهاده لالا من وئى بىـ.
 كاـفا پـلتـى عـهـورـا سـيـا خـوه
 دـاـقـيـتـتـه بـنـهـتـهـرا زـنـيرـ،
 مـنـ دـكـوـ: "ئـهـزـ حـهـيرـانـاـ تـهـ مـهـ،
 ئـزـىـ نـهـاـ دـاـكـهـ قـمـ شـىـرـ".

***

بـؤـنـاـ حـوبـ، حـسـرـهـتـاـ بـهـدـهـوـىـ
 دـلـىـ مـنـ بـوـوـيـهـ وـهـكـ تـهـيـرـىـ هـهـوـىـ،
 بـىـ دـوـوـ دـشـهـوـتـمـ بـؤـنـاـ وـىـ.

***

ئـهـزـ نـاسـىـ ئـهـلـهـگـهـزـىـ مـهـ،
 خـهـيـسـهـتـىـ وـىـ پـرـجـوـورـهـ يـهـ،
 جـارـهـهـ يـهـ شـيـرـنـ دـكـهـنـ،
 گـارـىـ زـقـزـانـقـانـاـ دـكـهـ،
 لـبـهـ رـواـنـاـ كـولـيـلـكـىـ خـاسـ
 رـاـدـخـهـ چـاـواـ خـالـيـچـهـ،
 وـانـ قـهـبـوـولـ دـكـهـ دـلـحـهـوـاسـ،
 كـانـيـيـ خـوهـ دـكـهـ شـهـرـبـهـتـتـاسـ،
 بـ جـهـوـ، كـانـيـيـاـ دـهـفـىـ دـخـهـ،
 تـهـيـرـ تـوـوـ دـكـهـقـنـهـ رـهـقـاسـىـ.
 جـارـنـاـ هـيـرـسـاـ وـىـ رـاـدـبـهـ،
 پـرـچـيـيـ وـىـ دـبـنـ خـهـنـجـهـ، شـوـورـ،
 عـهـورـىـ رـهـشـ، كـرـانـ تـوـپـ دـكـهـ،
 قـهـىـ بـرـوـوـسـكـ ژـ دـيـفـ دـبـارـهـ.

رۆیی مهرا دلیست

رۆیی پر حزدکر
تشتى بى سووج هەرجار،
لەما زى ئەو مەرا
ببۇ عەینى ھەقال.
سېنى بەربانگى زوو
وھ پى بانڭا ديكا
وا ژ خەوا شىرن
ئەم رادکرن پيا.

و تەقى چفيكا،
تەقى كارا، بەرخا
دكشاند، دېرى دەر،
ئەم دسەكىن بەر.
دېمى خوه قەدکر،
قەي ب وى جورەيى
ئەم سلاحف دىكىن،
و مە ھەۋرا دلیست...

قارە-قارا مە بۇو،
دەرڭا ل ھەر دەرا،
حەتا كۈيقارى
پۆزى دچوو ئافا.

لىستكى دا رۆيى
ل پش پلتى عەورا
جارنا خوه قەدشارت،

کرین ژى نەھات.

فەسال و دزى ۋا
وئى دينا خوه ددا،
گەلۇ ئەمە بىيى وئى
قە چاوانن ھەڤرا.

لى گافا گلىخ خراب
وئى ژ مە دېھىست،
رۇوئى خوه دگوهاست،
ئىدى نەدللىست.

جەزايى وئى ئەو بۇو،
كۈپى تىريتىجا خوه،
ئەۋى قايىم دگەست
سەر، چەعڭى مە و دەست.

وئى عەور قەي شەدەر،
ل عەزمىن وەر دەر،
چاوا حەزار تۆپى
تو ھەڤرا قورەميشكى،

ب ھېسس درەشاند
تەيرۆك و باران،
تەقى ھەۋ دەر،
زۆزان و ئاران.

پى دەنگى عەورا
دەركە قىرىن،
قەي دگۈت "تەسلیم،

تەسلیمین، تەسلیم! ...

وەختا ھىرسا وى
ئىدى دادانى،
كالا دىيت ئەم
بەر خوه دكەقىن،
وى بارشبووسى
ناڭ كەسکەسۆرى
دكۆت عەدلائى!

بۇيى مەرا دلىست...

***

خەزال كارى خوه ۋا
ئىدى ھلناكشن
ل سەرئى زنارا.
زۆزانغان تونەنە
ئىدى ل وان دهرا.
چىايى بلند، بانى،
مانە بى بىلەلى.
گول، كولىلەك تەليانە،
قەمى ئاخينا وان ئە.
بلبل قەمى دەعلەن،
كۈئە و تەزى مانە.

تە منىرا تو گۆتىيە؟

تە منىرا تو تىشتەك گۆتىيە،
وەكى دل-ھناشى من سۆتىيە؟
نظام چما تو ناخوھنى

تشتەکى خولامى خودرا بىزى.
 چەعقىد تە دا ئەز دېيىم
 حوبىا قەشارتى، خەم و قەناھى،
 بىيى ويى زى تو شەوات، ئالاھى.
 دل، چەعقىد مە بەسبرى ھەقىن،
 چار و گومانا مە ھەر ئەون.
 بەختى تە مە، تو تشتى نەبىزە،
 دىندارا تە ۋا ئەز دېيم،
 دلى من بۆى تە ھاي گىزە،
 ناھىلە ياخوە تەرا بىزەم.
 تە منرا تو تشتەك گوتىيە،
 وەكى دل-ھناھى من سۆتىيە؟

ئەلەگەز

تو بىشىكا منى ئەلەگەز،
 پاشلا تە دا مەزنبۇومە ئەز،
 تەبىيەتى خەملى خوه دايە تە،
 و كرييە جنهتا روحى مە.
 تو ئالى، سپى، شىنى و گەفەز،
 و شاييرى بى قەلم، كاھەز.
 كوبار سەكىن بەر مە بىمنەت،
 تو خەملا خوه ۋا چاوا جنهت.
 تو زەف حەلالى و بىنسەتكە،
 بەر دلى من وەك خەزىھ و ملک.

کلامی ته زه لالن، فەمدار،
رەحما دلایی، ستار و چار.

پېشىا نەراستىيى مژى، دوومان،
تو برووسكى، تەبرۆك و تۆفان.

لى بۆى حەلایيى باغى و رەز،
خەيسەتى ته ۋا مەزن بۇومە ئەز.

من بال ته دىيت خەو و رەختى،
چاوا ژ دىيا خوه يە رەحىمەتى.

دە قەكە پاشلا خوه، ئەلەگەز،
دلوھستىيى تىيمە بال ته ئەز.

تو بېشىنگا منى، ئەلەفەز،
پاشلا ته دا مەزن بۇومە ئەز.

دنيا يا منه

ئەز دەولەتىيمە، يەكى بەر بچەعف،
دورى من و وى نە هيڭ و تەعف.
خولە-خولا ئائى كانييا
قەمى خەبەر دانا يارا منه
و ئەز وى ۋا دېم حژمەتكار.
شىنگىنا بايى خوهشى نازدار
قەمى رامووسانا يارا منه.
ئەو بەرفقا چىا ئوسا قەرقاش،
قەمى سىنگ و بەرى يارا منه،
ئەز لى گىرق، يەكى سەرخوهش؛

کولیلکى ور لباسى وى نه،
 هەمۇو رەنگى خودستى زى لى نه.
 مۇ زراف ئى را خىلىيە،
 كەسکەسۇرا حەفت رەنگ خىلىيَا وى،
 مىرگى كولىلكا، كەلى و چىا
 شكەفتى مەزن ۋەن ۋەنلا
 قەي بۇنا مە كۆچكە و سەرا،
 قەي مالا منه، مالا عەسى؛
 ئەز زەعېتى تەبىەتى و چىا مە.
 ور زەوجىمە ب عەدەتى،
 هيڭ زى مەرە شەمدانە، چرا،
 بۇنا رۆزىد ئۆغرمى گران
 برووسك مەرە تۆپ، جەبرخانە،
 دەللا خودستى پاشلا من دا نە،
 تەير و تۈۋى وى دەرى سازبەندى مە،
 پەر، باسکى وانا مەرە دەفە.
 ئەمن بۇوك و زەعېتى تەبىەتى،
 بەهارا رەنگىن بۇنا مە تى.

دو برا (زارگۇتنى جماعەتى)

هەبۈن-تونبۈون...دو بىرى حەلال،
 ئەۋى تە بارش، هەقىرا جان-قوربان،
 ئاقلن، تىمى كورا هەقدان،
 قەدىرىن هەۋ زان، هەۋ دەيىشىن.
 و وا تى وەدى وانى زەواجى،
 مەجبۇرن بىزىن هەرچار تەقى هەۋ،

ناڭا مالەكتى، بەر ئاڭرەكى.
 لى تالەبەختىرا تو وەرە ئىزىدا
 يۈلە نەدچۇونە ردو ژنەقىرا،
 هەقىرا دكەقىن تمى ھوجەتى
 و ھەر رۆ دەنگى شەر-دەعوا وان تى.
 خەباتا برا جۆت و جۆتكارى،
 دەستى ژنا كەرن و ستوخار.
 ژ شەرى ژنا برا تاب ناكن،
 ھەبوونا خوه پارەقەدکن،
 ئىلاجىرى ژەڭ جەئى دىبن.
 برا حەيرا ھەۋدانىن ھەر جار
 لى ژنى وانا، چاوا گورى ھار.
 تى وەختا ناندروونى، بىيەھەرى
 و گافا ل ۋەرە تو كەس نامىنە،
 بىرە مەزن ئى بچووك بىر تىنە:
 "بىرى من ھى جەھالە، نەزان،
 ئەز ھنەكى زىيەكەم پەسىقى وان".
 گورزا سەر پارا بىر داتىنە...
 لى ئى چووك ژى وا دىكىرە:
 "زارى وى زەفن، ژنە كافرە
 ئەڭ گورز ژى ژىپە ئىپېچە كارە..."
 چەند گورزا داتىنە سەر پارتا بىر،
 ب دلەكى رەحەت ئەو دچە مالى.
 ئوسا چەند جارا ھەۋدو بىر تىنە،
 لى قەت ھاڻ سورا ھەۋ نىنن.
 جارەكتى ژى ئەو ھەۋدو ناڭىن.

گافا گورز داتینن سه ر لودئ ههف،
 گورز ههويدا کفش دبن به ر چه عف.
 برا راستى ههف تين، ههف حهمي ز دکن،
 ههفري شا دبن و تير دکنهن.

مقامي جماعه تى

ده يار وهره، ئه ز خهرييم،
 ئه ز خهريي نه ل ڤرم،
 كهسيب هاتم بوومه بهنگى،
 ئه ز حهيرانا ته وى دهنگى.
 لى، لى، لى، لى ...

***

ئاخ، دلى من ناله-نانله،
 تو كهسهكى ناهيله باله،
 بن پهريتىي، كهس نابينه،
 كه لوق چ سهرى من تينه...
 لى، لى، لى، لى ...

***

ئيتيم مائي بى ههسب، پهزا،
 كانى ههسبى تهبي بهزا؟
 دلى من باقه گولي بينه،
 لاوك نائى بينى بکشىته،
 ده لو، لو لو، تو خهريي...
 ***

گوندى مه دا چ گهلى نه،
 چاردورى گوند چه عشكاني نه،
 باوارييا ته بلا ههبه،

کانی سهبا گشکا نینه.

لۆ، لۆ، لۆ، لۆ....

***

تو هورمیبا ژ خاس هورمیانی،

تو کاکلا زدر گوزانی،

تو مەلهەما قەنج دلانی،

تو هن گولى، هن رەنانى.

لۆ، لۆ، لۆ، لۆ...

***

سوروەتى تە هيڤا زەرە،

رامووسانە ھى وى سەرە،

تە چەعفرەشتى ھەبا ترى،

شقانى خەریب ھات تو برى،

ئاخ دە لۆ، لۆ دلۇق، پەبەنۇق...

***

لۆ، لۆ، لۆ، لۆ...

دلۇق پەبەنۇق،

قىزى جانى، ئەمە جۆتن،

کانى، سوٽسن و كەۋوتىن،

ئاخ، بىنا ۋان گول، سوٽسنا

چاردىرى مە وى ئەم سوٽن.

دە لۆ، لۆ، دلۇق ئىيٽيمۇق...

***

لۆ، لۆ، لۆ، لۆ...

دلۇق پەبەنۇق،

هيڤا گوندى مە دەركەتىيە،

چاردىرى گوند هيڤەك زەرە،

ها دزفره و وي شهفي
قورخ گرتن، دانه بهره.

***

هيف چوو ئافا كوشەگەره،
لى دلى من عەقدى خودى
نرام چما، مەعنى چىيە،
وا خەيدىيە، فەناگەره،
دە لۆ، لۆ، لۆ لۆ...

***

ئالىي ئەلەداخى مۇھ،
قەمى تەيرۆكە ور درژە،
ورا دايىكا من دىگرى،
ھەيرا مندا كەر و گىزە.
لۆ، لۆ، لۆ...

***

ئاخ ل سەرى ئەلەداخى
مېكە خەريب وا دکالە،
زەلۈول-زەلۈول ھا دنالە،
ھن دکولە، ھن دکالە،
دە لۆ، لۆ، لۆ، لۆ،
دلۇخەريپۇ.

***

ميا گىز بەرخا خوه دگەره،
وا گەليكى كۈور پىشبەره.
بەرخ سەكىنیه ھافا كىلائى،
نزاڭە چ وي بى سىرى.
لۆ، لۆ، لۆ، لۆ...

***

ئەز خەریبم، ئاخ خەریبم،
دې خەریبىي دا بىرم،
تو كەس تونه منرا بىزە
– نە دايىكا تە بۇ تە كىيىھ؟
دە لۆ، لۆ، لۆ، لۆ...

***

خۆرتەك كەسيب، لاوکى دەلال،
چاردىرى من گەلى، نەوال،
ئەز دەھەلم، تو نازانى،
وورە دەرخە ژقى فالى.

***

دە هيىرس نەبە، منرا بىزە،
ژپوحى من بەلەنگازى
دللى قىشك، رووت و تەزى،
برىندارو، چ دخوهزى؟

***

قىزى، جانى،
وەلە رىسى تەيە كولاف،
و خوهىي تە لاوکى شفان؛
ل تە گرتىيە ئاڭر، ئالاف،
من قەليايە هم نان، هم ئاڭ.

***

خۆرتۇ، قوربا،
تو دەولەتىيى نەكە مەعنە،
ئىلاجا من ئىدى تونە،
دل، جان تو من نەكى پىرك،
خۆرت دېيىنم، دېم قىيزك.

***

ئاخ زۆزان، سەد جار زۆزان،
ھەرسال تەرا دېم مىغان:
مىغانى من نزام چما
تو شەفەكتى بال من نەما.
وا بەنگىيا من عەقدا خودى
مینا كنجى خاس و قوماش
وئى برزن ئافا تىرا،
نزام كى را.

***

دلى من قەى ئى من نىن،
بەزنا لاوك كو دېين،
قالبى من دا كول-برىنه.
دەردى دلى من فەقيرى
وا كەله، كەله گرانه،
باواركن، ئانگۈرى بارى
بىست و شەش دەغانه.
ھەرچى دەردى دل نەدىتىي،
ئۇرى ترى هى سەشكە.

***

دە تو وەرە، لاوكى دەلال،
باودر نەكە ھەموو كەسى،
مینا كانييا لەپ ئافزەلال،
ئەز يَا تە مە، وەكيل نەفسى.

***

ئاخ، حوبى من لەپ ئاگەرە،
تەندوورەكە كەله گورە،

قەی گرکا ئەز لى ددم،
تو گرکەك لى ناگەرە.

***

دلق، جانق، ئەز دخوهزم
تەۋ من شابى خوهرا ھەرتىم،
ب كىفَا خوه، بىغۇف، ئازا،
ها بىرەقى پەي خەزالا.

***

دللى مەررووم، ژ من نەترس،
پاشلا خۆرتدا تى بىغۇف بى،
وئى دەرىتىيە بەنگىيىا خالس،
ژ من ئىدى تو نارەقى.

***

دلق، برا ھەما شەقەك
مەرى پاشلا جانكى خوه بە،
ژ ور شۇون دا جەعنەم و گۆر،
لۇچ دې، برا بې،
مرنى وئى دا ئىيدىچ ھەيە؟..

***

دللى مەعزم، دلى پەعتى،
وەعدى زىرىن ئوندا نەكە،
زوو كارى رەقا خوه كە.

پۈئىم

سەحىد

ئالىيى ئىكىرداغا بلند، وى بەرى،

سەر سىنۇردى ئيرانى و پۆمى

ھەنە چىا، كانى، كولىلەك و گەلى،

ژ وانا بەرۋىر شەھەردى ئورمىيى.

گوھداركەن، مەرا بقنة ھەڤال،

ئەزى وە ب گلىيى تەيارى كال

بەم ناف گەليا و سەرئ چىا

و نىشانىم بىرینا دلى گوندىيىا.

وەختى چەعشقى من گوندىيىا كەت،

مەلۇولتى رۈونشتى سەر دلى مندا،

مینا پايىزا رۆزگەرەكە كن

شەقاتىيا من ھاتە بىرا من.

ئەز وە ناقم ناف باغى گولا،

و ۋەناكم حىزكىندا دلا،

ئەزى وە بەم چىا، ناقا گوندىيىا،

گەلۇچ دېيىن دەرھەقا خۇدا؟

كلى دەرھەقا سى مەربىادان:

سەحىدى كورماڭ، خەبىتى فارز؛

ئەو ھەردو زى شەقان، ھەڤالى ھەڤن،

ئى دنى-قورانىيى توجار فارز.

رۆبىي شەوق ددا ژ ئورتا عەزمىن،
 سىيا مە سەر حەسپا نەدكەت عەردى،
 ئىدى وەستىيا بۇون ژ حەسپا و زىن،
 لى سەر حەسپا تو خەوا كى تى؟
 كولىلەكى سەر رى رەنگ-رەنگى و خاس،
 ئەم پەيا دبۇون و دبۇونە ناس.
 ئاڭا كانىيىا ب دەنكەكى خوهش
 كولىلەك را كەتبۇو گولاش.
 باكى هيىنک دۆرا مە دېزىيىا،
 مەرف نازانبۇو كودا دەلەزىيىا.
 ئەم چەند ھەقال بۇون، سىياراتى و پەيا،
 ئىرانى دا بلند بۇون سەرى وان چىا.
 ئەم چاوا كەفس بۇون، گۈندى ژى تۆپ بۇون،
 ب دەلەكى خوهش نىزىكى مە بۇون.
 ئەم خوهرا روونشتن ناڭ كولىلەك،
 چارنکالى مە چايير و چيمان.
 ژ مە ھەنەكى دورر، سەر چەند گاشا،
 خوهش دهات دەنگى ئاڭا كانىيىا.
 دوو ۋا دەنگى بلوورى خوهش دهات.
 ژ دەنگى بلوورى مەلۇولتى دبارى،
 بايى سەڭ ژى دەنگ بەر ب مە دانى،
 مەرى ترى دىگريان گۈندى و كانى،
 كودىييان ناڭ عەمرى رەشى تارى.
 تەيارى ئەختىار ژ مە پرسى:
 - دخوهزىن گازى وى شەقانىكىم؟

وەدەكى كن دا ئەو بلوورقان ھات،
 سەكى بەر مە ب دلەكى شا،
 ب عەشىرەتى وي سلاڭ دا مە،
 هاتنا مە قەبۇول كر سەر چەعشا،
 مىينا زنارەكى جىي خود دا ما.
 شقانى جاھل كومى قۆت بۇو،
 چەعفرەش، بەدھو و بەزىبلەند بۇو،
 ئى سەھىد نەھىرى، دما حزمەكار،
 شكلى وي بەر چەعشي من ناچە توجار.
 كوندىا گۆتن كو بلوورىخە،
 دەردى گران ژ وانا دوورخە.
 ئەۋى لىخست ب مەلۇولى،
 كلام دسترا ب زەلۇولى.
 هەر كلامەك ئەۋى دىگۆت،
 دل، هنافى مەريبا دسۇت.
 وەدەكى شۇوندا مە ترى چىا هلشيان،
 پەزى بلوورقان بەر ب مە كشيان.
 بلوورقان كو دىت قەيدە گوهاست زۇو،
 نىرى جىدا سەكى، پەز ژى دوو،
 پاشى ھىدى-ھىدى پاش دا چۈون.
 تەيار بلوورقان نەھىرى دلشا، كوبار
 و ۋەر پىسىپى مەيى ماقاپۇل، خىرخاز
 شقانى پىپقىرا ئەم كرنە ناس:
 - ئەف بلوورقان، نافى وي سەھىد،
 و خوه ژى دەنكىيىز ئىلا مە يە،
 كلامسترانىدا دلشەوتىيە،

گلیئی وی خوهستنا مه زوودایه.
 سحیدئ مه عهینی تهیرئ چیا يه،
 ئاو مینا بارئ بی پەره،
 ل چیا و بانییا دگەرە،
 سەر زنارا، رەخ کانییا.
 ج بىزەم مىقانى مە ماقولرا؟
 سحید شقانەکى ل سەر خوه يه،
 بلوورا وی تەمى سەر لىقىا يه،
 كولاقى کال و باقا سەر ملا،
 هەقانا نان ل سەر پشتا وی يه،
 كەرى ژى ئوسا هيئى وی بۇو يه،
 هەركاڭ، تەمى چاردۇرى وی يه.

۲

- مىقانى عەزىز، راست وەرپا بىزەم،
 ئەم حالى نىقمرى دزىن ۋان دەرا،
 ژەبۇونا خوه دەمینن تما،
 پەعرىيى شىرن دەقى خوه دېرن،
 چەعڭەپەرييى پاپىزى دەمینن.
 كەسىپتى پىسىرا مە بەرنادە،
 نە ژى كول و دەرد مەجالى ددە،
 ئانجاخ ئەم دكىن عەبۇورا زارا
 مقابلى نەيارا و گورا.
 زفستانا چەتن كوتى سەر وارا،
 ئەم دېن چاوا دارئ بن خزەرا.
 كىيماسىيىا مە ژى قاسى بەرا
 و مە دخەنقىين ھەموو دەرا.

چقا تەنگاسىيى قەرى دىكىن،
 پىسىرا خوه ژ وئى خلاس ناكن.
 من عەمرى خوه پاکى دەرباز نەكىر،
 كەلە مەريپارا ژى بۇومە جىنار،
 چەعفى گشىكا دا تىرى خەم، خىال،
 ئاخىن و شەرى دلى وانا دىت.
 هەمى زاروتى، خۆرتتى و كالىتى
 هەف جودا نەكىر و پى نەھەسيام
 چاوا دەرباز بۇون و دەرباز دىن،
 لى پەي وانرا نىزىك دې مرن.
 ژ خەرجى ديوانى ئەم چەعفترىن،
 حالى مە ژى تو جارا ناپىرسن.
 ۋە تو كەس تونە مە بىر بىنە،
 بنھىرە و بىرىنە مە بجە بىرىنە،
 خوەندىن و نەقىسەر تونە ناڭ مەدا...
 تىيار گلىيى خوه پىشىدا دېر،
 كەلەك گۆتن قىسە دىكىر:
 - مەسەلە، ئەم ھلدن سەيدىنى مە،
 هەبۇونا جامىرى چ كۈھىيە،
 تەمامىيىخ خوه ۋە كىشكە بەر چەعفە:
 گوھدىرىزەك، سى پەز و كاڭر،
 ئەو بلوورا دېست و دو سەئى دېر.
 برا بىاغشىنە سەيدىنى مە،
 سەرھاتىكە وى ئەز كن بىزىمە وە:
 چەند سالا بەرى گلى قەومىيە،
 رۆزىكە پايىزى سايى و زەعف خوھش،

هنه گوندى ب سەرکارىيىا كەلەش،
 هى نىيقى شەقى، گوندى رازايى
 مينا دىكى نىشەف كرنە گازى.
 لاوكى گوندى مە ژ كۆما كەلەش،
 تېپى سەرھەف بۇون كو ھەرنە شەھەر.
 نىقى مەلول، نىقى ژى شا دبۇون،
 دلى ھنەكا ژى قە ۋەندبۇو.
 كولفەت و زارق ل دۇرا وانا،
 ھەر يەكى ناھى تەميكى ددا،
 دوهكلاندن كيماسىيى مالى:
 پىتكە، نەفت، شەكر و جىرى ئاھى.
 ھەر يەكى خوھرا دېر پەز، بىز،
 گا، ھەسپ، چىلەك، پەنیر، بۇون، ھرى،
 چ كو وانا ژ دەھى خوھ برى.
 سەيد ژى كەته ناھا وى كۆمى،
 ئەۋى خوھرا دېر دەھ مى وى دەمى،
 گومان-عەبورا زارايە سالى،
 بەرى خوھ دانە بەر ب ئورمىيى.
 سەيد بەيىستبۇو كۈرىشى وان
 مالا خوھ ۋا ل ئورمىي دما.
 كريغەكى باش، كريغى كال-باشا،
 دەرى ۋەكى بەر ھەموو مەريا،
 لى ناس نەدكەر ئەۋى مالا وى.
 تىرى پەرچە بۇون دكانى ئورمىيى،
 گشك مالى ئىنگلىس، مالى ئامركان،
 توجارا دورۇوتى پايى وان ددان؛

پى وى هەبۈونى وەلاتىد دنى
 خوه خەملانىدبوو شەھەرئى ئۇورمىيى.
 هەبۈون مەرى نافا قى كۆمى،
 كو جارا ئەولن ھاتبۇون بازىر،
 نەدىبۈون ئۇرمىيا "تىرى و تىير"
 ئەوانا ترى مەرييى وى دەرى
 گشكى زى باش دىزىن، چەعفتىرن، رازى.
 سەحيد چاردۇرى خوه دنهىرى،
 دكانى تۆپ، تىرى، ئەشىي لۆدىكى،
 لى وەرە بنەيىر كەسى نەدكىرى.

توجارەك چاوا مەريكى سەرخوھش،
 وەختا سۆقاقيى وى دىت مىي قەرقاش،
 نەرخەت بۇو، لى خوه زۇزۇ زەقتكىر،
 پاشى فكىرى، بېغا و برى،
 نىتەك قراركىر و ... رېك خوهپا دى.
 گەرەكى بىزىم قورانىي توجار،
 زمانى كورمانجى زانبۇو زەعف باش،
 زمانى توجارا ژەمى دها باش.
 زەعف دەرەو دكىن ئەوي ھەر جار،
 زارى خوهش دېقدا، لى ب خوه عەينى مەعر.
 قورانى تەليايى دچوو پەى كۆمى...
 مەرييى كۆمى بلند ناۋىي ھەف ددان،
 ناۋىي خوه و ئى نەفرى مالى ددان،
 ناۋىي سەحيد، ئى كور، باڭ، ژىن،
 چەند جارا هاتە وەكلاندى.

ئەو كۆما گونديا، كۆما سەرئى چيا،

بەر ب کارۋانسەری ھلدکشىا،
 سەحيد بەر دكانەكى خودرا سەكنى،
 نەفەرەن مالى ھاتنە بەر چەعڭى وى،
 فکرا خوددا ھەمۇو تشت بېزارت، كرى.
 وەختى سەحيدى مە سەكنى بۇ،
 قورانى ب لەز نىزىكى وى بۇ،
 ئەوي دلەكى دورۇو و فيلباز،
 وى جوورەيى خوه سەحيدىرا كرەناس:
 - سەلام، سەحيد، تو سەر چەعڭا ھاتى!
 چاوانە شاملى چووك؟ دېيم براتى،
 پەى مىنا كرييچى حەسەنرا تو نەھاتى.
 چ دكى، دەتكىرى، تو دەولى؟
 كەرەمكە، كرييقۇ، ئەم ھەرنە مال...
 سەحيد جىئى خوددا ئەجىيىتمايى ما،
 "كەلۆ كى دىتبوو ئەجييىبا ھا؟
 نزانبۇو ئەو خەونە، يان راستىيە،
 دې كرييچى كال-باقا يە كو ھەيە،
 زانە نافى نەفەرەن مالا مە؟
 كەلۆ تۆ كى يى؟ ئەز تە ناس ناكم،
 كەرەمكە منپا بىزە تو كى يى؟
 - ئەز كرييچى حەسەننى پەممەتى مە،
 و نافى من زى مەممەد ئاغا يە.
 وەختى باقى خودرا ھاتبۇويى قرا،
 پىنج سالى تونەبۇوبى تو عەمر ۋا.
 كەرەمكە كرييچى من، كەرەمكە مال،
 نانى كال و باقا ل تە حەلال!

- ئەو قەزىيىا يە، يان بەختە، كو ھەيە؟
 چ مەريكى پاكە، يەكى رەحەمە.
 وى دنهىرى كۆمى، رووپى ئاخى،
 نزانبۇو چ جابى بده توجار.
 قورانى نىتا سەيد پى حەسيا،
 لازم بۇو دلگۈرۈن پى فەن و گلىيا،
 كو ھى دوور نەچۈويە كۆما وانا.
 كنجى خاس لى، درانى وى گشك زىر،
 گوستىل، مشتكا كارووبار، قوتىيا زىر.
 قوتىيا تتوونى، يا زىر وى ۋەكىر
 و ب فەسال درىزى سەيد كر.
 جغارا خوه پىچاند، قولاب دا
 و جابا قورانى ئەسى دا:
 - تەگلىفيما تە ئەز را زېمىمە، ئاغا،
 هەقلاڭرا ئەم ھاتنە ۋرا،
 مە خوھى ئانىيە چەند پەز، دەوار،
 ئەمەن كارۋانسارا شەھەر.
 - كريڤق، تو چ دېيىشى، ئەقا نەبۇو،
 نا، ئانجاخ ھاتى شەھەرى مە،
 ئەز كەلە شا مە بۆ دىتنا تە،
 ھاتنە تە، كريڤ، سەر چەعىشى من،
 چما خوه حەساب دكى يەكى دن؟
 - ئاخى تەنى نەھاتمە ۋرا،
 پەز چاوا بەيلم، مەممەد ئاغا،
 سەرى تە بلا ساخبە مەرا،
 يان، نا چ چەتنە ھاتنە منرا؟

– هى باش، كوتاه په ز ئانيي خوهرا،
زانى، په ز باش دچىرە ئىشارا،
باغدا برا بچىرە ئو خوهرا،
تەپا بفروشم قىمهتى زىرا.
سحيد كەنيا، سميلى خوه بادا،
– برا ئوسا بە، گلىنى تە بە،
ئەز بير ناكم كريقيتى باشيد مە،
شا مە بقىم مىقانى مالا وە.
و چوو پەي كۆمى پەزى خوه بىنە.
كورانى ژ كۆمى خوه ۋەشارت.

تىزبىي كاربار ژ جىيا خوه دەرخست،
دوعاكلەر، مۆرى چەند جارا ژمارت،
دل لەرزى تلىنى خوه وان خست:
– خىر، شەر، خودى، خىر... خودى،
ئەوى خوه ژى خاپاند ل ۋې دەرى.

***

بەر چەعفى قورانى دەھ مىيى قەرقاش
ئەو حەساب بۇون ھەر يەك چىلەكەك باش،
زەعف باش بۇو، دەستى خوه دانى سەر پشتا خوه،
سحيد و پەز لەناند بەر ب مالا خوه.
لى سۆقاقي ئۈورمىي كوتا نەبۇون،
سۆقاقي خارۆمار پەي ھەف ۋەدبۇون.
– هي كەله ما يە كريقى مەممەد؟
– نا، ھندك ما يە، – جاب دا "مەممەد؟"
چاوا فايتنچى، شۇفيئر دەنگ ددا.
سحيد ژ پىيىز دەستى خوه بەرددادا.
ھەر پەزدك ئالىكى درەقىيا،

سحیدئ مه دما ئىلاجىرى.
 كاڭا ماشىنە سۇقاقى تەنگدا
 نشكى ئا دهانته راستى وانا،
 پەز كۈوفى دبۈون، دكەتنە مالا،
 سحيد تەف هەف بۈويى دكەتە پەي وانا.

***

قورانى پى چاككۈچى سەر دېرى
 دەرى كوتا، وەكى بىن ۋەكىن،
 كو سحيد و پىز بىن جىوھر كن.
 وەعدهكى كىندا دەرى ۋەبۇو،
 يا ۋەكىر ژنا قورانى بۇو؛
 ژنەكە تىرى و سەر خۇھ بۇو،
 چەعەف كوتا چەعەقى مىرە خۇھ
 - ھ، ژنك، ئەگەر تەناسى كر، كى يە؟
 وەكى بىزى كى يە مىغانە مە،
 ئەن، مەممەدم، تو ژى سوودابە،
 "سوودابى" فەم كر نىتا مىرە خۇھ،
 كەنپىا، تلى بىر بەر جىنپىكا خۇھ:
 - سەفت ئا ناسە، لى نايىم بىرا خۇھ.
 قورانى چاوا نافى خۇھ گوهاست،
 دەوسا قورانى دانى مەممەد،
 نافى ژنا خۇھ ژى ئۇوي گوهاست،
 كو ئۇندابە نافى وانايى راست.
 - كورى حەسەنلى مەيى پەممەتى يە،
 تو زانى ئۇ كرييغى كال-باڭا يە،
 من چاوا دىت پىرا، پىرا ناس كر،
 خودى ژى كرييغىيا مە ئۇندادى كر.

- ئەو سەر چەعقاھاتىيە، ئەز زەعف شا مە،
 ئىرۇشۇن دا ئەو ژى كريشى مە يە،
 شىكلى حەسەنلى رەحમەتلى لى يە،
 مەرى ترىھەما ئەوھە كۆھەيە.
 رەحما خودى ل مەريپىي وە بە،
 ژ وە زەعف پازىمە، مەممەد ئاغا،
 حەللا كريشى من، خانم سوودابە،
 كريشىيا مە ژى ئىرۇخودى دابە.
 - زوو بىكە، سوودابە، تو نەسەكەنە،
 كريشى سەحيد وەستىيائىي و بىرچى يە،
 هەره نان و خارنى حازر كە،
 لاپقى كريشى خوه تەگەيفە.

***

قورانى خوهىيى باغ، بۆستان بۇو،
 دارى ناف بىيغ خوه خەملاندىبۇون،
 چ ئېميش تە بخوهستاھەبۇون،
 و دار بن گرانىي خار دبۇون.
 ناڭا بىيغ دا جەوهكە مەزن ھەبۇو،
 سەر جەۋى سەحيد پەزى خوه تىر ئاڭدا،
 تەقىي قورانى پەز كرنە تەولى،
 گىها دانىن بەر پىيىز، چۈونە مالى.
 ھەردو كريش ژى سەكىن سەر بالكۆنلى:
 - كەرمەكە، كەرمەكە پۇونى، كريش،
 نە تو وەستىيائىي، پەرتىيە ئىرۇق،
 قورانى گاز ژنا خوه كر،
 - سوودابە، زوو وەرە، ئەم بىرچىنە،
 تەختە مەپا زوو حازركە،

سوودابه هات، چەعف ل مىر قورچماند،:
 - نا، وەلە، ئەقانەبۇو، مەممەد،
 تەخودىرا پالدایە سەرتەخت،
 مىغان زى سەر عەردى نەرھەت.
 كريشى سەحيد، روونى جەم كريشى خوه،
 مالا مە حەساب كە مالا خوه،
 و چارخى خوه بىغە، بىمەعنە،
 لنگى تە بشۇزنا كريشى تە.
 بۇنا لىڭشۇشتىنى سەحيد سۆر بۇو،
 ئەق زى را پرسەكە زەعف چەتن بۇو.
 ژەنلا وانا ئەنلى باودىركەر،
 و ژەناف خوددا ھا فکرى:
 - وەلە نەبۇو، ئىزىنى نادىمە خوه،
 ئەز شەفانەكى سەرىچىا،
 جامىرا بۇنا خاترى باقى من
 حورمەتكە لەپ زېيدە دانە من.
 تلىيى وى لايىقى ماقوولا نە،
 نە كوبۇنا مەرىيى نۇتلا منە.
 - زەعف رەزيمە، سەر عەردى رەھەت،
 شۇشتىنا لىڭا... ئەزى خوه بشۇم.
 قورانىيە توجار، ب قەرف وا گۆ:
 - ئەم زى عەشىرن، عەشىرن ئىرق،
 توچ دېئىزى نە پاكە مەپا،
 قەقەنكىشە ژەنەيدى هارا.
 چەند دەقە شۇون دا سەحيد رابۇو چۈو.
 باغى قورانى بەر چەعقا نەدچۇو،

کیله‌کا جه‌وئ، سه‌ر چیمه‌کی روونشت،
 ئه‌وی سه‌ر-چه‌عف و لنگی خوه رند شووشت،
 حژمه‌کار دنه‌یری باغ و جه‌وئ،
 شاشمایی ببیو ژ وئ بده‌وبی،
 نه‌دخوهست دورکه‌تا ژ باغ و ئاقی.
 قورانی دیت کو سحید ئه‌گله ببو،
 ب مەعدەکری ژ جیئی خوه راببو،
 سه‌کنی بھر بالکۆنی، دنگ دا وی:
 - کریقی سحید، نه تو قودووم کەتی،
 ده زوو بکه، وھرە، چ تە قەومى؟
 تو برچیي ئاخىر، ئوسا نه‌ببو،
 نان زوو ۋا حازره، خارن سار ببو.

***

سحید وھتى هاته ھوندور، شاش ما،
 تەخته ئانجاخ سه‌کنی ببو سه‌ر لنگا:
 ئېمیش؛ - ھنار، ترى، سېف و ھورمى،
 پلاو، سه‌ر دا تىزى كشمیش و خورمه.
 سحید ملى خوه ھلکشاندە ژۆر،
 خارن دەستت پى كر، ب ئىشتەكى زۆر.
 ژ خارنا ئوسا تەمز و باش،
 ئه‌وی نه‌دخوهست ئىدى خوه بده پاش.
 ژ وئ ئىشتەبىي و خارنا سحید،
 قورانى مەجالا خوه نەدىت.
 سحید پى نانى لوش دەقى خوه تەمز كر،
 ئه‌وی قورانىرا وا گلى كر:
 - ژ چىايى بلند جيئى دور نەچۈومە،
 لى زانم تەنلى دلساخى دميئە،

دلساخى تشتى كرينى نينه،
 ئەو عەينى مەررا مەسىب و دين ئە.
 هەر مەريپارا تەمزايى دمىنە.
 قورانى دلى خودا سحيد كەنيا.
 "وەر بىپىرە ئاخريما من و وى،
 دخوهزە خودە تىكە مېرانى،
 دەرسا تەمزايى دە قورانى.
 توئى پاشى بىزابى كىزانە باش،
 خارنا پەلاو، سەر كىشميش، نانى لوش،
 يانى ئەو دلخاسيا بۆش؟
 وەله تو نابى خوهىي مىيى قەرقاش.
 ئەو زمانى كونھا ل تە يە،
 پى وى تى بىزى قوران كىيە".

***

پەى خوهنى سحيد چوو ناڭا باغچە،
 كەلە وەعدە گەریا دۆرى دارى ئالوچە،
 جىيى باش بىزارت بن دارا شقتەلىقى
 يا خوه خەملاندبوو ب ئىميشى شايى،
 چاوا دارا دەعواتى، يا بۈوك، زەعفى،
 قەى خوه خەملاندىيە بۇنا مەريا،
 ئەو بن وى دارى رەخت خودە پالدا.
 ژ ئىميشى گران چقى دارا بۇونە خار،
 تىزى سىتىف، ئالوچە، هورمىت، هنار،
 سحيد ژ وانا مابۇو حەزمەتكار،
 فكرا دا ئىميش بەرەف دىكىن،
 ئىميشى باش، بۇنا شاملى خوه،
 تىزى دكىر پاشل و جىيى خوه،

و يەكۆ-يەكۆ ددا عەزىزى خوه.
 شامل ئى دخوھر، پېرە دەكەنیيا،
 سوورەت لى سۇر، مىنا وان شەفتەلىيَا.
 سەھيد فکرا خودا دوشىرمىش دبۇو:
 ئۇرۇز چىھە كوتىشتىّ وادىبە؟
 ژ خوھلىي ئىمېيشى ها چى دىبە،
 چرا جەم مە ئى تىشتىّ ها تونە؟
 چما ئەم نافىئىن، خوه گۈنە نىنە؟
 سەھيد ترى هەما ئەقە جەنەت.
 نا، جەم مە تىرى كولىلەن بىنخوھش،
 ئاقا زەلالە و سار، خوھلىا رەش،
 ئەگەر ئەم گوند دا دارا باقىئىن،
 دارى ئىمېيشا جەم مە هي وى باش بن،
 رەنگى وانا ئى كولىلەكابن،
 زار ژ ئىمېيش ھەرتەم وى تىير بن.
 زارى شەھەر دا دچنە مەكتەبا،
 باشقە گۆتى زارى دەولەمەندە،
 كنجى تەزە وان، كوبار و دلشا،
 هين دبن گلىيى باش، ئۇلما.
 لى زارى مە ھەرتەم بن پىيا، كولما،
 شەف-رۆ ناف تەنگاسىيى و زولما.
 باش دبۇو زارى مە بچۇونا مەكتەبا،
 شامل روونشتا كىلەكى من،
 تەقى ھەف ناڭ باغەكى ها مەزن،
 كورمانجى كتىپ بخوھندا،
 ئەز ئى شابۇوما ل دلى خوه دا.

سحیدئ مه فکرا ۋا گەلە دوور چوو،
 لى نشكى ۋا ب لەز ژ ج راپۇو،
 بىر ئانى كەرۋانسەرە، ھەقال،
 قرار كر سەرييکى بده وان،
 زوو ۋەگەرە بى رازى، رەختى،
 وەكى ھەقالا پاش دا نەكەقە.

***

ئەو ئىمېشى كەتبۇون بن دارا،
 سوودابە زوو تۆپ كر ژ وان دەرا،
 زەمبىلەكە مەزن وى تىرى كر،
 و مىغانى مالى ھا تەڭلىف كر:
 - كەنەپە سحید، قى ئىمېشى ھلدە،
 بىلە، تەڭلىف كە تو ھەقالى خوه،
 بزانبىن ژ مالەكە تىر دچى،
 لى نە ژ مالەكە كەسىبە، بىلە،
 سحید دلەكى شا زەمبىل ھلدا،
 ھىدى-ھىدى چوو بەر ب ھەقالا.
 سۆقاقي ئورمىيى دا زارى بىچى،
 دەستى خوه درىز دىكىن بەر ب وى.
 ئەوى ژى تو تمايى نەدكر،
 و ئىمېش سەر وانا پارە ۋەدكر.
 ھەقالى خوه دىت ب پرس و پرسىيار،
 خوھرا خەبەر دان مينا حەرجار.
 ئىدى دەرنگ بۇو، شەقەكە تارى،
 سحید زەمبىل دىست دا زوو ۋەگەریا
 بەر ب مالا مەممەدى كەنەپە.

لې نكاربۇو بىيتا مالا وى.

وهختى ژ مال دچۇو زەمبىلى تىرى دىست دا،

پرسكىنا كەرقانسىردى مەجال نه دا،

كۈپاكى بىرا خوه دا خوهى كرا،

بىزانىيا ئەو مال كىدەرى دما،

و ئەو تمى دگەريا خافقەدا،

لې تو كەسى سالخى مەممەد نه ددا.

ئەو مەممەد ئاغا كىدەرى دىرى،

خوهىي باغە، سوودابە ژى ژنا وى؟

لې تو كەسى نكاربۇو جاب بدا وى.

حەتا نىقى شەقى ئەو گەريا،

ناف سۆقاقي بازارى ئۇورمۇنى دا،

ناقى مەممەد و ژىن ددا.

وهستىا، لىڭ پىرە نەدچۈن ئىدى،

ئەو زەمبىلى ۋالا حەمىزكىرى،

سۆقاقي دا رۇونشت و فكىرى.

ئەوى ئوندا كربۇو مالا قورانى.

***

چاوا سې ۋەبۇو، سەھيد زەمبىل ھلدا،

ديسا كەته ناڭا سۆقاقا دا.

نشكى ۋاسەكتى بەر دەرييکى،

باش لې نەھىرى، دەريي سۆركرى،

ب دلهكى شا دەرى كوتا.

مەرى ترى كەس تونە بۇو مال دا.

قورانى كنجى خوه گوهاستبوو.

سەھيد جارەكى ۋاسەت ناس نەكىر،

قورانى چاوا دەقى خوه قەكر،
 سەيد پىراپىرا ئەو ناسىر،
 و ب جۇورەكى هىرس سەيد پرس كر:
 - دەرى چرا دكوتى، چ دخوهزى؟
 - ئەزم، كريشى مەممەد، ئەز سەيدىم...
 - باش، سەيد، لى تو چ دخوهزى؟
 - چاوا چ دخوهزى، هاتى مالى.
 - تو كىيى؟ بۇنا چ هاتى مالى؟
 - نە سەيدىم، مىيى من جەم تە نە؟
 - نزانم ئەف بەيانىيى سەرئى چيا،
 چرا هاتىيە ۋە بوويە خايى مىيى؟
 بەلەنگاز، چ مەممەد، چ كريڤ، چ پەز؟
 پريىسک ژ چەعىنى سەيد دېكىيان:
 - مەممەد، ۋى لەزى بىنە پەزى من،
 دەوسا كريشىي نەبە دېمىنلى!
 - دە رەتبە، ژ بەر دەرى مالا من،
 ھى نەبوويى گۆشتى بىن درانى من.
 ھەرە مەممەد بىگەرە، بېينە،
 ئەو پەزى تە دايە، ژى بىستىنە.
 قورانى دەرى دادا پاش دا چۈو.
 سەيد گەلە سەكىنی بەر دېرى،
 ئىدى فەم كر چ هاتىيە سېرى...

***

سەيد ھەفلا ۋا چۈونە جەم مەممەد،
 پەزى سەيد ژى خۇهستان ب مەعرىيفەت،
 لى مەممەد ئىنكار كر، خوه نەدا بەر،
 سۆند خوار سەر ناۋى خودىپىخەمبەر،

کو نه ناڻي وى يه مهـمـهـد ئاغـاـ،
نه ڙـىـ تـهـوـقاـ وـىـ دـكـبـيـزـهـ مـيـاـ.

***

سـحـيدـ ڙـهـ ڦـالـاـ پـهـرـهـ هـلـداـ،
وـهـ ڦـالـهـ ڪـيـرـاـ شـهـهـرـداـ ماـ:
چـوـوـ گـهـلـهـ جـيـياـ شـكـيـاتـيـ خـوـهـ كـرـ،
لـىـ توـ كـهـسـىـ گـوـهـدارـىـ نـهـ دـكـرـ.
سـحـيدـ شـوـخـولـىـ مـهـمـهـدـ دـاـ سـوـوـدـىـ،
کـوـ لـىـ بـنـهـيـرـنـ بـ قـانـوـنـتـيـيـ.
وـ سـحـيدـيـ مـهـ ئـوـقاـ چـوـوـ سـوـوـدـاـ،
وـهـکـيـ ئـيـدىـ توـ حـالـ نـهـ مـاـ تـيـداـ.
ڀـڙـاـ سـوـوـدـىـ سـحـيدـ زـهـمـيـلـ خـوـهـرـاـ بـرـ،
قـورـانـىـ بـوـوـ مـهـرـيـيـ نـهـ ڙـىـ نـهـ مـرـ.
سـحـيدـ سـهـرـهـاتـيـاـ خـوـهـ بـهـرـ سـوـوـدـىـ كـرـ.
قـورـانـىـ پـهـرـهـتـىـ، كـاـغـهـزـ شـهـعـدـتـىـ،
داـ ئـيـزـبـاـتـكـرـنـىـ کـوـ نـهـ مـهـمـهـدـهـ،
نهـ ڙـىـ نـاـڻـيـ ڙـنـىـ يـهـ سـوـوـدـاـبـهـ،
وـ ڙـپـهـزـيـ سـحـيدـ هـاـڙـ پـيـ تـونـهـ.
پـهـيـ قـرارـاـ سـوـوـدـىـ سـحـيدـ سـوـنـدـ خـارـ،
مقـابـلـىـ "ـمـهـمـهـدـ"ـ بـبـهـ حـيـفـدارـ.

٣

تـهـيـارـ سـهـرـهـاتـيـيـاـ سـحـيدـ کـوـتاـ کـرـ
وـ دـهـقـيـ کـيـسـکـيـ خـوـهـ هـيـيـدـيـ ڦـهـکـرـ،
دـهـسـتـ بـ تـتـوـونـيـ وـ کـاـخـهـزـيـ کـرـ.
کـشـکـاـ چـهـعـقـيـ مـهـ وـ سـحـيدـ دـنـهـيـرـينـ،
هـنـهـکـاـ سـهـرـئـ خـوـهـ دـبـرـ دـانـينـ.

سحید مینا مهربی مهجالبری،
 نزانبوو چ جاب بدا وی تهیاری.
 - ئاپى تهیار، ته ئەز دامە شەرمى!
 تهیار كەش كر، كوشید بەر خوه كەت.
 ژ جغارى دو قولاب كر رەخت:
 - سحید، كورى من، بەر خوه نەكەف،
 بلوورىخە، برا دلى مە فەرە بە،
 ئەو گلى قەومىيە چەند سالا بەرئى،
 ئەو كول ژى خورا بر بايى بىدەرى.

***

گوندىيا هيڭى كرن گلېيى خەتىب كە،
 هەقالتىيا هەردو هەقالا حەلال كە.
 - مىقانى عەزىزى ئەزى كن بىزىم:
 خەتىب و سحید هەقالى ھەقىن،
 ژ گوندى باشقەنە، ملەتىد باشقەنە،
 لى هەردو هەقىرا ھۆگر و بىرانە.
 گوندى وانا ژى نىزىكى ھەقىن،
 وەختى كۆئەز نافى خەتىب ددم،
 حەساب دبە نافى سحید مقيم،
 ھوون فەعمىكن نافى خەتىبە هەرتەم،
 مەعرىفەت، خىرەت، خۇھىستىنى دا يەكىن،
 بەدەون بەزىتى ۋا ژى ھەۋ جودا نابىن.
 ئەو كولىلەن بۇندا هەردو گوندا،
 كوشىسا شىن بۇونە نافا مەدا.
 خەتىب ژى ئەو چاوا مالخى مالا خوه،
 روون، پەنیر باركرى سەر پىشىدا گا،
 بىرىبو بازارى ئۇورمىي بىرۇقتا.

مەممەد ئاغا سۆقاقا شەھەردا
 راستى وى هاتبوو، پىشىيىن كرتبوو،
 پەنیر و روونى وى ئى كرىبۇو،
 قىيمەتەكى ئاززان، قىيمەتى ئاڭى،
 خەتىب و گايى وى بىرىبۇو مالى.
 سوودابە دەرى بەر وان ۋە كربۇو،
 پەنیر و روونى كرى جىوار كربۇو.
 خەتىب ژ مەممەد ھىقى كربۇو.
 كو گايى وى رۆزەكى بىما تەولى،
 حەتا خەتىب بىكىپيا ھور-مۇورى مالى.
 وەختا خەتىب گا دې بەر ب تەولى،
 بىغدا دو مىيى قەرقىش دېينە وى دەرى.
 پەى خۇه دنهىرە تو كەس كەش نابە،
 ئەو گا دەئىلە نىزىكى پېز دې،
 پېز دېينە، پىرا، پىرا ناس دكە.
 ئەو ۋەتكەرە ئىدى دەنگى خۇھ ناكە،
 كا داڙق، ژ مالى دەركەفە ھەرە.
 سوودابە تى دەرى لى ۋەتكە،
 خەتىبى روونفرۇش ۋەرە دكە.

***

چاوا خەتىب ۋەتكەپىا ھاتە گوند،
 ئۇنى، سەيد ۋە گلىيى خۇھ كرنە يەك،
 قرار دەرخستن، قرارەكە پاک،
 كو ھەرن دۇر مالا قۇرانى بىگىن،
 و پەزىز سەيد ب زۇرىي بىن.
 ھەفالىيد سەيد و خەتىب پى حەسىيان،
 ژ قرارا وانا خۇھ پاشدا نەدان،

کورمانج، فارز چاوا هۆگر و برا
 ئەو کشک ژى سییارى پىكەتن ھەقرا.
 ھى نەكەتبۇون بازارى ئورمىيى،
 ھەسپى خوه زوو خەملاندىن سەر پى،
 نىشان دان كو دچن دهاتى.
 ھەسپ ئازۇتن و نىقى شەقى،
 سەكىن بەر دەرى توجارى ئورمىيى.
 خەتىب زوو رابوو سەر پشتا ھەسپى،
 ژ دىويىر خوه ئاقيتە حەياتى،
 ب لەز دەرى ل ھەۋالا ۋەكىر،
 چوون دەرى ئوتاخا قورانى كوتان،
 قورانى دەرى ۋەكىر، بۇو كەقى...
 خەتىب و سەحيد قوارنى دەعف دان،
 و مينا دو شىئرا كەتنە ھوندور،
 سەحيد نەفەسەكە كۈر كىشاند،
 جىيى خوددا سەكىن خوهرا كوبار،
 و خەبەردا ب دەنگەكى واى حەيدار:
 - ئاخ تو مەعرز، كورى مەعرزا،
 تە ھىسا خودر سەرى دەھ پەزا؟
 كو ئىدى مەريا نەكى بەلەنگاز،
 تو ژ قرارا مە نابى خلاز.
 خوونا خەتىب كەلىيا، ئەوى بانزدا،
 و حوجومى سەر "مەحمدەد ئاغا" كى.
 سوودابى ترسىيابى كىد قىرىن:
 - ھوون نەكىن وى يەكە، نەبن خوونخور!
 سەحيد نەھىيىشت خەتىب قوران خە,

چەعشقى خوه كوتا چەعشقى قورانى:
 - مەعرز، بىزە بزانىم، تو كى يى،
 مەممەد ئاغا يى، كريقى، تو ج يى؟
 قورانى درجفى، رەنگ لى چووبۇو،
 خەبەر نەددا، زمانى وى لال بۇو.
 - مەعرز، وەختا قەلپىي تو دېشىر و دىك،
 وەختا مېرانىي دېشىر و پېشىك؟
 دنهىرى تو ج ترسونەكى؟
 عەينى كنجى ژنا گەرە خوهكى.
 دە زووکە تو فى لەزى پەزى من بىنە!
 قورانى بھىست خوهستتا وان پەزە،
 گۆ: - ھوون چ دخوهزىن، بدمە وە،
 ھەر بباخشىين عەمرى مە.

***

ھەفلا بەر پەزى سەحيد ۋا
 ژ قورانى دو قىيمەت ھلدان،
 سەحيد چەند كولم قورانى دان،
 و ژ وى فەلبازى زوو قەتىان.

***

تەيار گلىيى سەحيد و خەتىب كوتا كر،
 ب شا ئەم تەگلىيف مالا خوه كر.

***

سېئى بەربانگى ئەم ئىدى سەر پىيا بۇون،
 دىيسا گوندى تىرى دۆرا مە بۇون.
 ئايپى تەيار ژى مينا خۆرتەكى
 دچۇو، دهات، دۆر نە ددا كەسەكى.
 ھەموو تشت حازر، ل پېشىبىي چىا، بەست,

لەزەکى شۇون دا مە خاترى خوھ خوهست.

***

ھېشنايى نەرم پېل ددا مينا بەرى،
كولىلەكى بىنخوھش زى تىرى وى دەرى،
با دهات، خولە - خولا ئافا كانيما،
كالىنا بەرخا و مىا، كلاما شەنانا.
كەو كوبار سەكى بۇون سەر زنارا،
بۇنا ۋەرىكىنا مە مىقانى
دەنگبىيىزى دىكىن ل وان دەرا.

دوومەقەسک، قىچك و تەير ناڭ ھەۋى،
دەقىيى قەمى سۆقەكارى ددان تەف بى.
پۆ ب پەنجا فا گرتبوو سەرئى چيا،
دەقىيى قەمى سلاڻ ددا مە گشكا.
چيا زى بىن پەنجى رۈيى چەعف قەكرى،
سەربلند، چاردۇر مىقانى دنهىرى.
وەختا ئەم بەر زېر بۇون، دو كەرى پەز،
خوھرا دچىريان شىرىن و ب لەز.
مەربىي بەر كەريا چاوا ئەم دىتن،
ئەوانا ب لەز بەر ب مە هاتن،

ھەردو زى عەگىيت بۇون و مىرخاس،
يەك سەحيد بۇو، ئى دن را كرە ناس.

***

ئەۋى ئەم پى رە بۇونە ناس، خەتىب بۇو،
مە خۆش، بىش دا ھەڤ چاوا لازم بۇو.
ئەم پەيا بۇون، روونشىن سەر ھېشنايى،
و مە خەردا ب دلىيابى.

ئەوانا بلوورى دخستن و دستان،
 چەعفا ۋا پەمى پەزى خوھ دگەريان.
 ئەوانا خوھ دانە عييان كرنى،
 وەكى زانن نفيسيار و خوهندنى،
 كو دەرسدارەك وئى تى گوندى وانا،
 هيئى خوهندنى دكە چەند مەرييا؛
 ئەوانا گلى دكىن دلشا،
 وەكى دىتنە رپا راستە ئازا.
 سەحيد شكلەك دەرخست ژ پاشلا خوھ؛
 - رېتىشاندارى مەزن، ئەو لىينىنە،
 راستە جەم وە بۇويە، ژ تۆپراخا وە يە،
 لى مەرى ترى ھەرتەم، ھەركاۋ ناف مە يە.
 پەنجى رۆپيا وى جەم مە ژى تى ئىتبارى،
 ئەملى پىتەس بىن رەزىيد رەش و تارى.
 خوهستنا مە يە: - برا رى بە، برا دوور بە،
 ها ژى دېپىش: - برا دەلاق بە، برا كۈور بە
 مە خاترى خوھ ژ سەحيد، خەتاب خوهست،
 چەند سەھەتا شۇون دە كەتنە سەر رپا راست...

حەسو و زەختى*

تەبىيەت بەدەوه، دلوقان، شىرنە بىيھەساب،
 جارنا سەر مەرييا هىرس دە، ل وان دە
 سەبەب،
 لى ئەۋى بەدەويا دو دلا لاب باشقە دايە،
 شورەتا وئى ژى خووت ئەۋە، كو ھەيە.

---

* ژ رەشى دەستننفيسيارى بەر گىتنە.

تەعقا بھارى يە پەنجزىرىن،
 تىرىيىنجىد خودھا
 پەيا بwoo ژ حەفت قاتى عەزمىن
 و روھ دا تەفا.
 هەر بەرفا قەرقاش لى خەيد
 ئوو ئەوقاس گرييا،
 حەتا روژ ب روژ تەمام حەليا،
 بoo هيىسر، كشيا،
 بەر خەما گۈندىيايە پر گران،
 كھېشته ئاقا
 جەو و كانييىا، وانرا بoo مىغان
 و تەعفى وانا
 ب حەيدارى، هەوار و گازن
 نقو بoo ناقا
 كەلىق بى بن، كەلىق دەف مەزن،
 قايىم حەميىز كر،
 چيا، بانيا، كەلى و زنارا
 وانا سالاف كر.
 خەبات ئانى بۆ جۆت، جۆتكارا،
 مژۇولى، لىستۆك
 ئانى، تىرى كر ل بەر زارا.
 وار، كەوشەن ئازا
 بوون ژ لەيغا بەرف-بەلەكى،
 خوه خەملاندىن
 هيىشنايىقى ئەو بەبارەكى،

تەعفا گەرم پەنجى
 خوه ئاھييە سەر بەدەنا چيا
 و كەتە لەجى
 قەلاشت بىشمىرتى وانى سپى.
 قەى دمان تەعزى.
 بەرفا مايى، ل سەر تەپى چيا
 قەى دوور ۋادىكەن،
 حەيفا وان بەرف و زەستان.
 كولىلەك، ھېشىنايى
 رۆژ ب رۆژ ھەۋرا رادبۇونە پىيا،
 ب حەزار رەنگى
 دخەملاندىن وار، دەشت و چيا.
 باهارا خىرخاز
 ئەۋىزىنا خوه ۋادى ب ئەشق و دل
 ئانى كەن، مراز،
 خەبات، حوب، ئەقىنتى و بىلە.
 باهارا بەدەو
 كەتە بن ملى خۆرت و قىزا
 دا بەر ھەۋرازا.
 تەير و تەيرادە قەلە قەلە
 ژ جىي دوور هاتن
 عەيدا باهارى بمبارەك كن.
 دەنكىيىش، بلۇرغان
 باهارىيە بۇونە ماشۇق، مىقان.
 عەورىي بارگان
 بۇونە سازبەند، ھەۋى دا گەريان

وەك رىوبىيى بەلەد،
 عەيدىرلا بۇونە ئەو سەرگۇچەند.
 جارنا ژى ئاھا
 هەۋىدا دىكىنە شهر و دەعو،
شۇورى برووسكىيە
 وا حجوم دىكىن ل سەر ھەف،
 دتەمرى تەعەف.
 و بارى خۇمىي مەزن ۋا ژ ور
 دبارىن ئەو گر.
 ساۋ دكەتە ناڭا عەرد و عەزمىن
 و قەمى دخوهستن
 وەلگەراندانا چەرخا زەمین.
 پى سىلحا برووسكى
 سىنگى عەزمىن دقەلشاندىن،
 ئەو گورىنا خوه ۋا
 قەمى زىنار و چىا دلەقاندىن.

۲

وا ئىدى هاتبۇو،
 سرييا تۆپ كرنا پنچارا.
 گوندى حازز دبۈون
 ھلگەرن بەر ب رۆزانما.
 شەف دوزى نىقى بۇويە،
 شەمۆئەو مالا خوه دا نىنە،
 بەر پەزى خەلقى يە.
 كورى وي چووک - حەسق رازا يە،
 لى ڙنا وي بەسى

تىدارەكى سبىّ دېينە.
 حەسق نەرھەت بۇو،
 ها كىلەك كىلەك ئەو وەلدگەريا،
 گلىيىتى وى نە زەلال،
 قەى پەى بەرخا خوه ئەو درەقىيا.
 بۆنا كورى دەلال
 بەسى دكەنبا بن لىغا دا.
 چا كەو كەته سبىّ
 و شەقا تەعرى ئىدى رەقى،
 رۆيى پەنجى زىرىين
 ئاقىتىه سەر گوندىيى رازايى،
 تەف راكرن پىا،
 لەزبۇون كەته ناثا ھەر يەكى،
 بۇو دەنگ، قىرینا وانا.
 ئەلەداخ مينا خىرخازەكى
 چىايىتەپە بلند
 بەر ب خوه دكشاند بنهلىيى گوند.
 كۆچ پەى هەف پى كەت.
 ب قارە - قار دكشىيان، دچوون،
 چا جەوەكە مەزن.
 سەرى، بىنى قەت كەش نە دبوو،
 وا قەى سەرخوش بۇون تەف،
 تەيى بىكوتا دەنگ دابۇونە هەف،
 وان سەلام ددا
 بەمارى و تەبىيەتا بەدەو،
 ب كەن، ئەشق ئەوانا

تەبىيەتى رە ببۇون حزمەتكار.

ئاها حەميىز كرن

كولىلەك، كانى، كەوشەن، دەشت و وار،

وان بىرا خوه دانىن

چۈويىنا خوه يە پار و پىرار.

وا خۆرتەكى بەنگى

رەخ ئېلباشى ئەو سىيارى دچوو،

وب شىرىن دەنگى

دەسترا، سەوت لى بەلا دبوو.

رە ئا مى، بەرخ، بىز و كار قەدقەتىيان ھەرجار،

ژ كالىنا وان مەرى دبىو لەپ حزمەتكار.

باھارا خوهش كۆچ دابۇو بەر خوه، دېرى جىئى گولىن،

حەميىزا تەبىيەتىدا، بن عەزمانى ھىشىن.

ھەبۇونا كى ھەبۇو، تەمام بەر چەعقا بۇو،

ۋى ھەبۇونىقىا حالى كىشكا كەفس دبۇو.

دەستەكى دېر مالى پر قىيمەت، خاس و قوماش،

دەستەكى ژى ھەبۇونا وانا پالاس و پۇولاس.

زارى دەرگۈوش نافا تىرا و خورجا، ئەو مينا

جووجووكا پەى دنهىرىين ژ نافا ھىلۇونا.

سەركىنگى خوه دەردىختن، دكەنيان، دكەريان،

زولم و نەراستىيى مەرييا وانى ھى نە عەيان.

ھى نزان بۇون چىه ئاغا، چىه خولام،

ھەر تە بدا وانا، قولپەك ئاڭ ئۆ پەريک نان.

زارىد سەڭكەنەيى مينا كارىزەقىكە نەعس،
درەقىان، دچوونەر جىيا و پرس نە دىرىن تو كەس.

ھەوار كەتە زۆما و زۆزان تەھەقىدو بۇون،
كەلەكا كۆچ هشتن و بەر بەوارىيىچۇون.

مەرى ژىنېقى رىزەگەرييان و ئانىن قىبەعسى،
ھۆل بۇويە سەر كەفرا، بەرتەردە كورىزەسى.

بۇنا كورى خوهىيى دەلال، بۇنا وى تايىتەنى
بەسا دىئى تاوا عەينى گىز بىبو وى دەمى.

گوندى و جىنار كۈنى خوه پى ئانىن، چۇونە نەوالى،
حەسۋىي خوهقا چووپى ئانىن داننە سەر پى.

رۆپى كارى خوه دىك و هېيدى دچوو ئاقا،
قەى بەسا حەسۋ، شەواتا بەسىزى دېر خودرا.

سبە رېن بۇو، زۆزانغانانا مينا مۇزا ھەرمىشە،
دەست ب خەباتى كرن، كۈنى خوه قەگرتىن.

و ئاها، كۈن پەى كۇنا،
كىلەكا ھەۋىز بۇون و گىرتىن دەوسا خانىيىا.
لى تو وەرە، ئىدى نەمان كۆچەك، ھەكىم، شىخ و پىر،
وھكى نە ئانىنا سەر كورى شەمۆ و بەسا فەقىر.

بەسى مينا مەريكە نەخوهش قنجلى بۇو سەر ھەۋ،
ھەر ئاخىن ژى دەت، قەى لى قىرمىبۇون لىق و دەۋ،

دەتكىرى، وھكى كور خەبەر نەدە، بەمینە زمان لال،
ئىدى چى ويئانە عەمر و دنیا، مال و حال.

پەی چەند پەزىز زەلول زمانى حەسق ديسا قېبۇو،
ئاڭ ژ ديا خوه خوهست و دى ژ شابۇننى باوار نېبۇو.

عەمەر دا مەرييى كەسىب تم دەردىلو يە، كىيم شا دې،
لى ۋى جارى شايىا بەسىنى و شەمۆق بى حەساب بۇو.

دى ۋ باش چاوا قوربان بەرخەك ئانىن، تەفى حەسق
برن بەر ئۆجاخا مالا شىيخ ئەمۆق.

شىيخ عەمۇق دەستى خوه بەر ب رووئى خوه بىر و دوعا كر،
چەند گەللىيى تەف ھەف بوويى كۆت و بەرخىك شەرىزىكىر.

شىشيخ خۇونا بەرخىكى پى تلىيى خوه عەنيا حەسق خىست،
بەسىنى ژ گۆشت خاوه - خاو چاوا قوربان دەرخىست.

٣

زارۇتىيى دا گەلە، گەلە قەزىيى چەتن و گران
خوه ل حەسق گرتەن و كشىيان چۈن چاوا بازركان.

ئەلەداخ سال ب سال قەمى شورەتا خوه ددا حەسق،
بەدوى و كەمala خوه ۋا كەخش بۇو كورى شەمۇق.

شەمۆ شەقانەكى دەنگېيىز بۇو، بلوورقانى عەيان،
زوو ۋا كۆتنە - كلام قەنج دەرد، خەمىد كران

شەمۆ حەسقرا هم باش بۇو، هم دەرسدارى سەرەت چىيى،
ئۇ تەمام باخساندە كور، ئۇ پېيشى خوه يى چى.

تو شوور نكارە وى خەما دلى مەرييى بايرە،
لى بلوور مينا مەلهەما وى يەكى يە دېرىه...

دگوت چاوا تلى-پىچىيى خوه دايىنه سەر بلوورى،
بلوورى چاوا دايىنه سەر لېقا، قەيدە لى دەرى.

ب ج مقامى كەربى پىز ببە چىرە، سەر ئاڭى،
كىزان عەورى تەيرۆكى نە، كىزان ئى بارانى.

حەسق خوه كەر كرييو، گوھ ددا سەر،
لەزەكى شۇوندا وي مقام ب خوه زەلۈول ددا دەر.

جارنا دقەوم، كو ھەۋىدا دكەتنە لەجى،
مقامى وانى شىرن بەلا دبووژ سەرە چىي.

بلوورا دارين سەر لېقا دكەوگرى، دنەعليا،
قەمى مقابلى نەراستىيى حالى ملەت دا دگريا.

چىايى ئەلەداخى ئەو ب خەمخورى
حەسق مەزن كر، شورەتا خوه دا وي.

ئەو خۇرت كولىلەك بۇو ور ل سەرى چىي،
چا خەملا ئەلەداخى يە ھەرە چى.

دلى وي - چاوا كانىكە ئافزەلال،
خەبەردانى ۋا چاوا نۇور و باهار.

ج مەرى ئاڭ فەخوارا ژ دلى وي،
ئەو دلى خوه دا وي مەقىم بىما تى.

كاخا كەش دبوو ناڭا دەشت و كەوشەنە
قەمى ئەلەداخ شا دبوو، دكەنیا.

خۇرتى ئوسا هندك بۇون ناڭا عەقدا،
ھەر قزەكى بۇنا وي روحى خوه ددا.

هەر تونەبۇونى سىيا خوه ئاقىتە سەر وى،
ول بەر دەولەتىا خۆرت نەدھەوى.

تونەبۇونا بى رەحم وى مىقال مىقال
دىكى خۆرتى دەلال درەقاند ئۇ دخوھر.

وەعده پەي ھەقدو دەرباز دبوو، حەسۋەتتى بەرخەقان بۇو،
و ھەقى وى بى نە تو تىشت قەت زىدە نە دېوو.

ئەوي قراركىر لىدە ھەرە خودرا ئىلەكە دن،
بىھ شەقان، دبە حەيىفەن دەولەتىي ورە مەزىن...
حەسۋەتتى خۆز ئەم بىرەن ئەنلىكە،
و ھەبۇونا خۆز ئەم بىرەن ئەنلىكە،
ھەبۇونا خۆز ئەم بىرەن ئەنلىكە:
قۇلۇقى گورى گورا، - پىشت و كۆمەك.
كۆپالى وى بى دارى قەرەخاجى،
ھەقان، بلوورا دارىن، كولافى پىزنى.

چەند رۆز بۇو، حەسۋەتتى بىرەنلىكە،
ژ سىنقدى خوه دەركە تبۇو.
كانى، كەوشەن، چيا، بانى تەعەف ژى نەناس،
مەرىيى وى دەرى ژى نەناس بۇون ھەرس.

و ئەوي جارنا بەر خوه خەبەر ددا،
ھەي قۇلۇقى گوھ و دېل ژىتكىرى
چاوا جاب چەعەقى خۆز دەھىرى،
مەرى ترى قۇلۇقى بى زار - زمان
فەم دىكەر خەما دلى وى يە گران.
قەى دىكۆت: "ج دخوھزە خوھىيى دەلال،

چلمسیه دیندارا وى يه شەمال...
خوهىي ج دكۆت، قۆلۇ نزابۇو،
لى وى حز دكر، ل وى گومان بۇو.

٤

وا رۆژھەتكى زى حەسۋ بقەيدى ھەر جار
بۇ بىنا خوه بىستىنە پۈونشت پەخ كانيى.
پر وەستىيايى، ھەقان زى ۋالا ببۇو،
سەرى بىنى چەند پىتى نانى ھشك مابۇون.
ئۇمى نانى خوه نەرم كر ناف ئاقا سار،
و قۆلۇ را نىقى كر چاوا ھەقال.
ز فكرا كور و دوور نە دبۇۋ ئازا،
ھىن زى، وان فكرا ۋا زى رازا،
ئەۋى چ زانبۇو جەم كانيا نەناس
ئاڭر- ئالاڭى بىڭە دلى وى،
بىشەوتىنە، زى نەبە خلاس.
يانى گەلۇ خۇوت ئە و كانى نىن بۇو،
نانا قورنا دا بەخت و مراز
دېھشاندە خۆرت و قىزرا،
يان دبۇو سەبەبا بەختى وانا،
دللى وان دكى ئاقا سار ۋا.
لى ئە و كانى ژ گوند گەلە دوور بۇو،
پەرچى جىرييەد شكەستى سەر تونە بۇون.
كى زانە، دەقەومە ئە و كانى
قىزەكە بىكى بۇويە، ئەقىن،
ژ حوبىا دل چۆلا كەتىيە چا دين،

بى مراز مايە، ئەو زى مىنانى
 قىزى دن بۇويە ھىسىرا زەمین،
 ژ گوند رەقىيە، روونشىيە ور
 و دل لى تىرى ئەوقاس گریا يە،
 حەتانى ژ وان ھىسىرىد وى يە گر
 ئاها كانيكە ئوسا كشيايە...
 وا قۇلۇ نشكى ۋا بلند عەوتىبا
 و خۇرتى پازايى پاكىه پىا.

5

دوور ۋا ئالىكى كۆما بۇوك و قىزا
 كفشدېبۈن، عىينى مينا كار-خەزلا.
 سەر ملى چەپى و دو كەربى پىز
 ھىدى ھىدى دادكەتنە بەرثىر.
 ژ وى يەكى حەسق دىسا بەر خوه كەت،
 بلوور دەرخىست و ھەر وى ۋا بۇ رەھت.
 مەربى كۆمى ئەو كلامى خوه بىرين،
 سەكىن و ئالىي خۇرت دنهىرین.
 كۆم ھىدى ھىدى تۆپ بۇ سەر كانيى،
 جىرى خوه دانىن پىز بۇون دۇرا وى.
 وان قىزاندا خۇرت دىتن، يەكى نەناس،
 گەلەك بەدەو و دىندارى ۋا مىرخاس.
 لى تەك تەنى بۇو، نە ھەسپ، نە ژى پەز،
 و ژ وى سەرەدەرى نەكىر تو كەس.
 قىزەكە پەر بەدەو، سەرتاجا تەقا،
 قۇوز بۇو سەر كانيى، پى چەنگا خوه ئاڭ ۋەخۇر.

بن چەعشا ۋا خۆرت دنهىرى ھەرجار.
 عەينى خەزلا عەردى وى ئىللى بۇو، حسرەتا دلا،
 مينا تەعفى خۆرت بەر ب خوه دكشاند،
 و بەدھويا خوه ۋا ئەو دەھلاند.
 ئۇنى ئەو خۆرت بىرىندار كر و بەردا،
 و كۆما خوه ۋا ئەو ۋەكشىيان پاش دا.
 حەسۋ ئەو خەزلا نەفسا خودرا راڭر
 و دلى خوه يى جاھل پەي وى كۈوفى كر.
 ھى شىكلى بەدھوى بەر چەعنى حەسۋ
 جارەكە دن ژى هات عەوتىنا قولق.
 چەند سەيى كەريي پىز حوجومى سەر
 قولق كربون، وى تەنى خوه دابۇو بەر،
 حەتا شقانا، حەسۋ، بەرى وان دان،
 قولق ب كازه كاز نىزىكى خوهىنى خوه بۇو، كەت.
 حەسۋ سەيى خوه وى حالى دا قەت نەدىتىبو،
 گەلە بەر خوه كەت، سەرى لى بەر زېر
 دلى خوه دا گۆت: "ئاي هاي، دنيا، دنيا،
 چقاس زوو ددى دەر سورا خەرپىا..."
 شقانى وان ھەردو كەريي، دو مەرى
 سلاڭ دانە حەسۋ ب قەيدى عەشىرى.
 حەسۋ ب مەعرىفەتى جاوا وان دا،
 ناسىيىا خوه دانە ھەڤ: ناڭى ئى مەزن مەجىيت بۇو،
 لى ناڭى ئى دن - برق، برى حەلال.
 وان ھەردو ژى ب دل قېبۈول كرن حەسۋ.
 ھەرسى شقان كەتنە مىلسەتى،
 كوتاسىيى دا ئەو ھاتنە سەر نىتەكى:

کو فرقیا ئاغا، خولاما هەر دەرا
 يەکە، چاوا شاخى دارىد باشقە.
 دەست و قەواتا خولاما هەيە،
 لى ئەو قىڭىزى بۇنا ئاغا، بەگا يە.
 پاشى شقان رابون، چەند پەز دۆتن،
 و مىۋانى عەزىز پى تەگلىف كرن.
 ھەرسى روونشىن دۆرا تاسا شىر،
 نانى خوه خورن وان چاوا عەشىر.

٦

گەر - گر تۆپ ببۇن ل بەر دەرى ئاخى گوند،
 مىلەت دىرىن ب دەنگەكى بلند.
 خەبەردان دەرھەقا دەركەتنا
 بەر ب زۆزانا. حەسۋ بەرى خوه دا وئى كۆمى،
 ب عەشىرى سلاڻ دا وانا
 و قەرهفات ۋا سەكىنى مىرانى.
 مەرييا ھەقىرا سەلاما وى ۋەگىرن،
 حەسۋ كېش كر ئەو گەر گرى گۈندن،
 سەر بەدەپىيا حەسۋ مانە حۇمەتكار،
 ئۇوانا زۇو نەكىن پرس و پرسىيار.
 خەبەردان ژ پرسا عەلىخان دەست پى بۇو،
 سەرئى وى دا گەله فكر هات و چۇو.

دوو كەرە خەلق - خەلق: - ناڭى تە خىر؟...
 ژ خەریب پرسى ب دلەكى شىكىر.
 - ئەز خولام، وەلە ناڭى من حەسىنه.
 ئاغا كەنپىيا: - بەلى ناڭەكى عەيانە,

كفشه ژ جيى دوور هاتى، وەستىياتى،
 دېيىم، ھەسپى تەتونه، پەيياتى؟
 گەلۇ خزمەتا تەچىه ئان دەرا،
 سلامەتى ژ كوتىيى، ژ كىرمان ئالىيىا؟...
 - ئەز خولام، شقانم و ژ ئىلا ھەسىيا.
 - ئەرى... - سەرىخو بەرژىركىرى گۆت ئاغا.
 - وەلە، تونەبۈونى ئەز ئانىمە ۋى.
 لەما ژى من دى و باقى خوھەشىيە ور.
 - بىزە، لاوق، پىشى شقانتىيى رېن زانى،
 ئالىيى بلورخىستنى تو چاوانى؟
 - ئەز خولام، ئەو پىشى مەيى كال و باقانە،
 لى وى كونزانبىم، عەمرى مە چرانە؟
 - نە تو كەرەمكە، رازا دلى خوھە^{ئەگەر} دخوهزى، قاسەكى بلورىخە.
 حەسۇ خوهەستنا ئاغى تەخسىر نەكىر،
 بلور دەرخىست، كۈلۈز قۇت كر و دەست پى كر،
 مقامى باقى خوھ يە حزكىرى، ئى نىرەپىيا،
 و كەريپىي پىز ئەۋى كشاند بەدەنا چىا.
 قەى نىرەپىيا كەريپىي پىز دېرنە ئاقى،
 يانى ژ پاش دا دانىن بەر ب چىرى.
 چقاس دچوو، خۇرت ئەوقاسى گەرم دبوو،
 قەى تامارى دلى وى تەمام ۋەدبۇون.
 و بەر چەعقا دشەوتىن بى ئاڭر،
 هش و مەزۇوييى گوھدارا تەمام ئەۋى بى.
 كەلا دلى وى مينا بايى، باگەرى،
 تەيى بىگۇتا ئىدى نايى رائى.

مهري شاش مائي رووي ههف دنهيرين،
 لى ئاغا ببورو بى نهفس و بين.
 وەختا حەسق ئەو مقام تەمام كر،
 عەلى ئاغا ب دەنگەكى نەرم زى پرس كر:
 - گلۆ خودى ئىدى چ سورەت دايىه تە
 - چ بىزىم، ئەز خولام، - حەسق گوت، - دە ... دايىه.
 - خۆرتق، دەنگىزىيدا دەنگى تە چاوانه،
 يەكى كەرەمناكى؟ گوهى من سەر تە يە.
 كۆم و ئاغا بەشەرخوش هيقييا وي بون،
 حەسق ب دلتىرى دەست ب كلامى كر...
 خۆرتى خەربىپ ها دسترا، دنالىيا،
 لى ئاغا وا دىركى دلى خوه دا:
 "ھەموو تشت زى دەستى خودى يە ھلبەت،
 لى ئەف تەيرى جاھل منرا بۇويە قسمەت.
 دەۋەمە ھەما خودى شاندیھ منرا،
 كا كو ھەيە شقانەكى دن سەر ۋىرى؟"
 كەله مەرى تۆپ بون، تەف مانە حزمەكار،
 كلاما وي دېھىستان ب حەواسكار.
 بەدەوييا خەربىپ، مەعرىفەتا وي دنهيرين.
 كاڭا حەسق كلاما خوه زى كوتا كر،
 دۇرا خوه نەئىرى كەسىكى ناس نەكر.
 عەلى ئاغا گوت:
 - خۆرتق، من تو بەگەم كرى، نەچە جىكى دن،
 دخوهزى ئىرۇڭا بقە شقانى من.
 ھەقى خودىي سالى زى بىزە چ دخوهزى،
 كەرەمكە گلىيى منرا چ دېئىزى؟ ...

- ئاغا، - حەسۆ گۆت، - ئەز ج دکارم بىئەم،
 قايىلم، يا ھەق ژى تىشىتەكى نابىئەم.
 جماعەتا ھانى شكر گشك خودىيى مالن،
 ھەقى شقانايىه سالى ئەو ژى زانن.
 پەزى تە ئەزى خوهىكم نۆلا چەعفىيد خوه،
 ھەقى من ژى ئەو ل سەر پەحىما دلى تە.

سەرى ۳

١

پايىزى سورا خوه ئانى سەر زۆزانا،
 ژ جى دەرخست زۆزانقانا،
 بى دلى وان بەرى وان دا،
 جاركە ماينى شاند بەر ب گوندا.
 گوندىيىا ديسا كۆچ، كلاماقا،
 گشك داگەريان ژ زۆزانا.

***

مىرىجاحل، خورتا،
 گۈپالى خوه ھلدان،
 دكەتنە پەى ھۆلى ئاوا
 و گشكابەرى ھۆلى ددان.
 حەسۆ ژى تەۋەپ مىر و خورتا
 خوهرا دلىست وى ليستۆكى،
 لى گافا پۇ چوو ئافا،
 گوندى پەى ھەۋەپ دچوون ئۆدا،
 ور تۆپ دبۈون، خەبەر ددان،
 گلىيى رۆزى پى دەھسىيان.

زولا گران زفستان بwoo،
 خهما وئى زى كله زقر بwoo.
 گوندى دبوبون هيىسىر، دمان،
 زفستانا كامباخ زى وا
 ئاقا درىز و بىنتەنگ بwoo،
 سور و سەرمى ئوسا دكر،
 كوبەرفەكە ئوسا دكت،
 وەك هەۋ دكر گوند و نەوال،
 كلام و گەر دبوبو قيامەت.
چەعىّ مەرييا باوار نە دبوبو
 زفستان وئى كوتا ببە،
 بىنا وانا وئى فره بە.
زفستانا سارە، بى رەحم
 بەرى گونديا تەعفا ددا،
 دكر قولچا و پى بەرفى
 دەرى، كولەك و پەنجەرە
 ل سەر وانا هشك داددا.
بەرقا قەرقاش بن پىيى مەرييا
 ب قرچە قرج، قەى دگرييا،
 مەرى ترى پشت لى دشکەست،
 هەى ترى بەرف هىرس دبه،
 دنه علە و هىقە - هىقە.
 و حولم - گولما دەقى مىرا
 دقەرمى سەر سەمىلا.
 و بوز زى وا لۇولە - لۇولە
 داردا دبوبو سەر سەمىلا.

دبه لهما تهبيهت خوه خوه
 ب ئورخانا خوهيه بهرفى
 وا جوورەكى ب پەحمدارى
 دىگرت خانى، كولەك، دەرى،
 نەجەمدن پەز و مەرى.
 وەكى دووژ تەندۇورا وان
 هلنەكشىيَا، بلند نەبىا،
 مەريي خەرېب، ئى لاب نەناس
 ژ كىلەكا گوند دەرباز بۇويَا،
 تو جارا ئەونە دەھسيا،
 كو رەخ گوند پا دەرباز دبه.

وا چاردىقى تەندۇورى قە
 ۋالا نەدبوو، چاوا ھەبۈويَا،
 مەرى دۆر وى تىرى دبۈون.
 مىرى مالا، چاوا خەيسەت،
 دچۈون ئۆدا، گۆم و تەولا
 و وى دەرى دبۈون يەخت.
 ژ دووئى تەندۇورا و ژ سەرما
 زەستانا سەرت و بى پەمم
 گۈندىيە مەعرووم ھا دەكۈخىيان.
 ئەوقا چەعىنى خوه مز ددان،
 كو دەنگ ل وان دهات بىرين،
 چەعىنى وانا دوھرمىن.

حەسق و زەلخى زەستانا
 هايە بىنتەنگ، گەله درىز
 ھەرد بۇنا ھەف دبۈونە كېش.

حهسوخوا خوه دپهرتاند
 و چهعشقى خوه گاف و سهحهت
 بۇنا زەلخى دقەرماند.
 لىج كولا زەلخى هېبو
 زەستانا ھايە قيامەت
 خوه خوه قىزى ئاغى ئىلى
 بچووبىا دەرۋا ناڭ وى سەرمى.
 پەريشان ژى كولا مەزن
 چاوا ئاخرييا لاپە پاشن
 سەكىنى بول سەر سېرى.
 ئىثا زەلخى قە دويىرى،
 مال دەركەفە، ھەرە جىكى؟
 زەلخى ورا عەينى مينا
 كەۋەتكەكە مال دا گرتى،
 قە ژ جىي خوه نەدلپتى.
 حهسوخ، زۆزان وا شەف و رق
 ژ بەر چەعشقى زەلخا ھىسىر
 دوور نەدچوون ئەو قە تو جار.
 زەلخى ھەرتەن نەرنى
 ل خوه دکر، كو باشى وى
 ئاغا يە و خوه خوه ژى،
 بۇنا باقۇل ناڭ ئىلى
 حەساب دە خاتۇندا چى.

حهسوخ، زەلخى ٿى جوورەبى
 سى باهارا، سى زەستانا

بۇنا ھەف ماشىيان، ھەليان.
 و وا ناڭا وان سى سالا
 پاكى ھەقىرا خەبىر نەدان،
 پەريشانا دامارى ئى
 پېشىپا وانا بىبۇ قەدا...
 ئاخ تو، عەدەت، خراب، سۆسۈرەت،
 وەكى ناڭا سال و زەمانا
 پېش دا تىنى تو جوداتىيّ.
 دەستەكى را مەرد، مەرداňه
 فەرەدكى دەرى، كولەك،
 دەستا دنرۇ دېلى قىامەت
 و دگۆتن ئەوھە عەدەت.
 و ئەو مەربىي كەسىپ، گەرۆك
 بۇنا وانا عەمرى ئازا
 دبۇو چىرۆك و مەتلۇك.

ئاغا كورى خوه زەجاند،
 پەي وېرە كەلەك نەكشاند،
 بېگ و ئاغا، ئى دەولەمەند،
 ها خودزگىنى پەي ھەف داشاندىن
 زەلخى بىن كورى خوهرا.
 قەلەن ددان خزنا زېرا.
 ھەسى مە ئى مابۇو ستۇخار،
 ئاخىن دكشاند ئەۋى ھەر جار.

وا سى جارا چيا و بانى،
 كەوشەن و وار كولىلەك ددان،
 سى جارا بىن بەرفا گران

كرنه نهلين و قهى دگريان.
 ئاوا سى جارا جەو، كانى
 بوبۇز گرتىن و ئەو بوبۇز حەلييا،
 سى جارا گوندىيا كۆچ باراڭا
 داڭھريان پاشلا ئەلەداخى،
 ل وئى دەرى بۇنا گەرى؛
 سى جارا قولنگ و بلىل
 هىليلىنى خوه تەزە كرن،
 ب وىتە ويit، ب ئەشق و دل.
 سى جارا گوندىيا كۆچ، باراڭا
 ژ گوندا دەركەتنە زۆزانا.
 تەنلىقى خەسۇر، زەلخى مانە
 ل سەر سۆزى خوه نەگۇهاستى.
 ئاڭر - ئالاڭا حوبى دلا
 ها بىنخوھش دبۇو مينا گولا.
 لىن پەريشانى ھەمۇو دەرا
 ببۇ قەدا سەرى وانا.

ھەسى شىغان مالا خەلقى،
 بۇنا ئاخى دخەبىتى
 و تو پەزىدك ئوندا نەكر،
 پەزى ئاغا ھينى خوه كر.

ھەسۇپى نان و كشميشا
 نىرى ئوسا ھين كربۇون،
 وەكى نىرى نىزىك دبۇون،
 ئەو ژ دەنگى بلوورا وى

نان و کشمیش دره‌هاندن.

پى مقامى سەر بلوورى

پەز خوه دچوو ل سەر ئاڭى

و ۋەدگەريا ژ وى دەرى...

۲

شىكەرىكە گران، تارى

كەتبۇو ناڭ دلى عەلى.

عەلى ئاغا وى شىكى دا

قەمى نەخودش بۇو و دەنەعلييا.

و شىكا گران دوزۇز قاسى

بارى بىسەت و حەفت دەھا،

روونشىتىبۇو سەر بىنا وى

و ئاغا قەمى دەۋەتسى.

ژ ھېرسا لېقى خوه دگەست،

ئەوى جابا شىكى دخوھىست.

ب فکرا دچوو ناڭ عەورى گران،

قەمى دگەريا ل رووئى عەزمان،

دخوھىست پەلتى عەورا تۆپكە،

خوه باقىزە و بىتكە.

ئاغا خوھرا مەجالەك دى

و پەى وى چوو فەسال، ھىدى.

"كىشە ئىدى و دەنە هاتىيە

رۆزى قەزىيىلا لەپە گران،

ناڭى خراب سەر مە كەتىا،

رۆزى نفرى كال و باقان.

نا، نابه،... ئوسا نابه.
ناف کو ھەيە خوت شووشەيە.

لې نافى كال و باشا
ژ شووشە ژى نازكترە،
ئەو کو شكەست، ھەف ناگرە.
لازمه پىكە فەسال،
کو ئىلىّ دا نەكىنە قار...
ئاغا بەر خوه وا خەبەر دا،
قرار دەرخست دلى خوه دا.
ژ خوه رازى سمىل بادا،
بن سمىلا ب تەعن كەنيا.

۳

پەي قرارى، رۆزى ترا دن،
عەلى ئاغا كىفگوهاستى،
چاوا مالخوي مالا مەزن
و ب مەعنييا گلىي راستىي
گازى زەلخا قىزا خوه كر،
سمىل بادا، كەنيا قەستى.
فەسال تۆربى شكى ۋەكىر.
- شكر ئىدى تو مەزنى،
و كوباريا مالا منى،
تە بەدەوتى تو قىز تونە،
عەينى وەدى مرازا يە،
قەلنى تە ژى: سىيىسىد مىيە،
كەھىلەكى عەرەبى يە،
پاپاخەكى بۇخارى يە،

کى دا، زەلخى يانگا وى يە...
 تو رىند زانى، عەدەت نىنە،
 نىتا قىزا باف ڦى پرسكە،
 كىژان خۆرتى قىز حز دكە،
 لى باقۇرا تو راست بىزە،
 گەلۇ چەعشقى تە ل كى يە؟
 وەدى تە يە، قەت شەرم نەكە،
 دلى خوه بەر باقۇ ۋەكە.
 نا، قىزا من، سەركىنگى خوه
 ئوسا مەلۇول بەرژىر نەكە،
 تو ژ باقۇ قەت شەرم نەكە.
 ج دېيىم، نە هەنەكە؛
 ئەز بىيھەساب تە حز دكم،
 لاما نىتا تە پرس دكم.
 بنھىرە، ئەز و تو نە،
 مەريى خەریب جەم مە تونە،
 كىژان خۆرتى تو حز دكى،
 سۆز دىمە تە كارى مىركى...
 نەكەفە ناف خەمى گران،
 منغا بىزە، باقۇ ھەيران!...

٤

زەلخى زەعف سۆرۇ - مۇر بۇو،
 و سەرى خوه ھى بەرژىر كر،
 ژوان پرسا ئەۋى شەرم كر.

ئاخ، عەدەتى كال و باشا،
 تو ئەختەرى ئەو نە ددا

جابا باقۇ ئەۋىت بدا.

زەلخى خۇھىست كۆزۈ بىرەقە،

وژ باقى خۇھ دووركەقە،

ژ مال دەرى، چۆلا كەقە...

ئاغا دەستى قىيزى هشىك گرت:

– كۆ دا دېنى، بەرخا كۈوفى؟

ژ باشى خۇھ كۆ درەقى؟

چاوا كەقۇتكا وادىرى.

نا، تە جابا من هي نەدا،

جابا من ما، باقۇ قوربا...

هـ، ده بىيىزه، ده... خەبەردە،

تو دلى خۇھ نەكە پەردە.

قە شەرم نەكە، قىزا نازىك...

دە خەبەردە، بەرخا منى،

دەلال، كۈوفى و چەعقرەشى،

دە تو شەرمىيى نەكە مەعنى...

5

قىيزى سەرى بلند نەكىر،

دەنگ لى نەدەھات، ببۇ كەقەر،

زەلخى مىرنا خۇھ دخۇھىست،

لى بەر باقۇ ۋەنەكرا

سۇرا دلکنگى خۇھ يە پاست.

پاستى ئەوه، خىنجى حەسۋ،

تو خۇرتەكى بەگەم ناكە،

لى چاوا بىيىزه، نا، نە پاكە.

ئاھىر، وەكى باف را بىيىزه،

خوونا هەردا وى بىزىزە...
 مينا بەرخا وى شەرىزىكە.
 ئاغا ديسا گلى فەكر:
 - تو قىزەكە پر دەلالى،
 كەمال، ئاقل، شىرەھالى،
 ج دېيىم، ئىنكار نەكە،
 دلكلەنگى خوه منرا فەكە.
 ئەز زانم، تو پر پۈونەرمى،
 لى تو ژ من نەكە شەرمى،
 ئەز دخوهزم منرا بىزى،
 كا ج خۆرتى تو دخوهزمى.
 ئۇسا تو بەر خوه نەكەۋە،
 نە ئەزم، ئەز، باقى تە مە،
 و باش زانم، كو دلى تە
 مەرىكى دا، وەلە ھەيءى...

٦

زەلخى مينا كەوا گرتى
 قە ژ جىبى خوه نەدلپىتى،
 ئەۋى ئىدى تو تاو نەكەر...
 ھىسىرى گر ئەۋى باراند،
 سوورەت و دەستت پى وان شل كر...
 دىت لى بوبىيە قىر و قەدا،
 جابا باقى ئەۋى وا دا:
 - ئەز خولاما تە مە، باقۇ،
 تە نىتا خوه سەرى دا گۆت...
 خوهستنا تە سىسىد مى يە.

كحيله^{كى} عەرەبى يە،
 پاپاخە^{كى} بۇخارى يە...
 ئەز ج زانم خوھىيى وانا،
 گەلۆ^{كى} يە، كى گوندى يە،
 قەواتا وى ئىدى چى يە...
 كىرى ج تى خوهستنا من،
 قووللا تە مە، ئەز زمان كن،
 ئەز مىقاننا مالا تە مە،
 قىيمەتى من - قەلەنلى گران.
 كى مالكا خوه تىكە وىران؟
 ئاخىر دله، چقاس نەبە
 چا دىت، ئىدى مەجال تونە،
 ژ دەست باقۇ خلاس نابە،
 بەر باشى خوه بۇو تەمەنە:
 - سەرئ خوه ۋا قووللا تە مە،
 حەساب بکە ئەز تونەمە...
 ئاغا ئىدى فەم كر مەعنى،
 "قىز حز دكە وى شقانى...

٧

گللىي قىزى دلى ئاغا
 ئىشاند شبىتى حەزار داغا.
 ژ گوھى خوه باوار نەكىر،
 ئەوى لەعزمەك خوه ئوندا كر
 - تو فكرا من حەساب ناكى،
 جابا من ژى نادى پاكى.
 دنيا-عەلام من ناس دكە،

نه ئاغا مە، نه حەنەكە،
 ج قەومى، خودى خىرکە،
 ئۇچ پرس بۇو، تە منىرا گۆت
 و دلى من تە پىرپا سوت؟
 ئەگەر جابا تەي بەتلى
 ئەبۇو، ج كوتە هيئىرا گۆت،
 ج ژ دەھى تە فلتى.
 نا، ئاقلى، تو نە دىنى،
 سەر گلىيى من، گلىيا تىنى.
 ئەز بۇنا تە دىكىرم،
 لى فەعم ناكى، چرا ھېرسى،
 عەدەت، نامووسى ناپرسى.
 كېشە تو من حەساب ناكى،
 نە ژى ژ من تو دىرسى.
 كو ئوسانە دېيم پاكى،
 ئەز ناخوهزم تو پرسىد دن،
 تەنلى جابا من بەدە كن:
 "ئى حز دكى، ج مەرى يە،
 گەلۇ كىزان قەبىلى يە؟
 هلبەت زانم ئەو سە كى يە
 خوه كەر نەكە، دە زوو بىزە!
 تو ھېسىرى خوه نەرىزە،
 تو نېبىزى، ئەزى بىزەم.
 دېھەما ئەوه، ھەيە،
 ئى نېزىكى مالا مە يە،
 خوه ژى ئىتىم و دەنگبىزە؟"

٨

زەلخ؛ گافا خەبەر دانا
 باقۇ بھىست، ۋەجىنلى،
 ژ وى خەمى، كول و دەردى
 كەرە قىرىن، كەتە عەردى...
 شكا ئاغى شرۇفە بۇو،
 ئافا شىلۇو قەي زەلال بۇو.

٩

بۆز پەي بۆزدا دەرباز دبوون،
 پورچۇويى ئاخى ۋەن دبوون.
 دهات بىرى زەلخا كۈوشى،
 كوناڭ خەونى خەبەر ددا،
 دلپەرتى، بلند دەنگى،
 و كلامى وى شەقانى،
 كوشەف و بۆز ئەوى دىسترا
 بۆنا خەما دلى بەنگى،
 تو بەھەتى نە ددا ئاغى.
 گەلە گلى بەر چەعېنى وى
 دچۇون دهاتن وا بى تۈغرى،
 قەزىا گران بەر چەعېنى وى.
 نقو دبوو ناف مىتالا،
 دخوهست دەرى ژ وى ئاگرى.
 مۇرپىي تزبىيا يەك-يەك ژمارت،
 ئافا مالى دچۇو، دهات،
 كرنا خوھ جۆت كر، ژمارت.

كەنەكى قەلپ ھاتە رۇويىتى،
 و جىبىي خوه دا ھا فكرى:
 "ھزار - ھزار دەرمان ھېبە،
 تەعنە خراف تو قەنج نابە،
 ژ وى تەعنى عەيىب گەلەكە،
 تو كى دخى، بەنچرىنە،
 تو گۈنى خوه ل وى نەبنە.
 باشى منى پەممەتى،
 ھەرگاڭ دىگۆت، شىرەت دىكى،
 "تونە بە بەرخ، گور تە بخون،
 تو بى بە گور، بەرخى بخوە.
 چا نىچىرۋان تەلى دايىنە
 و خوه فەسال ۋەشىرىتە".
 خىلى وەددە ئاغا تەلىيىا،
 ژ ئىشادىل كەلە نەعلييىا،
 لى نىچىر قەت نىزىك نەبوو،
 تو جىبىيا رىچا وى تونە بىوو،
 تەلا دانى، ۋەلا مابىوو.

۱۰

عەلى ئاغا وەددەك شۇوندا
 خولامەك شاندە پەى حەسوٽ.
 حەسى شقان لەز و بەز ھات،
 سلاڻ دا وى گەلە ھورمەت،
 و سەكى ئەو نەرھەت.
 ئاغا ب تەعن، بن چەعڭاڭا
 بەزىن و بىلا حەسوٽ پېغا،

پى تلىيا خوه جى نىشان دا:
 - روونى، خۇرتق، نەسەكىنە،
 تىرا سەرپىيا لائىق نىنە،
 بۆى پىز خەما نەكشىنە...
 تەنا ئاغا حەسۋەم كر،
 "تشتەك ھېيە، گارى من كر..."
 - چەند سالە، تو شقانى منى؟
 - قولى تە مە، عەلى ئاغا،
 دەرباز بۇونە سى سال دها...
 عەلى ئاغا جڭارە پىچاند،
 قولپى كورپەمى ھەف كشاند:
 - ھەقى تە چىيە، منرا بىزە؟
 حەسۋەلە بەر خوه كەت،
 گلىنى ئاخى دلى وى پەت.
 - ئەز ج بىزىم، ئاغا ساخ بە.
 - ئەزى ساخىم بىن گۈتنا تە،
 ج دېيىم جابى بىدە.
 - ئەز تو ھەقى تە ناخوھىم...
 - چاوا ھەقى خوه ناخوھىزى،
 خوه خوه يېكى رۈوت و تازى؟
 نە سەرخوھىشى، نە ژى دىنى،
 سى سالا شقانى منى،
 بنھىرن ئاخريا من، وى!
 چرا بى ھەق پەز دچىرىنى؟
 پەمى وان گلىبيا حەسى كوبار
 قە سەرى خوه نە ئانى خار:

- سى سال نانى ته خوارىيە،
 ئاڭا كانىيە ته ۋەخوارىيە،
 بىلەك-كەۋى تەرا سترايە،
 ھەقى منە، خودى دايە،
 ھەقى مایىن لازم نىنە...
 - لى گەلۇ تو ج دخوهزى،
 چرا ئوسا وا خېرخوازى؟
 كورق، تو ھەقى خوه بىزە،
 وەلە ئەقى عەينى مينا
 بەرخەكە وا لابە كېيىزە...
 خودى ئاقىل تە نەستانىيە،
 ھەقى خوه بىزە، ھەقى تە چىيە؟
 ئەز نە ھەوجى ھەقى تە مە،
 نە رسقخورى كەسىبا مە...
 ئىپلا خوددا تى ج بىزى،
 ژ ئىپلا من دەستەفلا
 بەر ب مالا خوه ۋەگەرى؟
 خەلق وى بىزە عەلى ئاغا
 ها مەريكى تالانچىيە،
 يەكى كەسىب و برچىيە؟...
 كو دەوسا تە يەكى دن بۈوپا،
 لى نە يەكى ها خەریب بىا،
 من نەدھىشت ها خەبردا،
 منى بەلا وى زوو بدا...
 وەلە مىرى ۋى ئىفارى،
 ھىسا ناچى ژ قى مالى...

زەلخا بەدەو ھەمۇو دەقا
 ژبەر چەعف نەدچوو بەزنا خوه ۋا.
 حەسۋۆ تەۋەدانى بىرا خوه،
 پەزى باقۇ ددا بېرىيە،
 دەزمالا وى دهات بەر چەعف...
 وەكى ھەقى خوه بىستىنە،
 ئىدى زەلخى ئەو نابىنە.

***

- گولى، گولى، گولى جانى،
 من قوربانا ِروحى خوه كە،
 جا بىبەن گلىيىنەن
 و تو منىرا شرۇقەكە،
 ھەما ھىزى ناڭا كەرىپى
 پەزى مە دا دو بەرانا
 نشكىيە قوقج ل ھەقدو دان.
 مەعنى چ بۇو، ئەز نزانم،
 دەپاشى ئەز بىزانتىم.
 ھەردو بەران وەك ھەف نىن بۇون،
 لى ھەردو ژى بەرانى مە بۇون.
 يەك بىيچۈرۈھ و مەزن بۇو،
 ئى دن جاھل و بەدەو بۇو.
 ئەو بەرانى عەمرى مەزن
 سىترو كەوان، گەلە قالىن
 ھەردو سىتروقى وى مىنا مەرا
 ئى خوه دىن بەر بەرقىزلا.
 زەعف بىيچۈرۈھ ھەرد چەعقا ژى
 تىرى خۇون بۇون، ھەرىپىا سەر ژى

وا چەند رەنگى تەف ھەف بۇويى·
لى ئى دىنى، كولى قوربان،
بەدەو، كوبار، عەينى خەزال،
ستروى وي زراف، قەيتان خەلق،
سەريلند و چەعف لى زلال،
عەنى بەلەك.

ژ هېرسا دل تىرى دبۇن،
ھەردو پاشۆپى پاش دا دچوون.

ژ وى دەرى جاركە ماين
ب بايى خوه پىشدا درەقىن.

ژ دەربا وان دبۇو گرمىن.
شەرى وانا گەلە كشاند،

ھەف دخستن دەربى گران.

لى نشكىشا، ئاخ گولى جان،
ئاخ... كولى عەزىز، كولى قوربان،

ژ وى دەربى ئەجىيمى مام.
ئى مەزن خوه پاشدا كشاند

و نزانم ئەوى چاوا

ئەو ستوروى خوه ژەعدادايى
ب جوورەكى پىشدا ئانى،

چاوا شورورەك ئەوى كشاند

و... ستورى جاھل جى-جى شكىناند.
ژ فى يەكى گەلە ترسىيام،

جيى خودا ئەز لەپ شاش مام،
نظام چما خوه ئوندا كر

لى پاشى من بى حەمدى خوه

كره قيرين، گازى، ههوار.
 منرا بىزه، گولا دهلال،
 نا ئى جاھل ئو قۆچاخ بۇو،
 گەله ئىگن و دلساخ بۇو،
 مەعنى ج بۇو، كو ئەۋالت بۇو؟
 گولى، قوربان، دە زوو بىزه،
 تو وى سورى شرۇقەكە.
 ئاخ، نزانم گەلۇ چرا،
 وا لىڭى من نايىن منرا...
 - ئەز ج بىزىم، بەرخا شىرن،
 چاوا كفشە، هي زارۇيى...
 ئەۋەنلى سال ۋامەزىن
 عەمرى خوددا گەله دىتىيە
 شەرىئى ئوسا، ئەۋە فەرزن.
 گەله تەيرۇك سەر وى بارىيە،
 لى ئى جاھل، بەدە، كوبار،
 نادىتبۇو شەرىئى گران.
 نە پۈشىيى، ستەر زراف،
 چاوا بىزىم كو تو فەعمىكى،
 مەسەلە وا، بەرخا رىندك؟
 وەك ھەف نىن گا و گۈلک...
 باشقى تە زى ئى عەمەيدا
 عەينى مينا وى بەرانى
 قىزى جاھل، قىزى بەنگى،
 ب شەر و دەدعو خوھرا ھلدا،
 بەرى خۆرتى جاھل ددا،
 ستۇروى گەله خۆرتا شەكتىناد...

زەلخا رەبەن پر كەوگرى،
 - ئەو ج زولم بۇو تە منىڭ كۆت،
 تە ئەز كرمە لەپ بىي گومان،
 ئاخ، باقىي من، زولما گران...
 ئەۋى عەسە بخاپىئە،
 خۇرتى خەریب، لاوكى شفان.

سەرىچارا

پەي چۈوييئىنا حەسىنى دەلال
 دىئ، باقىي وى بۇونە بەدحال،
 ج كەبۈن ئەۋى كەسىب،
 كورك ئوسا بېبۇ خەریب؟
 "چما ئىدى ۋەنەنگەرە،
 پەي ج ئەوقاس ئەو دەگەرە،
 گەلۇ ساخە، گەلۇ كويە،
 "كەلۇ تىرە يان بىرچى يە؟
 بەسى مينا مەريكە كىشىز،
 ها دەگەریبا سەرىلى ئىش،
 دچۇو، دهات، خوه بىركرى،
 دەرھەقا كور دەتكىرى.

ئەشق و تاقەت ژ وى چۈوبۇو،
 رۆژ پەي رۆژا بىنتەنگ دبۇو.

ھەرپۇ دچۇو ل سەر كانىيى،
 كورى وى دكەتە بىرى،
 لى كور چۈوبۇو بىي بەراتە.
 "كەلۇ ھەيءە، سلامەتە؟"

بەر خوھ ئەۋىختەردى،
بەرى ھىسىرى زەلال ددا.

"ئاخ دەردق، دەردق،

تو بىئىلاچق،

بى دەرمانق،

ژ ئاخريا من

بەلەنگازى

چ دخوهزى؟

ئاخ دنيا

ل سەرئى من

بۇويە دۆزە.

من دەركەتىيا

پلتە عەورى

پر گرانە.

ئەو عەور بۇنا

من قىشكى

هم تەيرۆكە،

هم بارانە.

من دەركەتىيا

پلتە عەورى

گەلە رەشە.

دايىكا حەسق

همە كىڭىزە،

هم نەخوهشە.

ئەز كېلىكە

كانيى پوودنیم،

سەر سوورەتى
خوه رەبەنلى
ھىسىرى زەلال
دبارىنم.

فەلەكى زى
نظام چما
چەرخا بەختى من
چەپ لىدىايم،
چەعڭەپېرىيا
كۈرى خوه مە.
كارى خەزلا
ل سەرى چىا
بىيى تە، لاق،
ئىتىيم مانە،
و مينا من
شەف و رق
كالىنا وانە.
حەسۋ، لاق
لى ئەز گەلۇ
دىا تە نىنم؟
وەرە بال دى،
تو دەردى وى
ب چەعڭى خوه
قىرىنى.

بهسا پهبن ب حسره‌تى
 ژ قوول، بهندا وا دوور که‌تى
 دچه مالى، ديسا دگرى.
 ئى ديتيا بريينا كور،
 يان حسره‌تا مهريي جى دوور.
 وئى بزانبه دهردى بهسى،
 و فەعمكە شەواتا وئى.
 ها دچوو جەم شىخ و مەلا،
 وەكى وانا فەعل فەكرا
 و جېيى كورى وئى بگوتا.
 هەر يەك بەر خوه تشتەك دگوت
 و گلىي خوه سەر وئى دفروت.
 تاقەتكەتى، تى و برچى
 چوو بال حوتا پيرە، فەعلچى.
 "خاتيا حوتى، خاتيا دەلال،
 ژ دەرد، كولا بۇومە بەدھال،
 ژ بەختى خوه مامە مەتەل،
 وەرە منى، پەحەما خودى،
 فەلەكى ۋەكە تو ۋى دەمى،
 و من دەرخە ژ ۋى خەمى.
 سەقا كورى خوهى حەسق
 ئەز هاتمه بال تە ئىرۇ.

كور سى سالە ژ مال چۈويە،
 روحى من ژى خوهى بريە،
 دەنگ و حسى وى قەت تونە،

ئەز نزانىم گەلۇ كويە،
 جا بنھيرە، خاتىا حوتى،
 بەعسا وى ڙ كى ئالى تى؟
 حوتا فەعلچى ڙ پاشلا خوه
 كىسکەك و قوتىك دەرخست،
 هەردو فەسال بەر خوه دانى،
 بىنۇتى كرە پۆزى خوه،
 بىنۇتى و سەبر ئانى.
 "ئىشالا، سەبرا خىرى يە،
 خودى، پووئى مە بن پى تە ۋە،
 كور گونھىيە، بەرخى تە يە،
 ئەم گشك قولول و بەندى تە نە،
 رەحما تە مقىيم سەر مە يە.

٣

حوتى مۆرى پەخ ھەف پىز كر،
 ب ھۆستاتى كرە جۆت-جۆت،
 جاركە ماينى تەھى ھەف كر
 و چەند گلىتى نە زەلال گۆت،
 پورچۇوى خوه كر، ھىرس بۇو سەر وان،
 كەتە ناڭا دەدعوا گران،
 مۆربىارا وى خەبەردا،
 قەمى ناڭى وانا ھلدىدا.
 بەسى مەلۇول، دەنگ لى برى،
 شەرى حوتى دنھيرى،
 پورچۇوى حوتى ھىدى ۋەبوو،
 و سەر بەسى ئاوا ھىرس بۇو:

"لئى قوربانا وى كورى بى،
 سەر رىيا خەربى بۇويى تەنلى،
 هەما دىگرىيى، قىت ناكىنى،
 تە خىرە، تو خوھ نە دىنى؟"
 دەعوا خوھ و مۇريا بېڭىم:
 "كەشە لاوک سلامەتە".
 ژەلىيى وى بەسى شا بۇو،
 وا قەى حەسۋە بەزىنا خوھ ۋا
 بەر چەعقىد وى را دەرباز بۇو.

پاشى حوتى قەى خەيىدى،
 مۇرييارا خەبەرنەدا،
 مەجالا خوھ ئەۋى وادى.
 مۇرىكە نەخش ئاها هلدا،
 و نىشانى بەسا دى دا.
 "ئەز ج خوھلىيى سەرئ خوھكم،
 بكاربىم كوركىنگى تە
 ژەزىيايى خلازىكم.
 ئىرۇ-مېرۇ مۇريا ھانى
 دەستى مندا دفتله،
 تى پىشىيا كور دسەكتە
 و رېچا وى ۋەشىئە.
 لاق، ئەمە گۈنەكارن،
 خودى رۆزىا عەقدا كەشىكە،
 بەر عەمرى وى چ دكارن؟...

و پهی گلیی حوتا فه علچی

به سی گریا، کره قیرین،

حالی خوهرا ئە و بوو دە عوچی،

سەر چە عقى خوه کرە برين.

"ئاخ، جە گەر، جە گەر،

تو گورەکى هار،

شەف، رۆ دگەرى،

ژ پوحى مەريبا

قەت ۋەنە گەرى.

خاتىيىا حوتى،

قوربانا تە مە،

كەلۇ چما

سەر سەرى من

مۇز، دوومانە؟

خاتىيى، دە تو

منىپا بىزە

نەعلە-نە علا

گە دەنگى من

يارەب كو تى؟

جا نىشاندە

رى، مە جالا،

ئاخ، من بىبەختى،

وەلە، بەرخى من

دانه بەر کىرى·
شەمۇ، ئىتىيمۇ،
دە توژى بىگرى،
مال لى خرابۇ،
ئاخ، جەگەر، جەگەر!...

٦

باشقى حەسق، شەمۆيى شقان،
ما لا خوھ دا دەگەمە داما،
دەگەريا تم ب زەلولى
و كىيلەكا كى روونشتا
پى بلوردى ب دلشەوات
پەي خوھ ھىسىر وى بەھىشتا.

٧

ھەموو ئاليا دەنگى دىكا
ناشا گۈندىدا ئىدى لال بۇو.
سبا تەزە ھىدى ۋەبۇو،
ئاها شەمۇزى ھشىيار بۇو.

زوو-زوو چەعېنى خوھ مىزدا،
لى رەننایا چەعېيد وى ژى
خەيىدى بۇو مينا حەسق.
بەسى كىرە گارى، ھەوار،
تۇپ كر گەلە گۈندى، جىنار،
شەمۇ دىتن كۆر و ستوخار.

"ئاخ، شەمۇ، مىرك،
دلى من زەقىيا

لاب ژىرىن ئە،
لىكى نزانە
بەسا قېشك
وا ئىدى دىنە.
شەمەق، شەمەق،
بى خودانق،
دە چما ئوسا
ها دنالى،
نە گونە مە،
دۇمە خوھلى...
ئىدى دەردى من
دوپاره يە.
دە تو ھلەد
بلىورا خوھ
منىا لىخە
خەما گران،
ژ من دوورخە.
بارى دلى من
زەف گرانە،
وەلە ئەو بارى
حەفت دەغانە.
تو ژ دلى
من خەبەردى،
ئاخ، واخ، خىرخوانق،
مینا بەرفى
ئەز ۋادىلم،

ئېرۇ شۇوندا
 "ئەز چىرام؟..."
 بەسا قىشك خوھ پەرتاند،
 دلى مەريا دەرشاند،
 لى رۆنایا چەعفى شەمۇ
 ۋەنەگەريا مينا حەسق

∧

بەسى مابۇو گومانبرى،
 خوھ حەساب كر كور لى مرى،
 بۇ رەھتىا دلى خوھرا،
 ب عەدەتى كال و باشا
 مەزەللى برى خوھ ئەۋى
 حەساب كر دەوسا ئى حەسق.
 حەزار كەسەر دلى ويىدا،
 دچوو ور و دىگريا ھەرقى:
 "حەسەنگى من،
 پەز بەردايى،
 دچىرىنى،
 لى ئەو دەردى
 من رەبەنتى
 تو نابىنە،
 كو ئەز حەيرى
 بەشنا وى مە.

- ئاخ، دلى من، عەفتا خودى،
 چا سىتلا سەر ئاگر ئە،

ژ تو دهرمانا کەو ناگرە.

من دەركەتىيە پلتە عەورىنى
گەلە رەشە، پر گرانە،
ھم تەيرۆكە، ھم بارانە.

رابە حەسق، بەرخى كۈوشى،
ژ گولا كى كەلۇ كەتى؟
ئەز كرمە يەكە كۆتى.

خەزال بىي تە ئىتىم مانە،
بەردايى ل سەرى چيانە،
مینا من كالىنا وانە.

زۆزان بەر من خالى دىن،
ژ دەردى تە ئازا نابم،
بلبل دنه علن چاردۇرى من.

دەغما تە دلى مىدا
ها كەش دې دەوسا گولا،
دە تو رابە، باش و برا.

دايىكا تە گونئىيە، گدى،
دكارە هى كولىلەك تۆپكە
و پى وان پەزى تە خوهىكە.

ئەزى رحان، سۆسنا تۆپكم،
ئەزى ھەرم چۇلا كەفم
و پەزى تە ھەرق تىركم.

بلبلزەرك و قەرهچىچەك

پیشا خوه دا تۆپکم،
پەزى تەپا بگەيىم.

كۈئە كولىلەك تىرىن نەكىن،
ئەزى ھەرم پىا حەفت رۆژا،
كولىلەكا پارس كەم ژ ھەر مالا.

ئەزى ھەرم ل سەرئى چىا،
ناڭا گەلىيا و نەوالا،
برەقىنەم ژ خەزىلا.

پەزى تە بى ئاڭ ناھىيەم،
ئەز جىيى كەله كانىيى زانم،
كولما خودا ئاڭىي بىنەم.
ئەو مەزەلى دايىكا تە يە،
لائىقى من رەبەنلى يە،
نە ئانگۇرى بەزنا تە يە.

ئەف جىيى من چما ھلدا،
نە تو تاقەت مندا نەما،
چما بۇويى يەكى تما؟
دە تو رابە، بىخودىيىق،
دaiyika رەبەن چرا خاپاند،
مەزەلى وى ژ دىست رەقاند؟
قەنجبۇونا من ئىدى تونە،
دە تو بىدە چىلەك دەرمان،
دە تە ۋەخوا، كۈزۈ بىرە.

نە دەرنگە، رۆ چۈو ئاڭا،

دیا ته ئیدى بىتاقەتە،
وا ۋەلەزىيام ئەز بن پىتە.

دە تو وەرە كىلەكَا خۇھ
چىچكەكى جى تو بەدە من،
جى وار بەم ئەز قرا باال تە.

٩

شەمۆيىّ كۆر
پى و وار
پىند ناس دىكىر
ژ بىنا
گول، گىھى ورا،
ژ خولە-خولا دەنگى كانىا،
ژ چقىتىنبا تەير و تۈويى
سەر كەفرا، ناشا ھەۋى.
دچووبەر ب گوند و رۆما
كول و دەردى خۇھ نىشاندا.
بەعسەك خىرى ژ كور بەسىا.
بۇنَا وى شەف، يان رۆز يەك بۇو
ئەو كەتبۇو ناڭ دنياكە
لەپە تەزە، چاردۆرى وى
ھەرتەم تارى، تارىستان بۇو.
و كىيدەرى دەنگى بلبل
وى دېھىست، وى دەمى ژى،
دسىكىنى، يان رۇودنىشت.
ئەو ب دەنگ و كلامى خۇھ

دکهت لهجى و دسترا.
و کيدهرى ئەوى دبهىست
دهنگى شقانا، يان گوندييا،
دچوو جەم وان، خودرا پوودنىشت،
و دەردى خوه نيشان ددا.

"ئەزى كۆرم، رى نابينم،
وا دەستى خوه ناقا ھەۋى
ب حسرەتى دەگەرەنم،
رى و مەجال قە نابينم.
كەس خودانى خىرى تونە،
كۆ دەستى من ئەو بىگە،
زۆزان - زۆزان بگەرەنە.

سالخى حەسق بگەھىنە.
حەسق، جانق، ئەز نە قىرم،
نە ل ورم، نىزام كى مە،
تەقى تەقىيا، تەقى بى مە،
ئەز نىزانم كىرى ج مە.

سبەيە، لى سبە نابە،
ئاخ، چەعەقى من قە قەنابە،
چەمى ئافى پابۇويە و رى
ل من نادە، نىزام چما.
ژ كۆنلى مە حەتا ۋە
خۇونا منه سۆر نقتى
سەر كەفرا، ھەممۇ دەرا.
ئەز زى بۈومە كالك، كۆتى،

دە زۇو وەرە، باڭ و برا.

كولاقىرىشۇق، دە تو كېش بە،
پەردا ھانى بەر چەعەن ھلەدە.
بىرىنا من كەلەك كۈورە،
پۆزى شايى ژ من دۇرە،
عەمەرى مە زى مينا پۆزى
پايىزى يە، گەلەك كەنە،
ئازىيا مە جىكى دە...
شەمۆرلىقى ۋە، ئاخ، چەند جارا
دنكسى، دكەت، رادبوو.
چەيىكەك دەرى دۆرە وى،
شەمۆر خوه خوه خوهەغا وا گۆت:
"ئاخ، وەيلۇ من مالخوابى
لى من ترى حەسى منە.
خوه قەشارتىيە و دەگەرە،
حەيف چەيىك بۇو خوهە فرى"
كېش بۇو ئىدى وەستىيايى بۇو،
خوهست پەخت بە ئەو قاسەكى،
لى نشىكى ۋە خولە - خولا
دهنگى ئافا كانىيىا بۇوكى
ئەوي بەھىست و ب حىرىت
ژ جى رابۇو، دىسما بى كەت،
ھىدى ھىدى وى خوه گىھاند
كانىيىا بۇوكى، كانىيىا ئافساز.
بىنى خوه كىشاند تىير ئاف قەخوار،
ئەو ب دەنگى ئافا كانىيى

و پى بىنا كولىلەكى وى
 خوھرا دېپىيا ل وى دەمى.
 ئەو كەتبۇو ناڭ مەتالا
 و كانىيەرە خەبەردىدا:
 "كانىيَا بۈوكىّ، كانىيَا دەلال،
 ھاتمە بال تە، سەلام، سەلام!
 تى بىرا تە، كانىيَا ئافسار،
 ئەز، تو، عەزمان، ئەم چەند جارا
 ھەرسىيەكا پايى خوه ددا.
 من دىگۆت نە تو، نە عەزمان،
 چەعېتى منه ژ وە زەلال،
 لى ئەو رېز چۈون كانىيَا دەلال،
 ھەرد چەعېت نە بۈونە
 ئاڭا شىلىوو، ئەزى كۆرم،
 مينا ھىزى خۇونا سۆر ئەم
 و مەرييکى كور لە مرى.
 حەيرانا تە مە،
 تو سار بەمينە،
 كو حەسەنلىقى من
 ژ قى ئاڭا تە
 حسەرت نەمینە،
 ژىپىا نەبىزە
 باۋىتى تە كۆرە.
 عەپىبا من خوھىكە.
 وى بەر خوه كەڭە.
 بىزە: "باۋۇ"

نهار زوره،
 رۆژا ئەشقى
 ل وى دوره
 بى: "باش چوویه
 سەر زنارا،
 ناڭ كەندالا،
 ناڭا گەلپىا،
 تەرا تۆپكە
 كار-خەزالا،
 قەلەن بده،
 قىزەكە دەلال
 "تەرا بىنە...

۱۱

شەمۇ دىگرىيىا ب زەلۈولى،
 گلى دىكى ب مەلۈولى
 و دىباراند ھىسىرى گر.
 كانىيىا رەققۇك ب خولە-خول
 خۇوت وى دەمى، ھەما حازر
 ھىسىرى شەمۇ تەۋ خۇ دىكى،
 درەقاند و خودىدا دېرى.
 شەمۇ سەرى خۇ بەرۈزىر كر،
 و ھىئىزى، تو دەنگ نەكىر،
 رەخ كانىيى خوهىدا پازا.
 ئەۋۇز دەرد و خەما حەسق،
 خىلەك وەعده ما لاب ئازا.
 كولىلەك خاس ب ھەموو بىن

ژیپا ببون بەرپال، نشین.
 بايى زراف ب نازهدار
 دهات و سەرپا دليلاند.
 سەركنگى كوليلكى دور ژى
 چاوا پېلى ئاۋى دەھزاد.
 كانى ببۇ چا قەرەول
 خوھرا دسترا ب ئەشق و دل.

١٢

شەمۇ ئازا بۇۋۇز خەمى،
 ئەو دەكەنيا ناڭا خەۋى.
 شىرىن، شىرىن ئەو رازايى
 خەونەك دىت، يَا ئەجىب مایى.
 دىت كەلىكى كەلەكى كۆر،
 گەلى تۈزى ب مەرييى ھوور.
 دخوهستن رابن، بسەكتن،
 زىيايى مەزن نەدەيشتن.
 شەوقا ستهيركا رووپى عەزمىن
 دەكتە ل سەر مەرييى ھوور،
 زىيا و مەرى دبۇون مەشۇور.
 زىيايى مەزن و رەنگ- رەنگى
 سەكىنېبۇن حافا گىلى،
 دشۇلشۇلين، بلند دبۇون
 ستهيركا بىين ل ناڭ گىلى.
 مالا ئاخى دا دهات بۇ،
 بوبوك و زەعغا كەفس نە دبۇون.
 ئاغا كنجى شەقى لى بۇن،

درهقسى ل وى دهرى .
 نىرى، بىز چا لاقدچى
 ئاغا دادانه بەر قامچى .
 شەمۆ بەر خوه بلند كەنپىيا ،
 كانى تەنلىقەي دەنگ دەپىست .
 جابا شەمۆ كانىبىي نەدا ...
 و شەمۆ دىت، وەكى حەسۋ
 حافا گىلى، ل وى بەرى ،
 كنج لى تەزە، پاپاخ سىئىرى .
 پېشىا وى دا توخىمەبۇون،
 ئى كو بۇنا رېنايى بۇون .
 توخىم درەشاند سەر كەفرا ،
 ناقا گەلى و پەخ كانپىيا .
 وان توخىما پېترا-پېترا
 ئىشىق ددا ل وان دەرا .
 دىت كو سەرى ئەلەداخى
پېپەلينگەك هاتە خارى .
 حەسۋ هلدا ئاپنجىبىي خوه ،
 دۆرا خوه نەھىرى ب دلهكى شا ،
پېپەلينگەك خودرا ھلکشىيا
 دووز سەر سەرى ئەلەداخى .
 ئاپنجىبىي خوه سەر مل هلدا ،
 قىزەك بەدەو دەركەت بىدا .
 قىز و حەسۋ هەفرا شا بۇون .
 دۆرا وانا تىرى كولىلىك ،
 كار-خەزال و منمنىك .

حهسو، قيزك، كار-خهزال
 هلديرين ل سه دهستا،
 جاركه ماينن ئهو بيردان،
 كارك دفريان، ب لهز دچوون،
 ناف عهورى چووك ئوندا دبوون.
 لهزهك شوون دا فهگهريان،
 دورا حهسو، دور قيزكى
 ب ئارخايين ئهو دگهريان.

١٣

شهمو نهديت، گله لو چاوا
 ل سه سه رئ ئله داخى
 پىپه لينگهك هاته خارى،
 عهينى مينا ك سك سوري
 و دريئر بول سه سه رئ
 چيايى بلند، ئله داخى.
 حهسو، قيزك، هه ردو هه قيرا
 هيidi-هيidi وا چوون خوهرا.
 سه كنин سه پىپه لينگى،
 ناثا عهورا ئهو ئوندا بوبون،
 شهمو ئيدي پى نه حه سيا
 حهسو، قيزك قه كودا چوون؟

١٤

شهمو هشيار بوبو
 نويىرى خهونه،
 جيدا ته خدير بوبو.

***

دەرھەقا زەلخى، حەسى بى مراز
وا دېيىن:

پەى زەلخى و حەسى شفان
پەزى حەسق جىدا نەمان.

پەز خەيدىن، بەلا بۇون، چوون،
ناڭا شكەفتا ئەو مەخەل بۇون.

ل رۇويى دنى ژ وى پەزى
پېشىدا هاتىيە پەزى كۈوفى.

ھلەكشن سەر زنارا
و دگەرن ھەموو دەرا.

حەسق، زەلخى ئەو دگەرن،
لى پۆر-پۆشمان ۋە دگەرن.

رېداكتور	قاچاخى مراد
شىكىش	ل. ھ. مانا ساريان
رېداكتورى بەدەھىتىي	ئا. ۋ. گاسپاريان
رېداكتورى تىخنىكىيى	ك. س. ساركىسيان
كۆرىكتورا كۆنترول	ئى. ئۇ. باكۇئىقا

گاڻا چارا

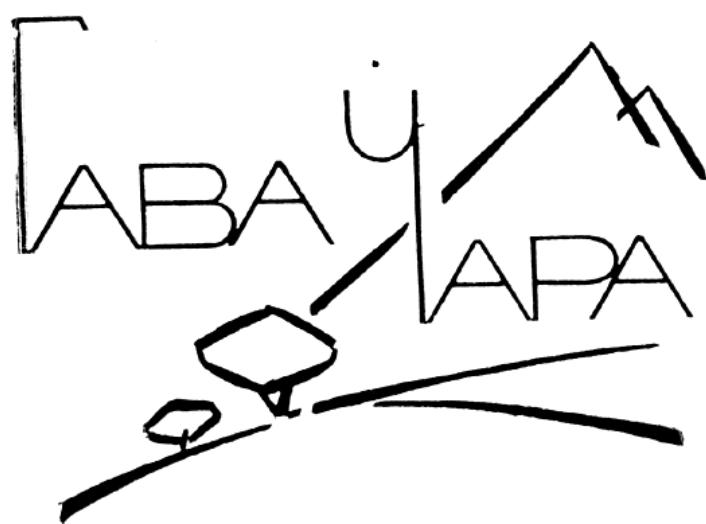
قاچاخى مراد

نهشيرهتا "هایاستان" یېرىيغان

QАЧАХЕ МРАД

Наша рата ..нашествие.. Ереван

نوورا زیندی

بەیراقا ته دململە، شا و شەنگن ئىرۇ ئەم،
بن تەعغا ته ئەم جەپپىانە - حەزار رەنگن ئىرۇ ئەم،
ئۇورس و كورد، گورج، ئەرمەنى - حەزار دەنگى ئىرۇ ئەم
دلى مە گەش، ملى مە زۆر، پر قەشەنگن ئىرۇ ئەم.

كەرەما ته پەنج قەدايە، نۆلى كانىيا قودرەتى،
بەخت و مراز و ئازايى، نوورا زیندی ژى دەرتى،
دەوسا قەلپىي ئىساف راستى ته ھەق كرييە سەر عەردى،
ئۆكتىابرا مە، بن گەرما ته زۆر چەلەنگن ئىرۇ ئەم.

گورجستانى را

ترس و خۇقى ئەم ئانىن ژ قەرسى
و كەوكى كرن چار گوشى دىتى.
بەختى مە - سىيوبىا دەجال دەزەنى،
دەرد و كولا پى ۋە ئەم خوھەن.

عەمر ژ جىي خوه شەحتى، هلاشىيا
نۆلى قولنگى ژ بەريي كشيان،
كۆمىد ھىسىرا بەر ب تە مەشىيان،
ترى ئەو ئىدى كەفر و دارن.

ته ستار دا مە، ب خوه بى ستار،
نۆلى ئۆرخانا لى تونە ئاستار،
ئەم ببۇونە دەعن، بەخت سەر مە دەستار،
كۈغانىيا وي چەزار بارن.

بەر تەعغا شىپۇرى تۆق-تۇورا دەردا،

کەسەر، ئاخىنى دەستت ژ مە بەردا،
چەعەل مە ۋەبۈون، دوور كەتن قەدا،
ناف زەقىيا بەخت دا ئەمە زبارن.

نها دەلالى، خوهى ملک، خوهى برجى،
راستە ئەز كوردىم، لى توى گورجى،
تو دلى من دا تمى نارنجى،
پەنجى دۆستىيما مە ل تە دبارن!...

ئەز دخوهزم

جەم ملەتى كورد
ھەيە مەسەلەك-

سالا دا زەعەف قرد،
كۈورە نىيت گەلەك.

ملەت ناف دەورا
ئەو، نۆلى تېھرك،
دەرباز كر، ئانى
بى قوسوور و تەرك.

جەم ملەتى كورد
ھەيە مەسەلەك.

وەختا ترى فرک
تەريقا ئەقسىزە

قوراھىيە سەر ھەف،
دكە ناف قەوزا
ئۇز بى دەرتى،
تى بىنا قەزىيما
شەرا ل دەشتى.

دبه قال و جهنهنگ
 ناڭا مىرا دا،
 بېنگىزى وان بەترەنگ،
 خۇون ل چەعقا دا،
 خوھ ئوندا دكن
 شورەتا مەرپىيا،
 ھەقدو قر دكن،
 نۆلانى دەقا.
 "ھەيف ل بەر حەيفىـ"
 دەقىـ وان دەرتىـ،
 سەد گلىيىـ نەتىـ
 دەھىـ وان دەرتىـ.
 لى لىـ نە ئاگر
 بەرى ھەف بدن،
 زارىد هوور و گر
 ئىتتىم بەيىـن،
 و ور نشكىـ ۋا
 دايىك پىش دا تىـ،
 لاچكا سەرىـ خوه
 داۋىيىـزە عەردىـ،
 ئۇرتا ھەرد كۆما.
 ب ئاڭرىـ توۋۇـ
 وان دكە لۆما،ـ
 مىر بەر دىن پووشـ.
 و بىـ خاترىـ
 دايىكا بەرگۈزىـ،

کو پى شىرىئى خوه
 مەزن كر مەرى،
 شهر دسەكىنە،
 مېر تىئىن سەر هشا
 و هەۋدو نادن
 دها بەر كاشا.
 و كەسەك ورا
 قەت تورش ناكە
 سەر لاچكا دى را
 سەمە چرقاسكە، -
 سەر وى نىشانا
 ناموس، سىيانەتى،
 كوبىندا شىرىئى
 دايىكى زىتى.
 ئەز ۋەر دخوهزم
 فەسلا ئوسا بى،
 كودايىكى
 تەمامىيە دنى
 تو جار... تو جارا
 قەت مەجبۇر نەبن
 لاچكى سەرئى خوه
 باقىزەن نافا
 مەيداندا شەرا.

دەولەت

گۆ وەختەكى مالەكى دا
 كوتىم شەر بۇو، چىر و لىدان،

زوو دهنگى بلوورى برى،
 چەعف كره وان خەما مەكىن،
 نان بخون، بۇلا قالا كن.
 وەختا وانا نانى خوه خوھر،
 حەفت مىئىپىش وانا تەنگەزار،
 ناڭا خوه گىتن و زىريان
 و بۇونە مەيت، ل عەردى مان.
 وەزىر ل پادشى نەيىرى،
 نۆلى زۇۋوى ل بن درى،
 كو وان تەربى ئەو تقدىر،
 لى سورا خوه دىھار نەكىر،
 تەنى گۆت : "خودى ئوسا كر!..."
 حەفت مەيت ئانىن كەفەن كرن،
 وى رېڭىز بىن، چەعل كرن...
 سبەترى برى ئەقىن
 وەختا رابۇون ژ خەوا شىرين،
 سەر چەعى خوه تەزە شووشتن،
 دۇرا قەواتى رۇونشتىن،
 خۇوت وى دەمى گۆت گوسەكىر:
 - ج پادشى گۆت، من تەف سە كر.
 هەما خۇوت ل بەر دەرگە
 كۆلانە چەعلەكە فەرە.
 و كولاقى خورستانى
 ل سەر وى چەعلى راھستى.
 پىش دەرگە ۋا چل پەلەوان،
 دەست دا مەرتال، نزى گران

هېقىيما مە نە، نۇلى گورا.
 وەختا كۆئەم ھەرنە ورا،
 وەزىرى ئىپىشىيما مە،
 سەر كولىق را ئەم دەرباز بن.
 و ژۇردا چەعلى دا خار بن،
 پەلەوان ژۇردا مىزە كن
 و وى لەزى مە خەزا كن.
 تەميا من وە ئەز چاوا دەم،
 ھۇون ھەموو دەنە پەى من.
 لى ھۇون ژى رىند ھاڻ خوھەبن،
 چەكا دەستى خوھ بەرنەدن.
 گورگان ھلدا شۇور و مەرتال،
 گرگوھىز مەرا خوھ دەلال،
 تىرىنەبەز شداندىن بەراش،
 سەمیلپۇوس - دا كىراتى كىر،
 بلوورقان - بلوورا سىر،
 دانە پەى برا گوهسەكىر
 كو بەلەدى ل وان دىكىر.
 وەختا دەركەتن مەيدانى،
 وەزىر وانا ئا ھات خانى.
 نۇلى رووقىيا ب فېيلبارى
 ل حەفت برا كەرە گازى:
 - ھۇون خىر ھاتنە مىرىيد چى!
 وەرن، ئەم ھەرنە دىيوانى!
 پادشى نەها سفرى راستكە
 و وى وە ھەموويان خەلات كە.

جهیزی دیلبهری بار کن
 و وئی هلدن، ئیرق سیار کن.
 کو ئه و هاتنه بال کولاف،
 وهزیری کنی دهلك-دؤلاف،
 کر کو ورا خوه ئه گله که،
 ب سینچى گورى مىزه كە:
 چاوا برا بەر وئی تەلى
 سەر سەرى دكەفنه چەعلىّ.
 لى گوهسەكى ل پشتىدا
 پى ناڭملا وهزير دەف دا،
 ئەو گولۇل بۇو ل سەر كولاف،
 پېپرا كەته چەعلا خوناڭ.
 بۇو ھەيتەھۆل و ھىورزە...
 بۇو قىرە-قىر، شىن و گرى...
 قەواز لەين، خولام رەھىن،
 كو زوو بىن، وەرس بىن
 وهزير ژ چەعلىّ دەريين.
 لى گرگوهىز زوو مەر هلدا
 بن دىوارى دىوانى دا،
 ئانى ل سەر چەعلىّ رۆ كر،
 ل بەر برا پىيا دووز ۋەكىر.
 پادشا گۆتە پەلەوانا،
 كو هات ئىدى سرپا وانا.
 ئەو دەركەتن مەيدانا شىئر
 دەستادا كۆرز و شۇورى كىيىر
 و رەمىد چارده مۇڭكى.

هەر يەكى قاسى دىيەكى،
 و دەستت شەر بۇو، شەرى گران،
 فرا پابۇو ھېرسا گورگان،
 ئەو پىشدا ھات نۆلى شىرا
 و بەرى خودا حەفت مىرا.
 ئەو ل دىويىر ھاسى كر،
 مەيتى وانا عەردى رەز كر.
 گرگوھىز پى مەرا گومان
 دەربەكىرە حەفت پەلەوان،
 پېرى زى عەردى بن پى وان
 ھلدىشاندە نافا عەزمان،
 ئەو بۇونە مەيت و ورا مان.
 تىرنەبەز ھلدا حەفت بەراش،
 كەنە ناش وان وەك دەقى رەش.
 حەفت زى ورا كەتن نەحش.
 تىرنەخار پى گورزى گران
 مالا حەفتا زى كر وىران.
 سەمیلپۇوس دەركەنە رووکى
 ب زەخمى خوه ئەوى هوو كر،
 و هەر دەرى ۋەقىشا سار
 سەر مەريادا ژۇردا ھات خار.
 حەفت پەلەوان زۇو قەرمىن،
 ژ مەيتا ئىدى عەرد ھەرمى.
 ۋەقىشا سەر مەريادا ژۇردا ھات خار
 ۋەقىشا سەر مەريادا ژۇردا ھات خار
 ۋەقىشا سەر مەريادا ژۇردا ھات خار

حهتا چون سقدهرا هاسى،
 كورگان، كرگوهىز، تىرنەبەز
 مەيتى وان ژى پىز كرن لهن.
 و دادانه پادشى، قازى،
 كو ۋەردا، وېدا دېھزىن،
 كورگان گورزى خوه زۆر با كر،
 سەرى وان جەعنمى شا كر.
 و داكەتە كۆچكا رەنگىن،
 كو دىلپەرا وى يە ئەقىن
 پىش حەفت دەريي كلىت كرى
 روونشتىبوو و دىگرى.
 وى پى سەلفا شۇورى پۇلا
 ب بائى خوه كلىتى دا،
 كلىت زىزى ئا دەرىن.
 ل بەر وى ۋەدېبۈ دەرى.
 وەختا دىلپەرى گورگان دىت،
 دەزمالا شل وېدا ئاقيت،
 خوه ئاقيتە حەمىزا خۆرت،
 كو موحابەتى دل دسۇت.
 كورگان كرت دەستى دىلپەرى،
 ھىدى دەركەت ژ سقدهرى،
 هاتن ناڭا كۆما برا،
 بەرى خوه دان مالا ھۆستا.
 كورگان دىا خوه ژى دىت، ئانى
 و دا وېيا ئە و مىزكىنى.
 ورما تەزە دەعوات كرن،

شەھەر پىدا خوه شا كرن.
 حەفت رۆز، حەفت شەھەر بلوورقان
 دىگۈزاندى ب دل و جان...
 ل ۋى فىزى، ل وئى فىزى
 مقام دوو ھەف دانە پىزى
 و مقامى ئوسا دەلال،
 بەر ساخ دبۇون سدقى بەدحال،
 دېيىن بلوور وئى رۆزىدا
 بۇو حىزكىريا حەمۇو كوردا.
 رۆزى حەيشتا گورگان و دى
 خوھەرە ھلدان نالبەندى چى،
 دىلەپەرە دەلال سيار كرن،
 قەوم و پزمام خوھەرە بىن،
 براپا تەف چۈونە كەوشەن،
 كوتونە پادشا فىيل و فەن.

بىرىقان ۱۷. ۋ ۱۹۶۹ س.

رىداكتور: جاسمىن جەلil
شىكىش: گ. ئا. گاسپاريان
 رىداكتورى بەدھوتىيى: ئان. ۋ. گاسپاريان
 رىداكتورى تەخنىكىيى: ئال. ئۆ. مارگاريان
 كۆرىكتورى كۆنترۆل: لەتىفە عەممەر

ئەز و تەبىيەت

تىمۇرى سادق

نەشرەتا "سۆفيتاكان گرۇخ"
سالا ۱۹۷۶، يېرىغان

ТЕМУРЕ САДЬQ

ӨЗ

У

ТӨБИЙӨТ

Нэшэрэта “Советакан грог”,
Сала, 1976, Ереван.

چەند گلی

تیموروئی سادق شەمیلزادئ سالا ١٩٢٢ - ئا ل قەزا وانى گوندى ئامۆكى (ل تۇورکيائى) ژ دىيا خوه بۇويه. سالا ١٩٢٦ ئا مala باشقى تیمۇر تەھى كەلەك ئەشىرەتى كوردا مهاجرى وەلاتى سۆقىتى دىن.

تیموروئی سادق ل ئېرىقانى سالا ١٩٣٧ - ١٩٣٣ ئا تىخنىكۈوما كوردا يە پېشکاڭكارى يە پېداگۆكىي دا خوهندىه و خلاز كريه.

دۇو كوتاكرنا تىخنىكۈومى را ئەول گوندى ساماڭاشىنى نەھيا شاهووميانى دا (رسىس ئەرمەنيستانى) چاوا دەرسدارى زمانى كوردى دخېبته.

وەختى شەرى وەتەنیيى مەزن دا سالا ١٩٤١ - ١٩٤١ ئا ئەوى مەكتەبا ئەسکەربىي دا دخوهند و زۇوترى ئەوب رازەدلە خوه ۋا بۇنا خوهىكىرنا وەتەنلى سۆقىتىي دچە نافا دەستى پارتىزانايە كۆپاڭ و پاشى كاراسىيىف و ب مىرخاسى مقابلى دىمنا شەر دىكە.

دۇو خلاز بۇونا شەرى وەتەنیيى مەزن را سالا ١٩٤٥ ئا ئەو ئۇونىقىرىسىتىتا ئېرىقانىيە دەولەتى يە پارا فارسىدا تى قەبۇلكرنى و سالا ١٩٥٠ ئى ل بازارى دوشەنبى (پىس تاجىكستانى) خوهندنا خوه خلاز دىكە.

تیموروئی سادق وەختى تىخنىكۈوما كوردا يە پېشکاڭكارى يە پېداگۆكىي دا دخوهند، هىزكىرنا وى بەر ب ئەدەبىيەتى پې دبۇو و ئەھى وى هى وى هنگى شىرى لىرىكىي دەقىسى. ژ وان شىرى وى يە نەقىسى هنەك گازىتى "ریا تەزە" دا نەشر بۇونە. سالا ١٩٦١ ئى شىرى وى كىتىبا "ئەفراندىد نەقىسىكارىد كوردى سۆقىتىي" دا هاتنە چاپكىرنى.

ئەم ۋەتەنلى كىتىبا تیموروئی سادقى "ئەز و تەبىيەت" را بەرى خوهندەقاندا دىكە.

تیموروئی سادق ١٩ ئى ئاقىگۈوستى سالا ١٩٧٤ ئا ل بازارى دوشەنبى دا وەفات بۇو.

جاس مش جەل

سەھەتا دلى من

سەر دەستى من

سەھەت ھەيە،

دلى من ژى

مینا وئى يە

يەك سەھەتا

خۇونا منه،

لى يا دنى

ژەسىنە

ھەردو ھەۋپا

دەختەن،

يەك و يەكە

بەتال ناكن

ھەر پارەكە

دنیالكە،

وھدى وانا

نە فۆرمەكە

ھەرەك جۇورى

خوه لېدەخە،

شەف و رېۋىزا

ھەف دەردەخە

يەكە گولان،

يا دنى ئەقەر،

يەكە نافرقىز،

يا دن ئادار.

گولانا مە

مۆسکۋا ئاقا،

سەھەت دىستره

مینا سازا.

بەلا دې

ئۇرد و ئەسمان،

تەمام دەقە

ب وى كومان.

سەھەتا من،

مۆسکۋا زۆرە،

خۇونا من دا

گەش دىگەرە

ئەو ئەدلايە،

ئاشق و شايە،

مراز، بەختە،

تەك رىيا راستە

ئەرمەنيستانى را

ژ شىمالى

ئۆكتىابرا نار،

تە را ئانى

بەخت و باهار.

دا تە پىق،

ئىزىن، دەستىور،

رۆزا تە

شەمالدا، بۇو نۇور.

مۇزگىن گەھىشت

شەقان، ئەھلى،

بۇونە خايىـ
مال و خوهلىـ.
خەتى ئەردى بۇون
پىلە بەرىـ،
گوندى شا بۇون
ھەمۇو دەرىـ.
دەركەت دەشتىـ
دىيۆى ھەسـن،
كەـد، خەبات بـوو
بەخت و پەسـن.
گول دەركەتن
وارى تـه دـا،
بـوويى گولـستان
سـەردا پـيدـا.
رـىيا تـه ئـازـا،
شـەرق و شـەمالـ،
ئـەرمـەنيـستان
رـوـھ و شـەـماـ!
نـها خـەـونـ، مـراـزـ
جـنـەـتـى توـ،
ئـەـمـرى ئـازـا
بـەـختـەـوارـى توـ.
توـ باـهـارـى
سـىـنـىـگـى زـەـمـىـنـ،
كـوـلا ئـازـا
پـەـرى ئـەـسـمـىـنـ.

خرخال تژی
 نه‌رگیز، بهیبوون،
 برئ پانزده
 رهوش و ههبوون،
 ریا ته ئازا
 شهوق و شەمال،
 ئەرمەنیستان
 روھ و شەمال!

س. ۱۹۶۷

تاجیکستانی را
 ئەسمانى ته ئازا
 وەك چەشى يارى،
 بەئنا ته ئال
 گولى باهارى.
 چىنارى ب پىز
 بەئن و بالا ته،
 بازارى دوشەنبى
 خەت، خالى ته
 زىرى قەرقاش
 دەسمالا بەرجىنىك،
 چىايى پامير، ئالاتائۆ
 كۆفيا ته تىك.
 مەيدانا لىزىن
 بەختى ته يى گول،
 بەرا نۆريكى
 تەرا بەخت، بلبل.

پاپىزا زېرى سېنى
 ز تە دەرتى،
 دوشەنبە كانه
 خووت بەرا جنەتى.
 ئېرۆ تو خەونى،
 ئېرۆ ھكىياتى،
 وارئ تاجىكى
 مېرخاس، ئەگىتى.
 وەلاتى چىا
 تاجىكستان ئازا،
 ئېرۆ تو بەختىارى
 تەقى برا.
 و ئەز لاوەكى
 ملەتى كوردا،
 سەر تە دىسترىم
 كلام، بەيت و بەندا.

ئەز و چەمى مە

۱

هوپ خەونى و چىروڭىن،
 مالىقانى قورنانىن،
 رۇوسىپىيى رۇوسىپىيىان،
 شەدئ دەور، زەمانىن،
 چەمى مە!
 هوون ل سىنگى چىايى مە،
 باهارن و ئاشقى مە.

هونون پوحن، روحًا ددن،
رهوشًا باخ و بستان،
چه می‌مه!

کانیی مه زه لان،
ئاڭلەھىيات، كەۋەرن،
ئەو دۆختىر، دەرمان و ھەكىم،
بۇرى ھەر بەندەكى ھەمین،
چەمی مه!

ھەزارا ئەرق تەھىت دىن،
دېن چەم، دوخولخولن.
وھك پورى منى سېپى،
شەف، رۆز دكشن رووسىپى،
چەمى مه!

ھونون دستريين، دكىن قال- جەنگ،
شەل-پەلا دخن خار، تەنگ،
شىئر و بەيتا ھەف تىين،
ھونون ژى نۆلى من شايىرن،
چەمى مه!

۲

چەم گۇت:
- ودكە ئافا منه گور،
ژ چەقى دىيا ھەدىشىدا دور،
زىرىين و نالىينا وان،
ھەيلۆ دگەھىشت ئاسمان.

مرن، تالان و تۈۋىزان،
 خەلايى، نەخواشى و ئان،
 بۇوبۇو قىسمەتى ئىنسان،
 رەش خەملى بۇ دەوران.
 زولكارا كىف دكر،
 هەبۈن زى بەرەڭ دكر،
 هاژ دنى تونە بۈون،
 و وئى بىن مەلۇون ...
 وئى رابن پاله، گوندى
 شەركن مىرخاسى، جندى،
 قەيدە-قانۇونى گەنلى،
 ھېم ۋا ھلشىن گەندى.
 هات ئۆكتىابر سۆرە، نار،
 وە را ئانى ئىمر، باهار،
 ب سايا لىينىنى زۆر،
 ئەم زى بۈن کان، خەت و مۆر.
 چەمى مە.

٣

ھەزار كولىلەك، گۈل، سۆسەن،
 مىشە، رەن و ھاون،
 باخ و بۆستان، تەرازن،
 ھىشىن دكىن ب سايا
 ! چەمى مە!
 گەلەي، نەوال، بەست، چىدا،
 بازار، ئاقا، گوندا دا،
 لەھەنگ چىبۈون، برق ۋەدا،

دخهبتن ب ئافا

چەمىّ مە!

بازار، زاقۇد، گوند، مەيدان،

مال، سوقاقا، فابريكا، ئافان،

ریاھەسن، چۆل و بەستان

شەمال ددن ب ئافا

چەمىّ مە!

خووت وئى شانەشىنىدا،

وئى لهتىف بەرستانىدا،

ژدى بۇوم، مەزن بۇومە،

و گەھىشتم قى رۆزى مە،

چەمىّ مە!

بن هورمۇنیا تە دا،

نازك سازبەندىيا تە دا،

دەفرىيەن و دەھوونەن،

مقامى تە ھەۋەتىنەم،

چەمىّ مە!

تو بىستەرە و شاۋە،

تو يازىيىا ئەمرى من،

برا وەلات تە شىئىن قە،

تو قەلەما شىرىئى من،

چەمىّ مە!

چىيا و چەمىّ مە

پامير، قەرتاخ يان قەتەر

كايھايى تۈركىستان،

هوون ئە كەرن، خەبەر نادن، تاريقا
 كەڤن وە دىتىيە،
 برقا شورا، دووئى گولّا، دەنگى
 توپ، تير و كەقان،
 ئۇ قىريينىا ژنهبىيا، كا
 قسەكىن وە دىتىيە؟
 ئەرد دلەرزى ژ خۇونا نەھەق،
 ل بن نەعلى باسمەچيا،
 وە تاقەت كر زولى گران، مە را
 بىزىن گەلى چيا؟
 يان قسەكىن چەملى مەزىنە قەدىمى
 ۋەخش، زەرەقشان،
 چقاڭ وە شۇوشىت خۇونا نەھەق كو
 مينا چەم تەف وە دېبوو؟
 چقاڭ ھىسىرى زارى ئەتىيم درېيان،
 ژ قەستى خانا،
 هوون بەختىارن پۇزىا ئىرۇق بەيراقا
 سۆر سەر وە ۋەبۈو،
 رۇزىا ئىرۇق ھەزار رۇستەم ل سەر
 وە نە، دەست دا قەلەم،
 كۈور و كوبارا مژوول دىن ژ
 كانىيا وە ئائىنى دەردىخن.
 ئائى وەوا وە يە زەلال، ئەو
 دكشيان سەھەت و دەم
 ل دۇرا وە باخ، گولستان ل
 ئەردى دېم ئائى دكشن،

رۆزا ئېرۆ ل بەرەکى وە ھەزار
 شەھەردى گەشە تەزە،
 چقاس ھۆستا و ئىنژىتىر ب وھ
 مەشخۇولن، وە پا فەرزن.
 ل سەرتاجى وە يى سېپى بەيراقا
 سۆر دفرفرە،
 ل كۈورايا خەزنى وە دا ھەزار
 ماشىن گورە-گورە.

ئەز و تەبىيەت

من تەبىيەت ھەمىز كر
 - وارى كال و باقا،
 پاخلى دا را زام
 مينا زارا ساقا.
 و وەختەكى شەقى،
 سىتەيرك كەتن رەقاسى،
 شەمال دا ئەرد، ئەسما،
 وەك شەمدانى تاسى.
 ھەر دەرا بۇو ئىشىق،
 مىشە ژى هشىيار بۇو،
 بەلگا ھەف رامووسا،
 ئەينى شانەشىن بۇو.
 بى ژى نەرمك ويلاند،
 بەدهن، پۆرىم، ماچ كر،
 بىنا ھەزار يەك گول
 تىرى قەفسام كر.
 گەل تەبىيەت ھكىيات،

بەدەوى رەوشىا وى،
 ئىسان گول، جەواھر
 دكە ناف بەزنا وى.
 هەر فەسلەك تەريقە،
 تەريقا ئەمرى وى،
 جارنا دكە سەرما،
 جارنا تېرنجى وى،
 ب فۇرم و جوورى خوه،
 خەملى ل خوه دكە،
 ز كەسى ناپرسە
 و هيقى زى ناكە
 ئىسان، تەبىيەت برا نە،
 تەبىيەت پاتشائى دەورا،
 ئىسان و دەھلى يە
 مينا بەلگى دارا.
 باھارا ھىشىن دې
 پايزا دادوھشە.
 خەما تەبىيەتى نىنە
 و خوه را تم دەمەشە.
 و من زى چەند سالا
 ل وى رىند مىزە كر،
 پر ھندك كەد دانى،
 ئەمرى من زى قۆل كر...

پۇرى من كەو بۇويە
 پۇرى من كەو بۇويە،
 رەشاپى ھندكە،

بۇنا من ئەجىيە،
 تەبىەت ياخو دەكە.
 دبە ئەو پېشىكىشىن،
 يارى ئەو شاندىنە،
 و ھەر تىلەكە سپى
 گازنى وىنى نە؟
 نا، تەبىەت زۆرە، زۆر،
 ھەرتىشتى زانە،
 بەرفى دەدە چيا،
 مژ پارا كەلىانە..
 دبە پايىزە، وەختە،
 لەما باران دبارە،
 خوھىستن ھاسلى بۈويە،
 سەرىچىا بەرف دىگە؟
 ئەز پۇر مىزە دىكم،
 رەش سپى دادخوھ
 قەلبىم خراب دبە،
 بىر تىنم جاھلتىا خوھ
 بەر چەقىيم دبە با،
 بۆھەلىسک و دوومان،
 پىتى سپىيە زەخىم
 رادىن چا توغان،
 لەز كەندالا دخن،
 دەھەز ئەرد، ئەسمان،
 پۇزى سپى زۆرە
 ياخو دەوران.

بى وەدە يە، بى كىر،
ئەو تۆفانا پايىزى،
تەبىەت هوکومدارە،
خۇھ را لىدەخە جازى...

دى

پىشىشى دىيا خوه جەمیلا
خەلەپەئووسق دكم

بىرا من تى بچووكتىا من،
تۇ يە كوبار ناف زەريدا دا،
ب ئەشيرى كۆفى، كتان،
خەملا گولىدا د زېرا دا،
دېمى ب حال، بسىرى باداى
كنجى ئەتلەس و گولاقتۇون،
شىنگىنبا پىز، كەركىتا
ب شەف و رۇڭ پىشى تە بۇون.
تو بۇويى بەربۇويا بۇوكا،
جريدا ب سيارا را،
كەلەك وەختا سىلە دېست دا
تو دەركەتى پىش نەيارا.
بۇويى بىرىقان و خازگىنچى،
چا ئەدەتى ژنا كورد
د شەرى مقابلى دەمن،
ژ بۆى بەخت و نامووسا كورد
بىرا من تى، تە چا نازك،
ئەز ددامە هەمىزى خوه،
وەختى چەتن و فەھىيى.

من دهانى ئەو بيرا خوه.
 ئەو نۆفەتا تەبىيەتى بۇو،
 ئۇسا ژى تە دەين ددا من،
 زارو ھەنە جەگەرى دىا،
 نەجىرباند دلى خوه دا من.

 دووركەتنا دۇنزىدە سالا،
 من ئەزىيەت دايە تە، دايى،
 پىر بۇون، رۇوييى قەرمچى،
 و پۇرى سېلى ل تە نايى.
 ژ تەيرى سىمر بى رەھم
 تونە ھەيوان كو خۇونى دوخە،
 جووجكى ئەول بن سيا
 باسکى خوه دا فرى دخە.

چقاس ھەيوانى بى رەھم بە،
 رەھما دلى وى يا دىي يە،
 دىيىا ئەزىز، بباخشىنە،
 من جىرباند دلى تە يى،
 پىر بۇون، رۇوييى قەرمچى،
 و پۇرى سېلى ل تە نايى.

كلاما بى نۆته
 ئەز ژ مۇوزىقى ھز دكم،
 بى وى ئەز بەدهال و مەستم.
 رۇزىكى ژى پە فكريم،
 من سترا، ئەز پى سىيورىم.
 گەلۇ، كلام بى نۆته ھەن؟

نا، ئەو يەك قەت ناقومە...
 رۆژکى شەف چووم نىچىرى،
 گەريام چىا بانى ھەر دەرى،
 وەستىام، پۇونشىم، ھىسا بۇوم
 مەن زەرى ۋە بەرگ مژۇول بۇوم.
 من نىچىرۇقانى لەپ بېر كر،
 خۇھ را تەبىەتى مېزە كر.
 ئىد شەف قامى خۇھ دەرباز بۇو،
 من ژ ئەشقا قەت نزانبۇو.
 من بەيىست مووسىقە، نۆتە،
 بى دىرىيۈزۈر و بى ھۆستە.
 شەف، شەفەكە تاڭەھىف،
 پەنجى ھىقى يە زىر و زىف،
 راوهشىيا ل سەر ئەرد، ئەسمان،
 گوند تەر رەخەملەن ھەمین.
 دوومان دىرىيۈزۈرىي دكە،
 سورا ھەرتىشتى ۋەدكە.

كلامى چەم و كانييا،
 دچن بەر ب دەشت و زەقىيا.
 ۋى شەقا كەرە، كېير دا،
 ۋىزىنا بائى سەرى چىا،
 دەنگى كەو و بلىلا،
 خوشينا بەلگى دارا،
 مكينيا پەزكۈوقييا
 و زووكىيا پۇوقىيا،
 و وەزە- وەزا واويكا،

چقتنیا چووچک، چقیکا،
 کاکینیا قاز و قولنگا،
 وهژینیا شیر و پلنگا،
 و ئىد دن، هەر كەس جوورى خوه،
 هەف تىنە سازبەندىيا خوه،
 تەبىيەت ئاشق و سازبەندە،
 دىسترى بى نۆت و بەندە،
 دىريزۈرى نە لازمە،
 ج بىزى ناڭ وى دا ھەنە،
 بەلى، تەبىيەت زۆر ئە، كانە،
 شىئر، نۆتە گشك ناڭ وى دا نە ...

تە ئەز سۆتم

ژ هوپا تە،
 ئەزى مەستم،
 و سۆتىمە،
 پە زىراندى،

بلبلم

ل بىخ جەنكىم،
 مەجنوونى
 تە گولى مە.

ب تىرا

رۇستەمى زال،
 بىرىندارم،
 جەگەر ژەندى،
 سەد مەرتال
 چەپەر بىن

تالبم

تيرم، لى مه

هوب تيره، ناترسم، تو باوهر به،

ژ دهدا نهيارا،

و ئاشقىم، نه مژوولم، تير نابم

ژ هويا يارا.

وان ترى بەرا ئەشقى يە،

د خوهنى دا سۆبەكارم،

ديتنا سىيىا ئەسمەرا

ئەم دەينىدارن، پاتەدارم.

ھەر دەما

ئەشقى مژوولم،

سەفتى دۆستى

بېينم،

دەست دا فينجانا

فەرفۇور،

دانىيە سەر

سەنیا سەردەفى،

چار ھەوال

شەراشا خاسە،

ل ئۆرتىدا

گولى بىن،

ساقى يە، ئەو

رابەر دكە،

گرتىيە فينجان

ناڭ كەفى.

ج ئەقىنم
 كو نووش نەكم،
 ب ھەر دو دەستا
 وى فىنجانى.
 پانتە نەدم،
 ل بەر دەستا،
 بىن نەكم
 گولا باهارا.
 ھەرشىھ
 جەگەرى ئەقىن،
 ژ ھوبى و
 ژ لىدانى.
 نە مەست دېم
 ژ وى شرافى،
 نە تىر دېم
 ژ ھوبا يارى!..

بلىلا من

ئىشەف، شەف تاقھەھىف،
 رۇونشىتم، چەقى منى پى،
 باقى گولا من چرپاند،
 هيقا تە مە يار كەنگى بى؟
 هييف، سىتىركا ئەرد خەملاند،
 دەنگى دىكى سېتى دەرتى،
 ھال پەزمۇر، تاقھەت ناكم
 ئىنساف بىكە، ژ مال دەرى؟
 باقى گولا بىدە وى،

کی قەدرى بىنى زانه،
 راموسانا بده وى
 کی قەدرى هوپى زانه!
 تى لىوكى كۆتى
 هوپا كەچى چى نزانه،
 تو خەلقى ئينا نەكە،
 ئەز گونه مە، پىپەز نەكە.
 تو هاتى خاپاندى،
 ژ هوپا من باوھر ناكى؟
 ھەر گىها، ئەو گول ددن،
 ژ ھەر مىرا نايى پاكى.
 مەرلىدایى وھريس ترسە،
 ھەر وھريسەك ئەو مەر نىن،
 نالىننېم بەرا خۇنى،
 چما ژ من باوھر ناكن؟
 ئىشەف، شەقە هوپى يە،
 ھىف بلند بۇو وەكە رىما،
 سەبرا دلىم بۇو زەرداق،
 تو خەيىدى، نزام چما؟
 ئەز ئەتىم، ھىقا تە مە،
 تو دەركەقە سەيرا شەقە.
 بلىبل من خەيىدى يە،
 روو گوهەزتىه، نزام چما؟
 ب شەرت، تەھەيە دەستور،
 بىكەۋ ناخا باخى كۈلا،
 گۈلى هوپى بده ھەف

خىنجىم هز نەكە تو دلا!
 دلى من سەقەت نەكە
 رامووسانى گەرم، شرين،
 دەردىم ژ نالا دله،
 تو دەركەۋە سەپىرا ئەقىن!
 ئېرۇ بىللىك گازنە،
 پەرتاند ئەۋى دلى من،
 وئى ھەباندىيە يەكى دن،
 بىرن سەبرا دلى من؟
 دەقە ل من بۇون شەف، رۆز،
 رۆزى من بۇون سال و زەمان،
 ئەز بۇوم دارا شىلانى،
 دىن بۇوم، كەتمە چۈل و بەستان.
 تە برى چا سۈرانى،
 تە ئەو كر ناڭا دلى من،
 تە كۈلاند مىنا شامەر،
 جىوار بۇويى ناڭ قەفەسا من.
 قىزى بىر ژ نەزانى
 قەول-قرارا باوھر ناكن،
 ژ خەدارى، نەمەردى،
 تە شكىناند شۇوشادلى من!
 وان شەقى ھىقا جاھل
 باھار ب من را نەككىيا،
 شەرمەندە مە، تەنگەزار،
 چەتن و دژوار ئە ئەقەزىيا!
 ھەموو گول ھىشىنایە

گولفه‌دان و هختی خوه دا،
فه‌سلا وئی ئید دهرباز بوو،
ئه‌شق و هویا من ژی سه‌ر دا ...

سنه‌م

پانزده زفستان دهرباز بوون،
چه‌قید به‌له‌ک من ژبیر نه‌کر،
پانزده باهارا گول فه‌دان،
قه‌ت تو گولا، دل که‌ش نه‌کر.
چما به‌ختی مه ل هه‌ف نه‌هات،
من سنه‌می هه‌ف نوندا کر،
ته‌هری تیری د دل دا ما،
سنه‌م گولا باخی کی یه؟
پانزده سالی کو دهرباز بوون،
من گول چنین گله باخا،
گولی ئه‌تر، گولی سه‌دب‌له‌گ،
کو که‌وی بدنه برینی داخا.
کولیکا مینا سنه‌می
نه‌گهیشتبوو، ل تو باخا.
گولا من په‌رڅه‌ریش دکر،
ئیرق خه‌ملا باخی کی یه؟
چه‌قکید به‌له‌ک و خالا روو
که‌نمہ که‌مینا بوریتی رهش،
دلی من دسوت لیقی شرین،
قه‌د و قامه‌ت، ئو دیمی گهش.
ژ نیچیرا نازه‌نینا،
سنه‌م بوو گولا منه گهش.

گول گھیشت بوو بچرپینم،
 ئېرۇ نەخشا باخى کى يە؟
 چاوا كوشىخى سەدانى
 دۆدا گورج كر مەخسەد و قەسد،
 ئۇوسقى ئىبىنى يەقووب بوو دىلىڭ
 زۇولىيغا پۇوتىپەرسىت،
 كەتمە كەمانا سەنەمى
 ئاز بۇومە قوللەكى بندەست،
 ئەو رەhana مىرگا من بۇو،
 ئېرۇ گولا بەر بىنا كى يە؟
 تىرا سەنەمى ل من كەتىه،
 چاوا نەيار دەست بکۈزە،
 ژ نىچىرا نازەنинما،
 تەك سەنەم دل دسۋىزە.
 چاوا سىابەند خەجىزەرى
 نىچىر نىچىرغان بکۈزە.
 گول ژ مىرگا خەيدى بۇو،
 ئېرۇ خەملا مالا كى يە؟
 د خوهنى دا من سەنەم دىيت،
 روھ ژ قەفەسى جودا بۇو،
 من دەست ئاڤىتە كەمبەرى
 سەنەم هەزىيا، ل من تا بۇو،
 ب لىقى نازك ئەز راموسام،
 ژ من ِرا گۆت: - تو تىمۇر نىنى
 بىنا خەرىغا ژ تە تى،
 بىللى باخى من نىنى؟

ئەسمەر

تو ئەسمەر را نافا

چىا و بانىيا،

ھوبىا من و تە

بەلا بۇوھەمۈو جىا.

تو وەرەل من

كەرەمەت و رەھمى،

بەلكى دلى من

رەھەت فە وى دەمى.

ئەز ئاقدىلىيى بەلەنگارى،

ناف زەقىيا،

ئەتىم ئەم سەۋىيى

نافا سېۋىيا،

مەسکەنى من بۇويە

قوومستان و بەستە،

ئەز بەنگى مە، قودوومى

منى سىستە.

تو لەزى خاششاشقا

ئال و گەۋەزى،

قەت كىف-ھالى من

ناپرسى؟

ئەز دىن نە بۇومە،

لى خەلق من دكەنە،

ھەزار ۋە دەرەوا

پەى مە دخىنە.

تو خەون چىرۇڭى،

شەمانا منى،
تو رو، هيٺ، ستهيرك،
شەقا منه زۆزاني.
وھە دلىم نەدە
بەر كىئىر، خەنچەرا،
گەل پرتى-پرتى
نەكە، ل وان دەرا ...

خەزال

زولفى زىرىن،
بەنگىزى نارين،
بەۋىندا رەحان،
سەددەن دران،
لېقى كاخەت،
تلى مەدەت،
كۆفيا زىرىن،
كىنجى پەنگىن،
سۇورتى قەرقاش،
چەڤى بەراش،
بورىي قېيتان،
ئەنى مەيدان،
پۇزى پىزىن،
گوهاز زىرىن،
كەمبەر زىفە،
خزىم هيٺە،
تو جىا تونە،
قىزى چىا نە،

ملهٔت کورده،
رندا گوندە
ناف خەزالە،
روھیم بالە...

سادهٔتى رېنده

خالى ساده يە دىمى تە،
چاوا رەوشَا باهارا،
پۆرئى پەريشانى بى شە
ناخەملىنى بەزنا يارا
ژەر چار رۆزگارى سالى،
تو يى كولىلە باهارا،
پۆرئى برى، هەزنيتىيە،
كولى يە رەوشَا نىڭارا!
كەنلى تە مىسلا باهارا،
باھار من را ج لازمە،
شىرە، كاسا شەرافا خاس،
بەرچەقكى سووت چ لازمە!
مەعرىفەت، ئاقل و كەمال
ب سادهٔتى تى كەش كرن،
سۆرە-سېپى، چەقى كلداي،
خالا چىكى نە لازمن!
تەبىيەت چ دايە خاشە،
بۇنا من بەخت و باھارە،
ئەز نە گازنە، ناخەيدىم،
ئەۋ زۆر ئە و هوکومدارە!

رېداكتور: جاسمى جەليل

شىكىش: ئاساتىريان ئا. ئا.

رېداكتورى تىخنىكىي: ۋ. ئافاگىان

كۈرىكتۇر: پاشائى ئەرفووت

ئىساف

ميكائىلى رەشيد

نەشيرەتا "سۆقىتاكان گرۆخ"

بىرىيغان- ١٩٨٤

МИКАЕЛЕ РЭШИД

ИСАФ

НЭШИРЭТА "СОВЕТАКАН ГРОГ"
ЕРЕВАН → 1984

میکائیلی رهشید

۲۱۱ ئیساف: شیر، - ئەر: سۆقىت. گرۆخ، ۱۹۸۴ - ۱۲۰ روو

میکائیلی رهشید، شقىيتا بەرى، قى بەرەقۇكَا عەفراندى خوهىي
شىئىرتىدا پەسىنى ژىيانى ددە، تەڭى عەقۇدا شا دې و دېرته، دنيا
پوھى وانە باتنى بەر مە ۋەتكە، دەرەقا پرسى ژىيىنلى و مرنى
دەركە، ب خەممى قى دنيا گرانقا دىرى. قى كتىبىدا هوونى ب
چەعەقى شايير دينا خوه بدنە دنيا يى.

نەشىرەتا "سۆقىتاكان گرۆخ ۱۹۸۴

رۆژا وە خیز

سېبىه

ئەز خلاس بوم ژ زيندانا شەقى،
پى نورا سېرى سەر-چەعەقى خوه شووشت،
تاف كەته مالى و راست وى دەمى
قولچى مالىدا سىيا پاشن ژى كوشت.

دعهواتا حەزار رەنگا بۇ دەرقا،
من پىسىرا خوه بەر تافى ۋەكىر،
تافى راموسا سىنگى من قەمەر،
و تافى زەربا دلى من سەكىر.

تەير و تەيرەدا سلاڭ دانە من،
بىنا خوه بۇيى من كولىلەكا ژى شاند،
و تافا دەشكەن، تافا من خانم
گەرمى خوه يە كەزپى تىريئنجا چاند.

١٩٧٦

رپا بھارى

تو دېيىزى من: - دەستت پى بۇ بھار،
مەها ئادارى ئىدى دگەر،
ئەزى چ زىكم فى رەزگارا ھار،
ئەز ھىشى دىكم ژ من ۋەگەرە.

يەكى دەستەمەل عەورا دىۋىشە،
عەرد دخەنقة ژ ئاتقا بارانى،
بۇيى دلى عەقدا ئەف رۆزگار بۇشە
و ژى قە نايى بىينا بەهارى.

ئاخ، بى لەگلەگا، بى چەعقبەلەكا،
بى قولنگا و دوومەقەسکى زىر
بەهارا ئوسا دلا ۋەناكە،
عەرد ناخولقە، نكارە بىزى.

ئەز ھەرم، وەختا، گازى تاشى كم،
بلا بەلا ۋان عەورى رەش بدى،
بۇيى رەفى تەيرا وى پى ئەز ۋەكم
كۈ دې خەملا عەزمىن و عەردى.

١٩٧٦

دۇومەقەسکى من

ھوون كەنگى هاتن، دوومەقەسکى من،
وھ كەنگى بۇيى من ئەف بەهار ئانى؟
خەيسەتى خودرا ھوون مانە ئامن،
وھ ھىلۇونا خوه دىسا ور دانى،
ل كۈ ئەز دىزىم.

پى باسکى خوه چووك وھ چەعنماند،
عەورى سور-سەرمى، ئەو عەورى تارى؟
پى باسکى خوه چووك، تەيرى من لەواند،
وھ ئانى بۇنا دلى من حەيرى
سلاقەكە شىن.

قىئىشارا خوهش ئەزىز مال دەرتىيەم
و بەهارا وە دېيىم بى زار،
دېھىم دەنگى وە، كۈزۈ زەزمىن تى،
دینا خوه دىد، حەيران-حىزمەكار،
فرىنا وە ژىر.

١٩٧٦

حەتا ئىقشارى

من پەرده قەكىر و نۇورا سېبىّ
ژ پەنجەرى من مىنما سىلاڭى،
كىشىيا ئۆتاخى و من وئى دەربى
خوه كر ناڭ وئى سىلاڭى.

ژ تارىستانا شەقىا خوه بىخەو
دەركەتم دلشا، كەتم ناڭ عەقدا،
وانا كۈوفى كر ژ من دەرد و خەم،
بۇ من كەنييان كولىلەك كۆل و دار.

و نۇورا تاڭى حەتا ئىقشارى
بىگەرمىدا خوهشى منىپا بۇو ھەقال.
ئىقشارە ئىدى و سىيا سېندارى
ھىدى دمرە بى گازن و لال.

١٩٧٦

***

بارانى ئىشەف بازارى من شۇوشىت
و تەمز و تەر، ب ھىشىتايىا گەش
تەسلىيمى سىبا خوهش و ھىنك كر
بەر گىريداخا ب ھەچى قەرقاش.

هەو زانى زارە، ب چەعشقى زەلال
بەر تە دكەنە ئى سبا عەدل،
و تو حزمەكار و تو كەر و لال
سۆقاقي وى دا دگەرى بى كول.

١٩٧٦

خومام

قىسىما عەورەكى كشىپا و چوو،
قە جىكى هىنك بۆنا من تونە،
با زى هى بەرى نىقرق جان دايە،
و كەس نزانە كودا جەعنمى.

تاف ۋە بۇويە ئاڭر و ئالاڭ،
دقىزلىنە قرا و چۆلا،
نها وى بەر تە بى خانى ميراز
و وى تە بې دنياكە هيىشىن.

من خومام دايە پشتا خوه، دچم،
و دلى مندا مرازەك ھەيە،
كۈپىسکەكە شىن و قودرەتى
قرا وى ۋىخە ئالاڭەكە شىن.

و بايى ديسا قرا ھشىيار بن،
و سىئى بکەفە گۆڤەندى ب ناز،
و ھەركى نە ئەز، دې كورى من
قىرى بىمەشە بن بارى هىنك.

١٩٧٦

***

ئوسا قەومى، وەكى نشىڭىۋا
پەردا عەورى پەش مانا بۇو بەر من،
عەزمانى تەمىز سەتەيرە ئەنلىقە
رى ئەكىر بەر ب جەhana بى بن.

شەقىتا شمى سەتەير دەقتن
سەر كۆلا زەلال قەراخى مىشە،
جۆلانگا كۆلى با دەھژىنە،
بۇي سەتەيرى تىدا لۇورى دېيىزە.

خودرا پۈونىيى بەر دەقى كۆلى،
حەيران-حەزمەتكار بېھىيى ۋرا
وان پەستەپىستا و دەنگى شەقى،
كۈرەتىيى تىن بۇي دلا.

١٩٧٦

ئەو كەنگى بۇو
ئەو كەنگى بۇو
دەلات دەنگى قولنگانە،
رەقى وانا
دچوون بەرى-بەرىستانا.

با، شەقىتا
ھەرباشىيى سەرئى پى،
دار و كۆلا دشىلەنە
و دەھىلە رۈوت و تەعزى
بەر سر-سەرمى.

و هېسترا عەزمانى سار
نقتى سەر سوورەتى من.

عەزمانى من،
تە چما رەش گرىدایه،
چما دىرى؟

پېشىرى من
سەقرييە دەشتا مەزن،
بەست قىرينا
رەفى قولنگا هى دېھى.

ئەز وى دەمىز
حەمىز دكم
بەدەنا دارا گىلازى،
كولورىيا ۋى پايىزى نە دېھى
و كارى خوه دكە رازى.

١٩٧٦

پايىز

بەق ئىدى نە مانە، لەگلەگ فرينه،
و شەف درېڭ بۇونە مينا حكىياتى،
پاشلا وان شەقادا خەوچ شرينە،
ھەر قولچەكى مالى بىنا ئىميش تى.

بلا ھېسابىن دەست، پىشت بلا راستىن،
حەتا كو عەرد و باغ ھشىيار بن ديسا،
ودرن مسلەعتكىن، وەكى چ خودىستن
ھەر ئۆجاخەكىدا ھات سىرلى ئىسال.

بلا سۆبە سۆر بە و ئىقشارى خوهش،
منا مسلەعتا، درىزىن، عەدل،
برا ژ مە دوور بن، خەم و كولى پەش،
دەھواتا خوه بىن گونددا كەچ و كور.

١٩٧٦

رەجا

وەعدەيە ئىدى، لى بەرف نابارە،
كەلۇچ بوبويە، فەعم ناكە مەرف،
بى وى بەرفا چىل دل زارە-زارە،
بى وى بەرفا چىل حال نەما، مرم.
كودا فرييە ئە و تەيرى سېپى،
دوورستانادا
ئەو چ چىرۇكا دېيىزە نەها.
فر-قان دەشتى گەرم و لە عەردى پەش،
تامارى وانە بىنخوهشدا دەها
ئوسا سىست بوبومە، حال كەتمە ئەن،
وەكى من ترى - تولەكى ئاوا
وى لال بالىسە دەست، سوورەتى من.
و ب چەعقى خوه، چەعقى خوه تۈولا
بەر دلى مندا وى بى چا ھەقال،
وى بىزە: - بنهىر، عەزمىندا نەها
عەورى سېپىنە، عەورى بەرفا تە.
لى باوار ناكم ئەز ژ گلىيى وى.
كەرمە دەشتىدا
ئەز دېرپىم بى خەو و بىزار،

بىرا وى تەيرى سپى ئەز دكم،
كۈزىرا دېيىن - بەرفا چىل - قەرقاش.

عەزمانى عەورى بەرفىقا حەملە،
تول ئارانى
هنە بەرف بەدە عەقدى ژ چىيا.

١٩٧٦

بەرف بارى

ئىشەف بارى بەرفا چىلە،
تو ھەۋازانى كەفا شىرە.

قاتى بەرفى قالان - قالان،
بەيتىك مانە بى نان، خارن.

بن بەرفىدا دار دنالن،
دارى جاھل قەمى بى كالن.

عەورى سپى ھى گرانن،
عەورى سپى قە نزانن،

وهكى بەيتىك - دەلالى من
برووى بەرفىدا كارن قربىن.

١٩٧٦

حسرەتا من

رابم، ھەرم
حسرەتى خوھ تۆپكم، بىنم
ژ ئۆتاخا بچووك و تەنگ،

بى پەنجهەرە، بى تاڭ و رەنگ،
ژ وى حەوشىا بچار گۆشە،
كوبۇنا وى جىكى بۆشە،
ل كودارا ھىزىرى خار
گەرمى بۆى مە دېبوو ستار.
خوهە دلىست زارەكە چووك.

رابم ھەرم،
حسرەتى خوه تۆپكم، بىنم
ژ وى كۈوچا سەلكىرى، تەنگ،
ل كو ھەبۈون سېپنارى شەنگ،
ژ وى شەھەرى شەرقىيى كەفن،
ل كو ھەوا خوھىشە و نەرم،
ئى كو كەلىكى مەزندى
دەيىزىھ باغى شىندا.
ئۇرتا شەھەرپا رۆ و شەف
چەمى كورى نەرم دكىشە.

رابم ھەرم
حسرەتى خوه تۆپكم بىنم،
بىكمە دلى وەستىيايى،
بىزىم ديسا ئەشق و شايى،
ئەشق و شايما زارا بى فەعم،
ئەشق و شايما دلى بى خەم،
بىركەم دەعو و دۆزى دنى،
شۇوندا بىنم دەنگى ئىنى،
كويىفارا گازى منكە،

و کورى وى خوهپا پازى
بى دەرد، بى خەم، و بى شىكە.

١٩٧٦

گولانا شل

شەف باران دبارە،
رۆز باران دبارە،
شەف و رۆز برينا دل دىشە.

و ژ بارانى ئىدى
عەرد خەنلىقى، گدى،
ژ عەردى خىرە عەزمانى بى شەرم؟

گىيە وەك چۆڭكە من،
گىيە هى دگەپىزە،
باران هى چىرۇڭكە دېپىزە.

گولانا سەرگەدان
خالفى ناف عەورا،
بىستانى عەورى رەش دەمژە.

شەف باران دبارە،
رۆز باران دبارە،
شەف و رۆز برينا دل دىشە.

١٩٧٦

شەف كەسى بۇو

شەف كەسى بۇو،
كەسى بۇو ژ قىرىينا دلا،

وئى ساوى، وەكى كەتبۇو چەعقا،
 ژ تەنیتىبىيى، ژ ماتالى رەش،
 ژ بريينا كەقىن، كومىدا مايمى،
 ژ شكا بى بەخت، كومىنا ژەعرى
 ناڭا مەزۇودا دنقتە لال،
 و نىزام ژ ج شەف كەسرى بۇو،
 ھېشىيا تاڭى بۇو،
 قە نە ما ئىلاج.

١٩٧٦

***

ئەز رېدا دچم،
 ھەردو لىنگى من
 عەردىپا، خۇھۇپا مسلەعت دىكىن.
 گىها و كولىلەك،
 مۇورى و كىزىك،
 كۆكى بن عەردى و ئاڭى زارخوهش
 دەرەقا سورى خوهدا دېيىن،
 ھەردو لىنگى من
 خەم-خىالى وان
 دىن دەگەينىن ھەيلۆ دلى من.

ئەز رېدا دچم،
 رېدا سەرى من
 عەزمانى سووترا مسلەعت دىكە.
 تەۋەن ئەزمانى دور خوهش-خوهش دىكەن،
 لى عەورى كۆچەر قەراخا عەزمىن
 دىكەقىن دلىنى حەزار تىشت، كەسا

و من دبنه دنيا وان شكلا،
كو ئەز خەونىدا دېيىم جارنا.

ئەز رېدا دچم،
سيڭ و بەرى من
وي ئەشق و شايى،
وان دەرد و كولا دكھين تا دل،
ئىد كو دنيدا هەر سەھەت و گاف
دخولقۇن و دەرنەن ھىدى.
چاوا پېيل كو خوه كەندالا دخن،
ئوانا شەف-رۆ
تىن و دلى من دكەفن عەسە،
لى دل تەقى وان شا دبه چا زار،
دكەوگەر و دپەرتە لال.

ئەز رېدا دچم،
لنگى من عەردى نەرم تىمار دكىن،
سەرى ستەيرارا مسلەعت دكە،
لى دل گوھى وى سەر دنيا مە يە
و تەقى لنى،
تو كەس نزانە پۇزى چەند جارا،
دمەر و ديسا دخولقە ئەو.

١٩٧٦

مېرگى عەزمىندا

مېرگى عەزمىندا ستەيرك دچىرن،
ئىقشارى ۋەرن،
قەرەبەربانگى دچن دەرا ھان.

و هیف، چا شقان
هه ر سبهکه نور
که‌ریئ سته‌یرکا ژ وان چیرئ دوور
دبه گوهیرئ.

ئەز شەقى بىخەوژ مالى دەرتىم،
دىننا خوه ددم عەزمانى سايى،
و ئەو بۆزى خوش بەر چەعقى من تىن،
وەختا ئەز مينا بايى بى خايى
شەف-رۆچۈلە بۇم تەقى شقانا،
تەقى سەيى وان و كەرييى وانا.

نىيقى شەقى يە،
تەننەتىا من تەقى من مايه،
دەنگى سۆقادق و مەيدانا مرن،
لى مىرگ چاييرئ عەزمانى دووردا
قى دەمى ديسا سته‌يرك دچىرن.

١٩٧٦

دوورقا عەورا

جارا پىشىن دەفا خوه خست
و بى تاقەت بەرە - بەرە
گورپىنا وان سەقى، مر.

باران بارى،
نفتکى وي
سەر پۇويى ئافى،
شقىيتا زارا رەقسىن.

وهستييا بوم،
وهستاندنا دل و چه عقا
بارانى شووشت و خوهرا بر.

ئەف قورنا مە
هېقىيا بارائانا خوه دژى،
كۈخو بشۇ، حمامىشكە
وئى قلىرى،
كۈتۈپ بومىيە ل پۇو دىنى
ژ زراشى ئادەممى رەش

١٩٧٦

پاييزا دەرەنگ

عەزمان نمزە و گەورە عەزمان،
و ھەوا نەما و نەما عەرد،
بەھار و ھاقىن ل كى دەرى مان
كى ئانى ۋەن ئەف كول و دەرد؟

بەلگ و ھېسييانە و، چاوا ئىتىيم،
تۆپ بونە سەر ھەف، بەر ھەوا سار،
خلاز بون تونە بۆى وانا ئىدى
و مانە فەقىر، مانە بىزار.

پۈوت تەعزى بونە دەشت و باغى شىن،
قەى فەرە بومىيە دنيا نها،
بىينا پاييزا دەرەنگ وئى دژى
دۇورستانادا ۋان رۆژا دها.

١٩٧٦

رۆژا سالى يه پىشىن

سالەك ژى بوهورى،
سالكى ژى فتلى تۆپا دنى،
نزانى شابى تو يانى بىگرى
سالكى ژى فتلى تۆپا دنى.

چقاس كەن گول قەدان سەر دىمەن مە،
چقاس بىرين رەش بۇون ژ چەعقا دوور،
ئېرۆ سالا تەزە مە بۇو مىغان،
بلا ژى ببارە مراز و نور.

دنى دا تا نەما مەرى بى مال،
خەربىيى بى وەتەن، بى چار ھەن،
بلا دلىم بۆ وان بىبە شەمال،
چىكى دلە، وەكى خەمى دلا زانە.

كىيم بۇون، يان زىدە بۇون خەمى دنى؟
كىيم بۇو يان زىدە بۇو ئەشقى دلا؟
نكارم بېيىم: عەمرى مە نە درىز
دبى چا مىز بىزى، نە كو چاوا خولام.

سالەك ژى بوهورى،
سالكى ژى فتلى تۆپا دنى،
نزانى شابى تو يانى بىگرى
سالكى ژى فتلى تۆپا دنى.

١٩٧٦

***

قراڭى دانىيە سەر عەرد و گىيەن،

قراشقى دانىيە سەر بانى تاما،
قى سبا عەدل ھەسپەكە كھىل
ھەوا سار قرا قەدخدوھ بىخەم
تامار ب تamar.

حىريينا ھەسپى دچە دگەھىزە
سەرى چىيايى دوور، شۇوندا ۋەدگەرە،
قەنتەر سەر ملا وئى دەمى قىزىك
ئاھى دبە مال، لى دۆرا مالى
سەبىي وان قافرەش فەسال دكەرە.

دىكەك وى فرى سەر كادىنا خار،
چ دىك، تو بىزە - ئاگر و ئالاڭ.
نزانى ژ كوناھا ھەوا سار
بەلا بىو بىنا نانى گەرم، تەزە،
دلدا لېتى حسرەتا سالا.

نزانم چما، وى دەمى ترى
ژ زارۇتىيە هات بىنا وى نانى،
وهختا نە عەمر و نە ژى دنى
تو پرسى چەتن نە ددانە مە،
چىكى ئىنى بىو بۇنَا مە دنى.

١٩٧٧-١٩٧٦

بىرانىن
پىخاسە گەدە. دەست و لىنگ قلىر.
دىيمى وى كەنە، شقىتى تاھى.
ديسا سيار بىو ئەو شقى، چاوا مىر،

و ئازۇت ناڭا حەريى، ئافى.

رۆ دخەبە، گەدە دلىزە،
دى بادلەھەوا گازى وي دكە،
مالى سەر دېھ ھىكە رۇونا زەر،
سى درىز دېن ھىدى، كەرە - كەر.

و رۆ چوو ئاڭا، پش چىئى ۋادانى،
دوورقا ئەھ چىيە تۆزە، يانى مۇ؟
ئىقشار بەرددە كولىيى خوه تارى،
ئىقشار شەدكە پۇرى ھەفرىمش.

ئىنى تەشتىدا زارۇتىي دشۇ،
ژى منا دېھ قرىزا رۈزى،
(خۇزىل دنى ژى خوه ئوسا بشۇ،
كۆئەم ژى شابىن و پازى بن ژى).

ئاوا زارۇتى ناڭ جى - نفينا
چەعەقى خوه دىگرە، پادىزى بىخەم
و ئەھ زارۇتى قە هاڙپى نىنە
چقاس بەھايە بۇنا وى ئەو دەم.

دايى پاست دكە لەيىفا گەدە،
قايسەكى جيدا كەر دەھىنژە،
و بۇنا گەدە ناڭ ھىشبوونىيدا
چىچىرىنى دنى لوورى دېيىشەن.

قى شەقى بى خەو
زارۇتىيا خوھرا من كر مسلەعت.

ل نه خوهشخانى

كى يە، ژ كى دەرى، تەنلى خودى زانە،
خۆرته، دارا شىينە، باقى جاھل،
سەدەرا سېپىدا ئەو باۋ زارەزارە،
زارا وى مرييە - بەهارا دل.

بەر دلى ويدا تى دېپىرەكە دلخەم،
دۇورقا لى دنهىرن زارق و ژن،
لى ئەو تەنلى سەرى خوهىي پەبەن دخە،
دگرى، دكە گازى: - لاق، بەرخكا من.

پەنجەرا مەزىرا رق كەتىيە ھوندۇر،
رەش بۇو رۆزى رۇنك، بۇنا باقى دېران،
زارا وى پىشىن بۇو، جووجىكا وى پىشىن،
ئەۋىچاوا دايىنە سەر ھىلۇونا وېزان؟

ھەكىمنق ھونن دېھىن، زار گۇتى نەمرن،
بەهارا دلى مە نەدن بەر بايى سار،
وەختا زار دەرن، ئەم دەرن ب خوھ،
زار گۇتى نەمرن، گونەنە زار.

١٩٧٧

پاييز جان ددھ

ئەز پايىزا دەرەنگ ژى حز دكم،
وەختا بارانا سار درەقسە بى تەم،
وەختا رۆزى مەلول، ب عەمرى خۇفە كن
مە دكە دىل، ئىتىم ئۆتاخى مەدا گەرم.

و تو تهنى تهقى متالى خوه درېز
مسلهعتا دهورى دجويى كه و لال،
و دهرقا رېز ئىدى، مينا زارا شيرمىز،
خوهرا دچه نافا تاريبانا بىزار.

مالى تو كەس تونه، دهرقا شلى شۆيى،
مېغان نايىن هلبەت، ياتە يە ئەف ئىقار،
و تە ترى دهرقا باران بۈويە شايىر،
- پايىز وئى جان دنه، - دكە گازى، هەوار.

ناخوهزى جى رابى، قىخى چرا مالى،
گوهى تە سەر دەنگى پايىزىيە نە،
و بەر پەنجەرا تە قەرەتتۈپى دارى
قەمى نمىزى دكە، وەكى زۇ بى بھار.

١٩٧٧ - ١٩٧٦

***

چقاس بەدەوه بەنى ئادەم،
وەختا ئەو تەنى، بۆى خوه دسترى،
ئەۋقەمى بىر دكە وەعده و دەم،
و دنى بۆى وى تونه ترى.

كەس زۆرى نادە فەدى وى،
ئەۋه گوهدار و دەنگبىزى خوه.
سەر پى و دربا بۇنا پىۋى
ھەقال و دۆستە كلاما خوهش.

١٩٧٧

مهها ئاداري

ناف گەلەك دارى حەوشى مەزندى
ھەر تەنى دارا بىي شىن ببۇو،
وەختا ھەر سبە پۇيى پەنج ددا،
دارا بىي بەلگى شىن و چۈوك
گەرمى تىرىنچا زىرىن ۋەدخار
و ناف دارى دن، دارى پۇوت-تەعزى،
کو بەھارىقا حەملىبۇون بىزار،
ب بەزنا خوه شىن دكە گازى.
باران دبارى، ديسا ۋەدكر،
جارنا ئىقشارا با جنا دكەت،
دارا بىي شىن خودرا سە دكر
دلدا حوبىا شىن، زەندادا - تاقەت.

سبەكى دەوسا تىرىنچا زىرىن
سەر كۆچكى شىن بەرفا چىل بارى،
و ب كولى دل تو لى دنهىرى،
تو بى تاقەتى، تو چ دكارى.
و بەرف دبارە، بەرفا ئادارى
سەر بەدەوبىيا نازك و ھىشىن.
ئېرۇ مەلۇول بۇون نەفەرى مالى،
تە چ كر، چ كر، ئادارا دين؟

١٩٧٧

***

بلا شەف بى،
و شەف بۇنا وەستاندى،

بى حس، بى دەنگ،
 بلا دايىنه جى-نفىنا.
 رابه تو زى خوه درېزكە
 و چەعېرى خوه بىگرە هيدى
 و بىبەرى وى هشبوونا تىير،
 كو وى دەمى
 دەرثا، مينا كەچا پىخاس،
 نەرم دگەرە
 دل دا حەزار سور و خىيال.

وەستاندنا ھەردو لىنگا
 بار نىبۈويە بۆندا دلا،
 وەستاندنا ھەردو لىنگا
 دەرباز دې،
 لى وەى ل وى،
 كى كوب دل، پوھى خوهقا
 ئاجز بىبۈيە ژ فى عەمرى،
 تو جى-نفىن
 توجار كۆمەكى نادن وى.

شەقىرى بۆى تە
 ئىدا دانىيە جى-نفىن،
 خوھرا رازى مينا ھەرجار،
 بلا نەرم بە بۆى تە بەلگى،
 سبى بۆى تە خەبات ھەيە،
 و پى ھەيە بۆى تە سبى.

***

و من كوجكى بيرانينى خوه
ئيرق زى دادا.

و شەقا ئىشەف، مينا من بىخەو،
سەر بەلگى پال دا.
نزانم چما تابيسا خومام،
كورا خەرقى،
دەھەكى مەلۇول، بى زار و زمان،
ب سىيىا تەركى
هاتن بىرا من.

وى چاخى وەعده بۆنا مە-زارا،
ب مەشا دەقى
ھىدى و بى لەز دكشىيا و دچوو،
و وەعده تمى
تىيرا مە دكر،
كو ئەم ئىشى خوه زارقىتى بىن.

ئەز بەر كوجكى بيرانينى خوه
ناڭا ماتلا

پرسى ددم خوه ۋى شەقا بى خەو،
كوجاوا سالا
قىيمەتى وەعده بۆى مە بەها كر،
ئەو ج كو بەرى
بۆى مە ئاززان بۇو، تىيرا مە دكر،
نها بەر دەرىن
پايىزا رەنگىن، زقستانى مە

تىرا مە ناكە،
كۆئەم شوخلى خوه - مىرا بكن.

١٩٧٧-١٩٧٥

***

وهختا پشۇ سەر پشتى قەدلەزە،
كورى من پىرا - پىرا دېرسە:
- باقۇ جان، ديسا دلى تە دىشە؟
ئاخىر سبى وى باران ببارە.
راسىتى زى دلى من رەبەن دىشە،
راسىتى زى سبى باران دبارە،
وهختا پشۇ سەر پشتى قەدلەزە.

١٩٧٧

رپا عەمر

بەربانگا سبى گىيە هي تەرە،
و ئەزى وەكە كىلۈمىتەدەنى
لنگى خوه بىشۇم ناڭا گىھىدا،
ھەرم بگەھىزەم رپا قەراخى گوند،
ھەرم بگەھىزەم رپى و بىنھىزەم،
كۆچاوا دنيا مە هشىيار بوبىي
وى دەما شرین رپىرا تى دچە.
بن لنگى عەڭدا، بن تەكەرا دا
خەوا ھنگۈزى رپى هشىيار دې
و كلامى قى رۆزى نوھ دېھى،
كۆ دنيا دېرى و دخەبتە.
و سوورا قىلەكەك عەزمانى سايى
ئوسا بلند كۆ ئانجاخ تى خانى،

په سنى ڦي سبى و عهمر دده.

لى ئىفارى گوند ڙ دهشت و باغا
ڦهگهره و تى ئوتاخى ڦالا،
چه عفى په نجهرا ئيشق درڙه،
لى ئوتاخا دا ديوار كهرو لال،
کو بيرا خوهى مالى دكرن،
ب دل دخوهزن هه ميڙن وانا.

ئىفارا هينك رئ ئاجز بوبىه،
ديتنا خوه دده ل عه زمانى دوور،
دفره کو رئيى عه زميندا
ئيدى ستئير نها خوهرا تين دچن.
ديمهک جهان ڙي،
دحهڙه، دڙي
و ناسهکنه عهمر تو دهقا.

١٩٧٧

***

ئيرق تاڻ چ رهه،
دار کر خوهيا سىيى،
دارى ڙي سى دا من،
ونها ڦي گه رمى
ئهڙ، رئويى رڦي،
تى و وهستايى،
هيسا دبم قرا
بن سيبا دارا مهزن،

کو تاڭى دا دارى،
دارى ژى دايە من.

١٩٧٧

ناسى سالا

نظام ژكى و کو
ئۇرى بھېستبوو،
وهكى نەخوھشم ئەز.
و ژ گۈندى خوه دور
ئۇ هاتبۇو شەھەر
و ئانىبۇو بۆى من
ھنگى زىر و زەر.
نە ھەقى خوه ھلدا،
نە ژى نان خودر پاكى:
– بباخشىنە، برا،
مۆز مانە بى خودىيى،
ۋەخور شەلبكە ئاف،
لىدما چوو گۈندى خوه،
نە برا بۇو، نە باش،
ناسى سالا بۇو ئەو.

١٩٧٧

ئىنفاركت

گشك ۋەلەزيانە ۋە سەرپشتى
و ئىزىن تونە ژ جى بلەقنى،
دەربا خەدارە بۆى وان لەقاندىن،
چىن، دەستىن وان قە تو تىشتكەتى؟

رینگا وان چوو دنيا پهش، تاري،
ژ وئى رى ئهوان شووندا ئانيي،
ژ من نهپرسن ئهوانا كى نه،
گولى ئينفاركتى سهر واندا بارين.

سبا پادبوون و : - سبا ته خير.
خير و خوهشىي هەۋى دخوهزى،
پاشى سەر پشتى ئەو زارى مەزى
لال تەعشىتى دخون ب دەستى خەلقى.

ئىڭار كىف - حالى ھەقدو دېرسىن،
- شكر باشم ئەز، شەف رىند دەرياز بۇو،
لى شەف ئىشى دل قاييم گرتبوو
و بەرنەددا ژ چەنگى ھەسن.

لى شەف ھنكى ما ئەو تا بقەتە،
كۈریا عەمر بۇو بقى وي دنىدا،
لى شەف حەكىمىي ناف خودانىدا
دەفا سىنگى وي مزدىدا بى زار،
كۈ دل نەدە دەر.

سبە رېن دې، ھەڤ سلاڻ دکن،
دل ددن ھەقدو، دخاپىن ھەڤ:
- شكر باشم ئەز، رىند را زام ئىشەف.
تو شكىيات، گازن، جابى وان يەكن.
ئهوانا زان بەھايى عەمر،
ھەڤ دەيىقشىن.

مقامی هز د کم

نەھىشتن ئەز بېھىم مقامى باغ،
(كۆتن: - پاشدا مابىي ژ رۇذى مە).
من ژى قارهقارا سترانىن وان ئانجاخ
سەرئى خوه خلاز كر، هاتمه جەم وە.

ئەز هاتمه جەم وە، چىرىكى من دەلال،
(زانم ھۇون نە باغان، نە ژى ھىندىل)،
بۇنا سەرئى ئاجز مقامى وە زەلال
مەلھەمە ناف گورىن-گرمىنا نە ب خىر.

ناف سترانا وەدا ئەز ھىشبوونى دېھىم،
ھىشبوونى ۋەدۇخوم ۋى ئېڭارا مەخەمەر،
ئەز دىرسىم بۆى وە، دې كۈرۈزەك بى،
ھۇونى ژى بىرەقنى ژ ۋە دەنیا مە كەر.

١٩٧٧

ژ سووكى

مەرۋەك ژ سووكى دچە مال،
دەستى ويدا چەلتەكى تىرى،
مەرۋەك ژ سووكى دچە مال
و دۆرا لەعدەكى خوش دىرى.

چەلتە دا بىنا باغ - بۇستانا
و بىنا خوھلىي دې مال،
ھىدىكا ناف خەم و مىلا،
مەرۋەك ژ سووكى دچە مال.

مالى ژنه، مالى زارى مەزن،
چقاس چوو بوھورىن مەھ و سال،
من ترى وي گاۋى ب گازن
باۋى من ژ سووکى دچە مال.

١٩٧٧

لنگ

چقاس هيىدى دچن،
چقاس پنتى دچن،
چقاس سېك دچن،
چقاس هوورك دچن،
چقاس گران دچن،
چقاس دژوار دچن،
چقاس فەسال دچن،
چقاس بىزار دچن.

و تى بىزى، برا،
لنگن، تىن و دچن،
لى سەر لنگا ۋرا
دنيانه تىن-دچن.
كارى بىزى كى نە؟
خوهىي مەشى ئوسا؟
تو بىھىرە ديسا،
دبە بىزى كى نە؟

تاڭا من

و شەف شقىتىا عەرەبى زەنگى،
شەكەفتا تارىدا سەرئ خوه دانى،
پش چىيى هلات تاڭا من بەنگى
و ئەز پامۇسام سەر بانى خانى.

و ئەف رۆزى من ب تاڭى قەبۇو،
و دل تۈزى بۇو ب تاڭا شىرىن،
لەما ژى وەختا دېم ناڭ عەقدا،
ئەز دلدا گەرمىما وى تاڭى تىنەم.

١٩٧٧

***

قان دارى پايىزى
دىسا ۋىخستنە كوچكى خوه.
شەف بارانا دزى
و ژ باغا ھى تى بىنەكە خوهش.

سېبا مۇ دوومان
ناڭا دار و كۆلا نەرم دېرىن،
پاشى رۆچا شقان،
كەرىي مۇنى دە ئاخلى ژۇرىن.

پى بهتالن دها،
ب گومانا سالا وى بى دېرىن.
ئەم رېكەقىن نها،
پى مە دېن مالى تىر و تىرى.

١٩٧٧

سى رۆژا باران بارى

سى رۆژا پەى هەف باران دبارى،
و دەرۋا نەما تو جكى زها،
و شەھەر خوه كر پەنگەكى تاري،
عەورى سەر شەھەر نمز بۇون دها.

نەمایا ناڭا عەرد و عەزماندا
كەتە ھەستۈونگى بەنى ئادەما،
بۇو زارە-زارا ھەستۈونگا ئىدا،
و شەف بۆ خەوى تو ستار نەما.

سى رۆژا پەى هەف باران دبارى،
لى رۆژا چارا
تافى خوه گىهاند عەردى شل، تاري،
و عەزمانى سووت
چەعفى خوه ۋەكىر شەقىتا زارا.

ھەو زانى خەون بۇ ئەو سى رۆژى شل،
و دلى تەدا عەيدا تافى يە،
ھەستۈونگى فەقىر چقاس ڑى بىشىن،
لنگ ناسترن، ھەقالى رېنە.

١٩٧٧

ئىقشارا ماتلا

ئىقشارى تەنى مالى بىينە
و تارىيىدا تو خودىرا پۇونى،
و بلا ئىقشار بۇتا تە بىنە
دەقى ھىشبوونى، دەمى دىنچبۇونى.

بلا منا بن خەمى چووک-مەزن
و تە خلازكەن قەيد-چىدارى خوه،
بلا دلى تە قە نەكە گازن،
بلا ئەو بېھى كلامەكە خوهش.

تە ترى كەتى جنهتا زىندى،
خۇهپا پال ددى تو سەر تەختى نەرم،
نزانى ژ كۈ دەمى ھىدى
عەورى ماتالا تۆپ دبن بى شەرم.

گۆفەكە دنى مەزۇويي تەدا
لەز دفتله وى دەما عەدل،
خەم ھشىيار دبن و مىنا ھەدار
قەيد - چىدار دكەن دەمى خوهش بى دل.

دەرقا ئىفارا نازك دگەرە،
بىبا گىھايى درووتى وى تى،
چا باوھركى، كوجىكى ھى شەرە،
و خۇون درزە ۋى دەمى عەردى.

١٩٧٧

خوھىستن

خوھىستن بى حەدن و بى حەسابن،
خوھىستنەك ھەلا تەزە تى سىرى،
حەزارى دنى
دل-مەزۇويادا وى دخولقىن،
گەلۆ، كىزانى تو بىنى سىرى؟
بەر ئۆردىيىا وان ھنەك دەينە

تو جنا كەقى،
لى مەرف دزى، جنا ناكەقى،
ئەو سايا خوهستان و خيالى خوه
دەتا م دبە.

رېنگا خوهستان و خيالى بلند
وى دبە هەيلق جهانا بى بن،
و بۆى خوهستان تونەنە حدودو.

١٩٧٧

ئيرىقانى دا پايزىز

ماسيس حەتا لىنگا ئىدى
خوهكىرييە كوركى بەرفى،
بايى ئەلەگەزى هىننڭ
بۇويە جەعنما سور سەرمى.
ژەنگا پايزىز گرتىيە
ل ۋان كۆلى بەر دەقى رى.
وهختا كوباما مقامى خوه
دبە باغ و باغچى سەيرى،
بەلگى دارايە حەزار رەنگ
تىن دكەتن ناف گۇۋەندى.
مەرۋەكى تەنى بىيغا
رەنگى پايزىز تۆپ دكە،
كۈز دارا نقتىنە،
خوهرا دكە باقى بەلگا.
دنى بەر من تەعزى دبە،
خالى دىن باغ و باغچە،
و باغ و باغچى ۋالادا،

چاوا خیال و چاوا خهون،
روحى پاييزى دگەرە،
روحى پاييزا پرەمەك.

ئېرىغاندا من دەلەلدا
ئىدى پاييزا دەرنگە.

متالا ئېڭارى

ئېڭار دكەفە ناقا متالا
چاوا دەربارز كر رۆژا خوه درېش؟
عەردى دالىسەن سىيى دارا، مala،
ھشبوون وى دەمى قەى بوویە نمىز.

و ئېڭار هيىدى دكەفە مالا
و پى لېقا خوه، هيىنك و نازك،
رادمۇوسە دىيمى كەسرى و گەرم،
دەستى خەباتكار، كو ناكن گازن.

پاشى ۋەدوخە ستەيرى چووك، مەزن،
پش چىي ھېقى دەردىخە، تىنە،
بلبل كۆلەدا ئەو ج دخونە؟
ھەو زانى دنى ئالەم ھافىنە.

رۆژا وى ديسا خىر بۇو، بەرەكەت،
رى ژ بارى خوه عەدل پازىنە،
و دۆرگەرەك ژى جەھانى پىكەت،
کو بەعسا خىرى عەقدا پا بىنە.

ناف متالا دا ئېڭار دگەرە،
و متالى وى عەدلن و گەش،

و ئەو ئىشەف ژى رەھەت دكارە
بازى بن سەوتى چرچىرى زارخوهش.

١٩٧٧

دەنگى باقى من

دەنگبىز، ماشۇقى كلام سترانى
باقى من رەبەن بۆى من ساز كىرى،
كۈرۈكى ئەساز شابە، يان بىگرى
بن دەستى كوردا. كا ئەو بەخت كانى؟

ئەز نە بۈوم سازىبەند، زۆرى تشت نابە،
ئەز مام ماشۇقى دەنگى باقى خوه،
و سترانما وى خووت ۋى دەمما خوهش
وەك بەرى ل من تەسەلە دې.

و تىين دسەنن بەر چەعشا ديسا
چەندك مەم و زىن، سىيابەند، خەجى،
وەردى و وەتى دايىكى لاۋى چى،
كۈرۈكەن دەيتى دەپلى بىئىساف.

من ترى، ژ قورنى قەدىمى و دوور،
دەنگى باقۇتى و دەھىزە من،
و ب دەنگى وى خەلقى نەمر
قەدكە بەر مە دلى مەرد و نوور.

كىشكىنىن، وەكى دىن دەنگبىز،
لى ھەر كەس گۇتى گوھدار بە عەسە،
كۈرۈكەن دەنگ و بىنا جماعەتى كەسە
دلا را ھەرە سەر رىيا خوه درىز.

١٩٧٧

ئەز چ دخوھزم؟

دھوھزم، وەکى قە نا ھنەكى
دلى خوددا تو زارا بەردى بى
و دەرى مالا دايىكا خوه ۋەكى،
ئاخىر چەعشقى وى رپيا تە قەرمى.

بۇنا لاوى خوه دايى وى ديسا
خوھرنا، كوتە حزىكىر، چىكە،
وئى بىزە، وکى خرابا، پىسا
تو خوه دوور بىگە. تو گورا وئى كە.

دaiيى وئى روونى تەرا خەبەردە،
دل دا وئى شابە بۇنا لاوى خوه،
و ئەوئى بىركە كو دلى دەردە،
و ئەوئى بىركە شەقى خوه بىخەو.

جى نقىنى تە وئى دايىنە ئىنى،
و پى دەستى خوه لىنگى تە مزدە،
و وئى دەما خوهش قەى بىزى دنى
دانە دايىكا تە و دنى مەردە.

ئەوئى شەف رابە پىخاس و فەسال
راستكە لەيىفا تە يە شمتى،
وئى بىنە بىرى ئەو رۆز و ئەو سال،
دەما كور دەرۋا دەھات جەمدى.

لى تو ھەر تەنلى پەرا دشىنى،
پى پەرا ناكىرى تو دلى ئىنى،

و هەرکە هەلا بىئىساف نىنى،
ھەرە جەم ئىنچى، هەرە جەم ئىنچى،
توبىي بۇنا وى ژىيىن و دنى.

١٩٧٧

مالى

ئاڭ ما ئاڭدانگىدا،
كەسى ۋەنەخودر ئاڭ،
سەقىرى دەنگى تە،
تەمرى ئار - ئالاڭ.

تۆزىا وەعده دانى
سەر ھورمۇرى مالى،
و پىش مالى كانى
مەلۇول بۇو وى سالى.

كەتن سېقى دارى
و ناڭ گىيەيدا مان،
حەتا دەر بەهارى
تو جاب و تو گومان.

لىٰ تو شۇوندا هاتى،
روح هاتە بەر مالى،
دېسە رەنگى شادى
برقىن ناڭ مالى.

و بىنَا تە قېبۇو،
گەرم بۇو دلى ئىتتىم،

ج کو بقى ته كيم بولو،
ته عه ردئ خوددا ديت.

ههـره دنى بـگـهـر،
دـنـى خـوـدـشـهـ هـمـنـ،
لـىـ بـىـ مـالـبـىـ هـهـگـهـرـ،
تـىـ بـيـزـىـ:ـ وـهـىـ لـ منـ.

١٩٧٧

***

وهـختـا رـقـ هـلاتـ،
من تـرىـ جـيـرـ بـوـ كـوـ زـورـىـ شـكـهـسـتـ
وـئـيشـقاـ خـوـهـ رـيـتـهـ سـهـرـ دـنـىـ،
دـنـىـ وـىـ دـهـمـىـ خـوـهـ ئـيشـقـيـداـ،
حـمامـيـشـ بـوـزـ تـارـيـياـ شـهـفـىـ،
هـيـشـناـيـاـ زـمـروـوتـ هـشـيـارـ بـوـ خـوـىـ،
برـقـىـ نـاـفـاـ تـيرـيـنجـىـ تـاـشـىـ.

هـهـرـكـىـ قـهـومـىـ،ـ كـوـ دـهـرـكـهـقـىـ رـىـ،ـ
توـ بـسـهـنـهـ تـاـ بـهـرـبـانـگـاـ سـبـىـ،ـ
وهـختـاـ رـقـ،ـ چـاـ جـيـرـ،ـ عـهـزـمـيـنـداـ دـشـكـىـ
وـئـيشـقاـ خـوـهـ درـيـزـهـ عـهـرـدـىـ،ـ
توـ نـاـفـ بـئـيشـقاـ بـكـرـداـ عـهـسـهـ
خـوـهـ حـمـامـيـشـكـهـ ژـ تـارـيـياـ شـهـفـىـ،ـ
پـاشـىـ رـېـكـهـقـهـ.

١٩٧٨

٤ ئى يانقارى سالا ١٩٧٨ ئا

ئيرق سبيدا باران دباره،
بەرف زوو دەھلە، تشت نەما دها،
و دارا ترى ئىدى بەھارە،
لى لىنە شين بن ژ ئەشقى نەها.

جەو كۈچا دشۇن، دكشن بى خەم
و خوهىدا دىن قريزىا شەھەر،
خەۋى رابۇويە و ھېرس بوبۇيە چەم،
و دلەرزن وى دەمى كەنەر.

تو لەز نەكەفە و باور نەكە،
كۆزقىستانى بەھارى ۋەبە،
بارانە بارى، دبە حەنەكە،
يانى تەلەكە، ئوسا ژى دبە.

باران تە خوهش تى؟ خوهىدا بگەرە،
يانى پەنجهەرى مالا خوھەكە،
و باران بلا بىسترى تەرا،
لى رۆزى سېتى توجار بىر نەكە.

ھەر تشت دىنيدا وەختىدا باشە.

١٩٧٨

دەقەۋەمە

دەقەۋەمە، بەلى.

وەكى تو نزانى كودا دچى،
و لىنگ دېزىرن بۆنا تە پى،

و لنگ دبژیرن بۆنا ته وار و جى،
و تو دچى.

تو حشى خوه توجار نهده لنگا،
لنگ دكارن دنى، ئالەمئى بېيەن،
ته بىن بال حەزار پەنگا، دەنگا،
لى ئوسا ژى دنى تو نابىنى،
تو حشى خوه نهده لنگا.

١٩٧٨

کورى من نەخوھش ئە
کورى من بچووک گەلە بەحالە،
دەنگى خوه ناكە،
نابىزە، وەكى زىپرا دژوارە،
و تەنلى چەعشقى مەلۇول دېيىژن،
وەكى بۆنا وى چقاس گرانە.
ئەز هەردو دەستى وى چووک رادمووسىم،
رادمووسىم عەنیا وى سېيچەللىكى
و زى دېرسىم:
- چاوانى، لاۋ...
- تو زانى، باقۇ،
هنكى نەخوھش بۇوم،
لى نەباشىم.
زانم گلېيى وى ۋەر دەرەون،
لى ئوسا دېى،
كۆمەلۇول نەبم،
بەر خوه نەكەقەم.

١٩٧٨-١٩٦٩

ئىنى

كلاما ب دل دنيدا ئەوه،
كو بەر جۈلانى ئىنى سترايە،
نانى هەرى تەعم دنيدا ئەوه،
كو ئىنى پەعتىيا، گەرمەگەرم دايە.

دايىكا خەلقىپا بۆى خاترى دىا خوه
ـ دايىـ، - دېيىـ ب حورمەت و دل،
دايىكا خەربىزى بۇنا كورى خوه،
تەپا دېيىـ : - لاق، چارا من... .

گەرمىدا نەخوهش دكى نالىنال،
و بەر چەعقى تە رەش دبە دنى،
وى دەمى گىران دكى گالەگال،
ناۋى دى ئىدى: - ئىنى جان، ئىنى... .

زوودا خوهى مالى، خوهى زارى و مىر،
دايىكا تە پىردا قە نەما تو حال،
و تو، مىرى خورت رۆژا ئۆغرىمى
دچى بال ئىنى، دچى چاوا زار.

تىنى هەر دەرا سەر رېنگى دنى،
سەر بەرى بى بن، سووتا عەزمىندا،
چاوا زىيارەت، خەبەرا "ئىنى"
دېرى، دكوتە نافا دلادا.

تو ژی، دلی من

ئەم تىنە دنى ب پوحى خودقا،
شقىتا بەرفى، تەمز، بىقوسۇر،
لى حەزار قرىز تى مە دكەفە
و تەمزايىا مە منا دبە زۇو.

بەرف قرىز دبە ناڭ پاشلا رۆژا،
لى دبە ستار بۆى خەوا عەردى،
وهختا رۆكى ژى عەجەلى وى تى،
دكەفە عەردى بۆى رۆژا دژوار.

عەردىدا ديسا ئەو تەمز دبە
و ژىر ۋە ديسا دەرتى پۇو دنى،
پېرا شا دىن ھەر دەرا پوھبەر،
رازىبۇونا خۇھ ب دل ددىنى.

تو ژی، دلی من، شقىتا بەرفى،
قرىزا دنى توجار نەرسە،
تال دنیيى، ج دەستى تە تى
بەدەرچا، دنیايى، عەردى،
دەرھەقا ھەقى خۇھدا نەپرسە.

١٩٧٨

ب خۇھ دبى زار

وهختا دخوەزم قاسەكى بىقەلپ
بۇنا دلی خۇھ ژ ئادەم سەكم،
ئەز دەرى دنیا زارا ۋەدكەم
و دسەنم بەر چەعېلى وان بىتەلپ.

زارق ناترسن، کو بۆی گلیبی خوه
وئی جابی بدن بەر عەقدی مایین،
تو زی تەقی وان "سەودەسەر و دین"
دلیزی بى خەم، دکەنی خوهش-خوهش.

چ ناڤ دلانه، سەر زاره ڤرا،
ناترسی فەنا و جەزى نەھەق،
بیر دکى وەکى هەنە دەعو، فەلەک،
ژەنگا کو ژیپا دېین: کار زرار.

قەی تەمز دبى ناڤا زارا تو،
ب خوه دبى زار، بى قەلپ، مینا وان،
و دها سووتە بۆنا تە عەزمان،
تو و ئەوانا فەعم دکن هەڭدو.

١٩٧٨

تاڤى دفروشىن

وەرن چارسۇۋى، ھوون پۇشمان نابن،
ڤرا ل عەرد ئى، سەر دەغلى درېز،
ناڤ ئوجرا، تىپا، ناڤ ھىزى بى بن،
ناڤ قالەقالا سەودەسەر و گىز
تاڤى دفروشىن.

دفروشىن بىن و بوغزا پايىزى،
دفروشىن تەعما تاڤىيە شىرن،
ڤرا گۈفەندا رەنگا دلىزە،
دەستى زارادا ترى دگرى.

ژکەقچى ئاوا شركا هنگى
وھك پەنجى تاۋى ژۆردا تى خارى،
مۆز سەر تىرييا دكى گەڭى
و تەركىنە لىيۇنى هنارى.

تاۋا گەش عەزمىن دىتىنا خوه ددە
ئەولەدى حەزار تەعمى و رېنگى،
شا دبە، وەكى ئەف دنیا رىندە،
خوھش-خوھش دكەنە ب دل و بەنگى.

بىن بوغزا تاۋى ناۋا چەلتەدا
دچە و دەرى مالا ۋەتكە،
و شەقى ھنەك تاۋ وان مالادا
دعەواتا بىن و بوغزا دكە.

١٩٧٨

سېھ سافى دىھ

پەنجەرى حەوشى، چەعقى خوه ۋەكىن،
وى ساف دبە سىبا جان - جوان،
گۈپك سەر چقى دارا دەتقىن،
و ئالاڭا شىن دېكە ژوان.

بىندا دىنيايى تەمزە ھەلا،
سېھ ھى خوھشە، ھىنک ۋى دەمى،
بەسە خوه حەبسىن ھوون ناۋا مالا
و بەسە بېھىن چىرۇكى شەقى.

ھىنکە سېھ، ھنەكى سارە،
لەزەتى ھلدن ھوون ۋى دەما خوھش،

دنى ئى دەمىھلا بى زارە،
ۋىزارتىيىھلدن بۇنا خوه.

قورنا بىستى يە، دەورەكە بى خەو،
گورىن گرمىنە سەر پىنگا دنى،
ۋەخون ھىبۈونا دەما سېتى خوهش،
ۋىچىت تونە تىشتەكى دنى.

١٩٧٨

خەيسەت

ئىدى جان دەدەمەها ئادارى
بەھوا سار ئا، بە بارانى ئا،
و سەرما دەن بەلگى سەر دارى،
عەور گرانن، مەلۇولە ئىڭار.

دوھ تاۋ بۇو، جنهت، حكىياتا رەنگا،
كىھى قول دەن ئاسفالاتا رەخ رى،
تە ئاۋ ئەدخوھر ئىدى بەنگا،
تە بىر كربۇو دەرھەقا سەرمى.

لى ئىرۇق، ئىرۇق كارى بىزى:
مەربىي بى ئىتىبار چقاس خوه خوهش كە،
ئاخىرىي مىتا گەدەكى خشىم،
وئى خەيسەتى خوه خراب نىشانكە.

ئىدى جان دەدەمەها ئادارى.

١٩٧٨

يەكى نيسانى

ئيرق رۆژ - رۆژا خاپاندى يە،
مقابل نىنن ھنەك بکەن،
ھنەكا بکن ل روو دنى يە،
خلازكىن دلا ژ خەمى كەفر.

شابە، بکەنە، دلکەفر نىنى،
لى توجار نەبە شقانى بى حش،
عەمۇر نىكارى تو بخاپىنى،
دارا مرازا نەكە دارا حشك.

١٩٧٨

پاييزا خوهدا

ئەز پاييزا خوهدا ئيرق
خەونى بھارى دېينم،
دېھىم كلامى بھارى.

ۋى كۈوچىپا زەريك دچە،
مەش سەشكە، بىنخەمە مەش،
ئەز كەنى وى زىڭىن و خوهش
دللى خوهدا دېھىم نەها،
دل دلهقە ژ كەنى وى.

دەما بىرەعم، بەر جىنىكا
دەفى سپى زىيدە دكە،
لى دل ئاوا ناف كولىپا،
شەقا بىزار و بى خەورا،
ناڭا رۆژى نەم و شلرا،

خەبەر ددە
چەعفى عەزمىنى زەلالا.

پاييزا من دكە خشىن -
رۆكى تاڭە، رۆكى باران،
لى دل مينا بەرى دىزى،
و شا دبه مينا زارا،
لەما پاييزا خودا ئەز
خەونى بەهارى دېيىم،
دېھىم كلامى بەهارى.

١٩٧٨

وەتهن

ئەم زەعن - بچووك و مەزن
ئەم زەعن پۈوبارى دىنى،
تو يەكى و ئەم دخوهزى
تو خوهش بى، شقىتا ئىنى.

دى دى يە و تو مينا دى،
شرىنى بۇنا ئەولەدا،
زۆرى ژى بىنە جەنتى،
ھەر تو يى دلى مە گىشكادا.

تو يەكى بۆيى مە، چا عەمر،
تو خوهشى و ئەم ژى خوهشى،
ئەو ئەولەد، كى ژ تە دور دەر،
دەگوت : - ئەز چقاسى بەختەشم.

پاشلا ته بۇنا مە گەرمە،
خوهلىيا ته سىكە سەر مە.

١٩٧٨

مقامى بارانى

ژەزمىن مقاما بارانى دبارە،
بن وى مقامى دا عەرد خوھ دىشىق،
دنىا ھشىيار دبە، سېبە يە، بەهارە،
وبىنا بەهارى گرتىيە ژىز و ژۇر.

بىيى گولىي خوھ درىيىز بەردايە سەر ئاڭى،
پى شەپى بارانى پەرى خوھ شە دكە،
و عەزمان گەش دبە ژەيىشقا تاڭى،
وا يە، هندك مايە و بارانى ۋەكە.

لى ئەز ھەلا دېھىم قى مقاما شرين،
ئەو مقام يانى جاھلتىا منه تەر،
کو دبارە ئوسا ب دل و ب ئەقىن
سەر قى عەردىيەزىز، عەردىي حەملە و نەرم.

١٩٧٨

بەلگ خەيدىر ددىن

ئەم گشك بەهارى خولقىن،
وەختا مە چەعفى خوھ ۋەكە،
مە دىيت عەزمانەكى ھىشىن
و عەزمىندا تاڭا شرين.

دۇنى خوھش بۇو،
ئەم رادبۇون،

390

مه گەزۆتى تاڭى دخوهر،
پاشى هەقرا قىسى دىرى
دەرەقا قى دنیا مەدا
و ژىيىنى،
حوبى ئۇرتا مە و تاڭى،
ئۇرتا مە و عەردى دىدا.

ئەم ئەولەدى تاڭا گەرم بۇون
و عەردى رەحم.
ژ حوبى وان
ناڭ سىيا مەدا خولقىن بەر
عەجىبىا قى دنیا شىرىن،
و چقاس ژى كۆئەم بىشىن،
ئەم بىر ناكن،
قى عەجىبىا پاشلا خوه دا.

مه مىسلىخت دىرى هەقرا
حەتا تارى دكەت عەردى،
ئەم رادزان،
خەونىدا ژى ئەم بى سەبر
ھىقىيا عەجىبىا لەپ مەزىن -
ھىقىيا تاڭى بۇون ھەرسى.

پاشى پايىز مە بۇو مىقان،
و مە بىر كەر خەم - ماتالە،
جىنا كەتن ئەم سەر دارا،
مه خوه گاش كەر، خوه خەملاند
ب وان حەموو رەنگ - ئاوازا،

وەكى تاڭى مەرا دشاند.
عەيدا رەنگا، بىن بوغزا بۇ.
شىڭىش ژ شەھەر ھاتن
و سېيىدا تا ئىفارى
ژ مە ھلدان
حەممو پەنگ ئاوازى عەجىب.

پاشى دەم ھات،
و خلاز بۇ عەيدا مە ژى،
چاوا تمى پەى عەيدىپا،
مە خاترى خۇھۇ ژ ھەقىدو خوھەست،
ئەم بەلا بۇون،
و مەلۇول بۇو
دەخاترى.
ئەم ئىدى چۈون،
ھۆونە خوھىش بن.

١٩٧٨

٥٥

زارۇتى بەرخا بۇنا كىرى يە،
لى ئە و كىر دەمە،
و دەم بەرخا من پۆكى شەرۇنى كىر.
زارۇتى چى يە؟
تاثىف، سىتەير دكەفن بن قى كىترا توۋۇز،
و ھەر دەمە كو توجار نامىرە،
چىمكى دەم تمى
بى دەستىپىيەنە و بى خلازبۇن.

١٩٧٨

شەقا من

دنى خەوپا دچە،
دسىقەرە كۈوچە.

ناڭا بەلكى دارا
سى رازانە خۇھپا.

لۇورى بىيىزە، دايىي،
ئاخ خەوا من نايىي،

بەلكى ديسا چا زار،
رازىم لال و بىزار.

لى نايىي ژ ئاخا سار
دهنگى دايىكا من ژار.

١٩٧٨

***

باران سورەتى بھارى دشۇ،
لى تاڭا شرین پى پىزىگىرا گەرم
نەرم زها دكە سورەتى زمرووت،
چەپىك دسترىين، زارشريين، بى خەم.

بىرانيئەكە ماشىياتى و كەفن
ژ جى - نېينى مەھ و سالى دوور
خەۋى رادبه. ئەز خوه دېيىم
بەر باران، تاڭا زارقۇتىكە نۇور.

و دايىي، مينا ئى تاڭا شرین،
نەرم زها دكە سەر چەعېي من شل،

و ئەز، شقىتا بھارا پىخاس،
درەقم كۈوچى، دلىزم ب دل.

چىف چىف. چىكاكا قاسى دلى من
خوه ناڭا نورا تاۋىدا دشۇ،
چىكاكه - دلق، سەرخوبە، فەسال،
وى تەلىيابەر دارى پىشۇ.

١٩٧٨

سلاڭا گوند

تو كەسى تە ۋەرەتىنە،
تو كەس تە ناس ناكە،
تو ھەۋازانى كەسەك تونە،
كۈنى دلى تە شا كە،

كۈوچا گوندە - ھاقىنى تۆز،
پايىزى شل، ھەرى،
و تو دچى و نزانى،
كۈنى كودا ھەرى.

نيقىرۇ تاۋىپا دلىزە،
دار سى پاخستنە،
تو ھەۋازانى، كۈنى دەمى
گوندىدا تو كەس تونە.

لىٰ وا كالەك راستى تە تى،
دبى : - پۇزى تە خىر.
قەم تو ۋەرەتىنە،
و ۋەرەتىنە تو مىر.

کورک ئەجەلە پى دچە،
تودىتى و چا مىر،
گران سلافى دده تە:
- ئاپق، رۇزا تە خىر.

زەعف ژى وهكى تو خەربىي،
زەعف ژى نەناسى تو،
ئاھىنە ئادەمن ئەم،
دۆست و برى ھەقدو.

و ھىنكايا مالەكى قىر
تىرا دبه ستار،
ھەۋ زانى تە نكىندىنە
قى حەوشىدا ئەف دار.

و تو دچى، دلدا دبى
سلاف - كلاقا گوند،
ب خوه سلافى تو ددى
ب وى عەدتى رېن.

١٩٧٨

كلام

زەعف ژى وهكى ئەف كلام مەلۇولە،
ئەو خەربىب نىنە، ژ خۇونا منه،
ئەو بىراتىنا وان رۇزى دوورە،
وەختى تەنى بۇوم، بەكۆمەك، گونە.

و خەبەر كەتن دلى دەردى من
و منرا بۇونە كلاما مەلۇولە،

وهکی ئەز تەنی بارى خوه نەبم،
وهکی سەشك بە رېنگا منه دوور.

راسته، مەلۇول بۇو، لىھ قال بۇو ئەو،
گومان بۇو دەما بىيگۈمان تىيا من،
و شەڭى بى خەو ئەو منرا بۇو خەو،
ئەز دىنج دېبۈم بن سەوتا وى ئامن.

و وى ئىمداد دا، كۆز جىجمە
بەرخوھەتنى عەسە دەركەقەم،
بىبىن جابا وى پرسا "چما"،
كۆ، شەقىتا كورم، دكۆت دلى من.

ھەما ئەۋىز ژى منرا ئەشق ئانى،
كۆ پى وى جانكم دېمى خوه مەلۇول،
كۆ خوه بەسم، وەكى مېرانى،
ب نامووس قەداند من رېنگا خوه دوور.

1978

باران دبارە

باران دبارە، شەكر ژ عەورا،
ئەم بىر نەكىرن ۋىرۇغا خومام،
دىيسا زمروو توپى بىكەنە مەرا،
دىيسا وى مەرد بە ئەف رۇغا تما.

و ئەزى پىخاس دەرىم ژ مالى،
لنگى خوه شل كم نافا گىھىدا
و داوهشىنەم ژ چقى دارى

وئى بارانى كو هى مایه پىشا.

و پى دلنگا شالى شل كرى
بىم مالى و وى سەر من خەبردن
چاوا وان سالى دوور نېيركرى،
وهختا شل دبوو زارقىيا من
بن بارانەكە هاڦينييە دين.

١٩٧٨

هشبوونى دا

فکر هشبوونى حز دكن.
جولەعت نەكىن
دەرى ۋەكىن
بەر گورىنا كوندرقاڭلا،
هشبوون بلا
خۇهرا بىرى ناف متالا.

ئىقشارا خوهش
نافا پىلا هشبوونىدا
فکرى گران دخولقىن
دەرھەقا مە و دىتىدا،
دەرھەقا ۋى عەمرى مە كىن،
كۈئەم ب خوه

نزانم چا دەرباز بىن،
چمكى چەعڭى ھەلا قولە،
چمكى دلى ھەلا قولە
دەستى ترسى و خۆفىدا.

فکر هشبوونى حز دكن.

هشبوونىدا

بفکره، خوه بحسه،
کو کييى تو قى دنيدا،
و تو عهسه
بگەر، بکۈز وى جەلاتى
روحى خودا،
کو ناهىلە، وەكى مەرف
لاب لاييقى نافى خوه بە.

١٩٧٨

ئىشەق

ئىشەق خەونىدا من بۇو قىرينه،
ھشىيار بۇوم مالى تو كەس تونىنه،
سەرەنىيا قەمەر خۇودانا سارە،
دل بىتتابەتى، قەزى زارەزارە.

خەونىدا ھەلا ھى سالى شىرىن
و ئىتيمى شىير ھى من دنهىرن،
قورنا بىستى يە، قورنا كول-دەردا،
شەق دخەنقة خەونى گراندا.

١٩٧٨

ئەم ھاتمه دنى

ئەز ھاتمه دنى، ئەزى پۆكى ھەرم،
ئەز ھاتمه، وەكى شابىم وە شاڭم،
دىلى من تەمزە، كى وى بىزە مەعزم،
ئەزى دورۇو نىينم، ئەز كو ھەمە - يەكم.

398

هەر كەس، كوتى دنى، زەلالە، چا كانى،
نەھىلەن شىلۇو بە ئەو كانىنگا زەلال،
نەھىلەن زوو كال بە دل و پوحى جانى،
بلا حوب ژى، نان ژى تمى مەرد بن، هەلال.

ئەم هاتنە دنى، ئەمى پۆكى هەرن،
و ئەمى ج بىن خودرا ژەنى دنى؟
ئاخىر ئەم مەرقىن، ئاخىر ئەم نە مەعن،
دنى خوهشە، چما ئەم ژەعرى بدنى.

١٩٧٨

شىركەن سېيىرا

و سبە رېن بۇو ئېرۇ ژى ل من،
و بلا رېن بە سبە ل وە ژى،
بلا ئەف مى ژى بکالە ديسا،
بلا بۆرینا چىلەكا ئاقسىز
بىبە كلاما ژىيىنا تەزە،
كۈمالىسىغەلا تارى دا نەها
ھلتىنە بىنا گىيەن درووتنى،
بلا جەوا ژىر بۆنا مە قەتكە
سۇرا ھەيىتا كۆكاكا ۋان دارا،
و كەنلى زارا خەويىدا بىزە،
كۈدىـ باقى بادە دىنيدا نازىن.
سبە سافى بۇو، شىركەن سېيىرا.

١٩٧٨

تەنیتى

شەقە، شلە، شلۇپە يە،
ئەزم، يەك ژى جغارە يە،
شەھەر خەرخەرە دەھا،
عەزمان بى دەنگ-ھسە نەھا،
ھەر لىڭى من بى خەو مانە.

مالىٰ چ كم، كەس ور تونە،
عەزىزى من كو دا چۈونە؟
ئەزم، يەك ژى جغارە يە،
بۇيى من شەقا بىيّخەو مايە،
ولىنگ ئىدى وەستىيانە.

١٩٧٨

***

بۇيى تەنى نەمینم دچوومە ۋاكزالى،
شەف ۋاكزالى چقا سبىزى مەرەف ھەنە،
و تو ور بىر دكى دەرەقى رازانى،
بۇنا ھاتنا تە ھەو زانى ور شانە.

جغارە دەرە ناشا تلىي تەدا،
مېلەعتا شەقى درېز بە دەھا،
تە بىيّخەوتىيا خوھ ۋان سەرادا بەردا،
و نزانى كويە ئەو بىيّخەوتى نەھا.

و ھەر تەنى وەختا سبە سافى دبە،
سەرى وەستىياتى گران دبە ئىدى،
و كۈچى تەمىزرا تە دەعە ددە سبە،